

Turinys

Skaitytojų laiškai

- Negera vaikui augti vienam 2

Kronika

- Kun. Artūras KAZLAUSKAS*
Tepalaimina jus grožis 3
- Evangelija mažiesiems 4
- Dr. Jonas MALINAUSKAS*
Dalė GUDŽINSKIENĖ
Bažnyčios pulsas 6
- Antanas GAILIUS*
Dar kartą apie Katynę 8
- Algimantas RAMONAS,*
Nacionalinis susitarimas dėl šeimos... 9
- Bažnyčia nebijo atvirumo ir dialogo
Pokalbis su arkiv. Luigi Bonazzi 10
- Tomas VILUCKAS*
Apsivalymo keliu 11

Didelės ir mažos kryžkelės

- Kun. Kęstutis K. BRILIUS MIC*
Leiskite mažutėliams ateiti 13
- Kun. Danielius DIKEVIČIUS*
Marija ir Jėzaus broliai bei seserys... 14
- Antanas SAULAITIS SJ*
Mamos širdis – kaip autobusas 15
- Zita VASILIAUSKAITĖ*
Po didinamuoju stiklu 16
- Laura ALEKNIENĖ*
Per mus į amžinąjį gyvenimą 18
- Jolita PUKELIENĖ*
Vienas, du, daug... 19
- Visa futbolo komanda 22

Veidu į vaiką

- Motinystė – žmonijai atgimti 23

Akiračiai

- Šventoji Džiana Bereta Mola 25

Kaip vyrą ir moterį sukūrė juos

- Christopheris WESTAS*
Žmogaus kūno slėpinys 27

Gero kino kampelis

- Ramūnas AUŠROTAS*
Santuoka kaip skaistykla 29

Jaunimo iššūkis

- Sigita PURYTĖ*
Tėveliai, aš jau užaugau 30

Atokvėpio valandai

- Giovannino GUARESCHI*
Dviratis 32

Sveikata

- Nemalonu, bet laikina 34

Gyvenimas kaip senas vynas

- Vanda IBIANSKA*
Nuobirėlės 35

Mielos ir mieli „Artumos“ bičiuliai,

šio numerio tema pasirinkome *daugiavaikę motinystę*... Gal kam pasirodys nuobodu, gal net kažkam ir labai klerikališka, kad „Artumoje“ kiekvieną gegužę, kai Bažnyčia mūsų žvilgsnius ypač kreipia į Dievo Gimdytoją, o tautos tradicijos – į mūsų žemiškąsias Motules, mes gi vis sugrįžtame prie motinystės temos. Ir grįžtame su džiaugsmu, nes ji – tokia nuostabi ir neišsemiamą, kaip iki galo neįmanoma išsakyti meilė ir pagarba savoms Mamoms. Kaip ir Dievo Motinai, kurią vis bandomė apgiedoti gražiausiais litanijos vardais ir vis nepaliaujame.

Kaip nuostabu, kad Motinos dieną švenčiame tarp Velykų ir Sekminių – didžiausių mūsų tikėjimo slėpinių, kuriuose ypatingas vaidmuo tenka moterims: prie Viešpaties kryžiaus iki galo ištovėjo tik Jėzaus Motina bei dar kelios moterys (ir tik vienas vyras Jonas!); Prisikėlimo rytą prie kapo pirmosios atskubėjo vėlgiai – bent trys moterys, viena jų – Marija Magdalietė, buvusi tokios šiaip sau reputacijos... tačiau būtent ji pirmoji broliams paskelbė Gerąją naujieną – Kristus prisikėlė! Prieš Sekmines, po Viešpaties dangun įžengimo, „jie visi ištvėrimingai ir vieningai atsidėjo maldai kartu su moterimis ir Jėzaus motina Marija bei jo broliais“ (*Apd 1, 14*). Kaip matote viršelyje, Moteris – ir vėl centre. Maža to, Toji, kuri, kaip tikime, buvo vienatinio Dievo Sūnaus Motina, po kryžiumi dar išsūnijusi Joną, dabar tampa ir Motina Bažnyčios (pamenate – tai antrasis jos titulas ir Loreto Švč. M. Marijos litanijoje). Taigi, be visų kitų įstabių savybių, Marija – dar ir pati didžiausia daugiavaikė Motina!

O, palaiminti mes, šitokios Motinos išūnyti!!!

Ir čia pat sugrįžkime į šiandienę tikrovę. Taip, katalikai gausias šeimas ne tik giria, bet ir visaip skatina. Argi tikrai?.. Ar pabandėte įsivaizduoti, ką tai reiškia kasdienybėje?.. Ar bandėte kada pasikviesti daugiavaikę šeimą į svečius?! Ar įsivaizduojate, ką jai reiškia kasdieniai rūpesčiai ar malonumai, pvz., nueiti į parduotuvę, susimokėti mokesčius, aplankyti parodą, kiną ar kavinę?.. Kaži kodėl jaučiu, kad kažki kas dabar mintija: prisigimdė, tai tegu ir augina sau namie, nėra čia ko landžioti visur. Na, tai gal bent į bažnyčią? Apie vaikučių angelėlių balselius per sekmadienio Mišeles ir taip jau daug kalbėta. Tačiau pabandykime įsivaizduoti: jeigu visi vienavaikiai taptų keturvaikiais – balselių angelėlių keturgubėtų... Ar vis dar liaupsinate daugiavaikes? Na, ir gerai, ačiū Jums!

O aš tradiciškai ir vėl, ir amžinai – sveikinu Mamas, ir ne tik daugiavaikes, bet ir negimdžiusias, ir net netekėjusias, ir net ne mamas – tiesiog moteris ir merginas, motinas ir seseris! Ačiū Jums visoms, kad esate, ir esate panašios į Dievo Motiną ir Švenčiausiąją Mergele, ir drauge – esate unikalios, vienintelės, nepakartojamos ir visiškai būtinos! Būkite ir toliau labiausiai palaimintos!

Su meile, Darius Chmieliauskas

P. S. O ką veikti gegužės 8-ąją ar jau visi žino? Taip, pirmą kartą Lietuvoje vyks „Gausios šeimos diena“! (Vilniaus universiteto Botanikos sode, išsamiau žr: www.gausiseima.lt)

Negera vaikui augti vienam

O gal gera? Juk jam vienam tada priklauso kalnai žaislų, tik jam vienam, jau paaugusiam, atitenka erdvus kambarys. Kiekvienas jo žodis tuojau išklausomas, norai išpildomi neatidėliojant, „be eilės“, o nuomonė priimama be diskusijų, nes diskutuoti nelabai ir yra su kuo. Vien jis apgaubiamas nepadalyta ir jam vienam su kaupu atiduodama tėvų meile. O jos – ar gali būti per daug?

Sužinojusi redakcijos sumanymą gegužės numerį paskirti motinystei, neiškenčiu ir aš neparašydama. Tiesa, negaliu pasidžiaugti keliais auginamais vaikais. Maniškis – vienas, tas pats, kuriam nieko netrūksta. O gal trūksta. Todėl ir rašau.

Taip atsitiko, kad mano pirmagimis ir auga vienatinis, nepažindamas sesers ar brolio bendrystės. Kad negali pašaukti jų taip, kaip pašaukė dar mažas būdamas, pasistatydamas šalia savęs didžiulę lėlę ir plačiai apkabindamas: „Šešė.“ Kad vis ieško panašios bendrystės tarp draugų, tik kažin ar beras.

Juk pati savo vaikystėje, visus draugus palikusi, kartą duobę išstovėjau prie vartų laukdama, kada sesė, draugų šeimos pakviesta į kelionę po tuomet garsius Sąjungoje kurortus, pagaliau pargrįš ir baigsis toks ilgas pirmutinis išsiskyrimas. Neprišaukė tada draugai viliodami įdomiausiais žaidimais, nors juos palikti taip sunku būdavo kas vakarą, vis žvilgčiojant į namų langus: gal dar nekvies vakarienės? Kaip ir daugelis, kurie augo ne vieni, prisimenu ir vaikiškas peštynes – betgi pagalvių mūšiai taikiai baigdavosi dar tėvams neparėjus. Ką ten skųsies – vis tiek neklaus, kuri „pirma pradėjo“: juk esat sesės, taigi – kaip viena!

Jei dar skaitote mano laišką, ačiū už kantrybę. Nes juk rašau tai, kas ir taip aišku, ko nereikia įrodinėti daugiau, nei parodo pats gyvenimas: negera vaikui augti vienam! Tik drįsčiau pasakyti, kad ir tokių vienturčių tėvams nė-

ra... gera. Kitaip sakant ir iš šalies žvelgiant, jiems lengviau ir jų vargas toli gražu neprilygsta daug vaikučių auginančių šeimų rūpesčiams, tačiau jie turi jų kitokių.

Galbūt – atiduoti vienąkart apgailėtą vaiką „klausimą“ supratingajam Viešpačiui ir nuoširdžiai džiaugtis kitomis, gausiai apdovanotomis šeimomis (gal net įsipareigojant jas palaikyti – kad ir malda). Galbūt – atlyginant skriaudą vaikui už nepadovanotas seseris ir brolius padėti jam vis dėlto kažkaip išmokti dalytis ar apskritai jaustis lygiaverčiam (nei pranašesniais, nei nuskriaustam) tarp bendraamžių. Galbūt – nebijoti drauge su juo pasidžiaugti gausesnėmis bendraklasių šeimomis ir pamokyti į savo stygių ir ilgesį žvelgti kaip į tai, kas galės pagaliau išsipildyti jo laukiančioje gražioje ateityje. Tik vienturtį dėl vienokių ar kitokių priežasčių auginantys tėvai žino, kokių milžiniškų pastangų prireikia, kad toks vaikas nepasijustų pasaulio centru dar vaikystėje ir vėliau nebūtų per skaudžiai gyvenimo statomas į savo vietą. Arba, atvirkščiai, kaip sudėtinga padėti jam jaustis tokiam pat tvirtam ir be vyresniojo brolio ar sesės užnugario ir netgi pačiam imtis globoti silpnesnįjį.

Oi, kaip trūksta vienturtėlių šeimoms to klegančio brolių ir sesių būrelio, kuriame vaikai vienas kitą patys, regis, augina, lavina, moko. Kaip trūksta jų vienatiniam tos bendrystės, kurios niekaip neatstos vien vaiko ir tėvų ryšys, nors jis būtų pats gražiausias.

Dėl to norisi paprašyti visų jaunų tėvų neužkelti aukštai, į viršutines spintų lentynas, jau paaugusio savo pirmagimio drabužėlių, neužgrūsti rūsyje, po senais rakandais, vaikiško vežimėlio ar lovytės arba, gink Dieve, neparduoti jų kitiems tėvams. Nebent paskolinti. Ir būtinai laiku susigrąžinti...

*Su didžiule pagarba MOTINOMS –
N. B. (pavardė redakcijai žinoma)*

Konkursas „Darni šeima 2010“ kviečia dalyvauti!

Ar Jūsų šeima jau dalyvauja konkurse „Darni šeima 2010“? Jeigu ne, būtinai tai padarykite apsilankę puslapyje www.darni-seima.lt. Jūsų šeima tikrai turi patirties, tradicijų ar sumanymų, kuriuos papasakoję įkvėptumėte ir daugiau Lietuvos šeimų!

Šeimos gali pretenduoti į vieną iš 5 nominacijų: „Už šeimos tradicijų puoselėjimą“, „Už kartų santarvę“, „Už bendruomeniškumą“, „Už globą ir rūpestį silpniausiais šeimos nariais“, „Už kūrybingumą, vienijantį šeimą“.

Dalyvių registracija vyksta iki **gegužės 9 d.**

Konkursą globoja Socialinės apsaugos ir darbo ministerija.
Konkurso „Darni šeima“ komanda: el. p. info@darni-seima.lt, tel. (8-52) 664282

Labai laukiame Jūsų šeimos prisijungiant prie darnių šeimų klubo!

Tepalaimina jus grožis

Gegužės kalendorius

Kun. Artūras KAZLAUSKAS

Dėl tų žiedų ir viso pavasarinės gamtos grožio gegužę Bažnyčia paskyrė Mergelės Marijos garbei. Tu, o Marija, kaip ta mūsų gegužė graži. Neatsitiktinai Loreto Švč. M. Marijos litanija vis vardija Biblijos įvaizdžius, priskirdama juos Marijai. Neįmanoma vienu žodžiu išsakyti to grožio – gegužės gamtos ir Marijos. Tačiau Marijos grožis buvo skirtas vienam tikslui – jos iščių vaisiui Jėzui. Tai dėl jo ir iš jo šis Mergelės ir Motinos grožis.

Kažkuris iš mano konfratūrų aną pavasarį pastebėjo: pačios gražiausios – nėščios moterys. Šitas grožis turbūt ne nuo pavasario. Turbūt nuo iščiose augančio vaisiaus. Kaip čia neprisiminsi Senojo Testamento, kai vaisingumas buvo Dievo palaiminimo, o „užvertos iščios“ – prakeikimo paveikslu.

Kažkodėl pirmąjį gegužės sekmadienį man pirmiausia ateina į galvą vis tas pats: palaimintos motinos per savo vaikus, per juos ir prakeikiamos...

Tik tiek. Bet paskui ir vėl prisimena ta Jėzaus istorija. Kaip turėjo jaustis Marija, kai Jėzaus misija nuėjo per niek? Kai jis buvo atmestas, išjuoktas, kankintas, nužudytas, palaidotas? Marija jautėsi labiausiai prakeikta iš visų moterų? Kaip jaučiasi motinos – kai šitaip su jų vaikais? Prakeiktos? Nesvarbu, kad mums yra žinomas Jėzaus istorijos tęsinys. Marijai reikėjo išgyventi prakeiktos motinos dienas. Laimingos nevaisingosios, laimingos negimdžiusios ir nežindžiusios, turbūt tada jai

skambėjo Jėzaus, einančio su kryžiumi, žodžiai.

O galbūt ir vaikai motinų palaiminami, jų ir prakeikiami? Atmetami, išsižadami, neprižiūrimi, nemylimi... Ne. Šitaip atsakydavau į Biblijos klausimą, argi gali motina pamiršti savo sūnų. Dabar atsakau: gali. Bet kartu čia prisimenu ir Dievo pažadą: net jeigu ir ji savo vaiką pamirštų, tai aš tavęs neužmiršiu.

Juk panašiai Jėzus, prieš įžengdamas į Dangų, atsisveikindamas su savaisiais, sakė: „Aš esu su jumis per visas dienas iki pasaulio pabaigos“ (Mt 28, 20). Sekminės ir buvo šitokio pažado išsipildymo diena. Kai Dievas apsigyveno žmogaus širdyje. Kai žmogus tapo Dievo šventove. Bet tam reikėjo daug ko – Prisiėlimo, palaidojimo, mirties, atmetimo, motinos nusivylimo, jos kančios, skausmo, ašarų. Bet prieš tai dar reikėjo jos „taip“, kad Dievas taptų žmogumi, o Mergelė – Motina. Kad ištikimai atneštų ir neštų pasaulio palaiminimą.

Romualdo Rakausko nuotrauka

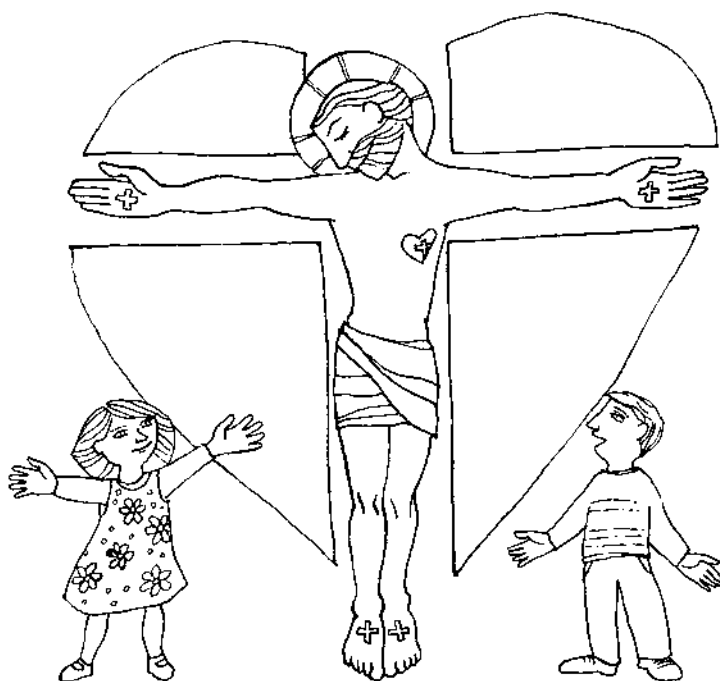
Gegužę popiežius kviečia melstis šiomis intencijomis:

Bažnyčios – kad būtų padarytas galas gėdingai ir piktadariškai prekybai žmonėmis, kuri, deja, paliečia milijonus moterų ir vaikų;

misijų – kad apaštalinio darbo dirbantys kunigai, vienuolės, vienuoliai ir pasauliečiai jų rūpesčių patikėtoms bendruomenėms mokėtų įkvėpti misionieriško entuziazmo.

- 1 Š *Šv. Juozapas Darbininkas*
Apd 13, 44–52; Ps 98; Jn 14, 7–14
- 2 S **V VELYKŲ SEKMADIENIS** (I sav.)
Apd 14, 21b–27; Ps 145; Apr 21, 1–5a;
Jn 13, 31–33a. 34–35
Motinos diena
- 3 P **Šv. Pilypas ir Jokūbas, apaštalai**
1 Kor 15, 1–8; Ps 19; Jn 14, 6–14
- 4 A Apd 14, 19–28; Ps 145; Jn 14, 27–31a
- 5 T Apd 15, 1–6; Ps 122; Jn 15, 1–8
- 6 K Apd 15, 7–21; Ps 96; Jn 15, 9–11
- 7 P Apd 15, 22–31; Ps 57; Jn 15, 12–17
- 8 Š Apd 16, 1–10; Ps 100; Jn 15, 18–21
- 9 S **VI VELYKŲ SEKMADIENIS** (II sav.)
Apd 15, 1–2. 22–29; Ps 67;
Apr 21, 10–14. 22–23; Jn 14, 23–29
- 10 P Apd 16, 11–15; Ps 149; Jn 15, 26–16, 4a
- 11 A Apd 16, 22–34; Ps 138; Jn 16, 5–11
- 12 T *Šv. Nerijus ir Achilas, kankiniai;*
šv. Pankratas, kankinys
Apd 17, 15. 22–18, 1; Ps 148;
Jn 16, 12–15
- 13 K *Fatimos Švč. Mergelė Marija*
Apd 18, 1–8; Ps 98; Jn 16, 16–20
- 14 P **Šv. Motiejus, apaštalas**
Apd 1, 15–17. 20–26; Ps 113; Jn 15, 9–17
- 15 Š Apd 18, 23–28; Ps 47; Jn 16, 23b–28
- 16 S **KRISTAUS ŽENGIMAS Į DANGŲ (ŠEŠTINĖS)** *Visuomenės komunikavimo priemonių diena*
Apd 1, 1–11; Ps 47; Ef 1, 17–23;
Lk 24, 46–53
- 17 P VII Velykų laiko savaitė (III sav.)
Apd 19, 1–8; Ps 68; Jn 16, 29–33
- 18 A *Šv. Jonas I, popiežius, kankinys*
Apd 20, 17–27; Ps 68; Jn 17, 1–11a
- 19 T Apd 20, 28–38; Ps 68; Jn 17, 11b–19
- 20 K *Šv. Bernardinas Sienietis, kunigas*
Apd 22, 30; 23, 6–11; Ps 16; Jn 17, 20–26
- 21 P *Šv. Kristoforas Magaljanasas*
ir jo draugai, kankiniai
Apd 25, 13b–21; Ps 103; Jn 21, 15–19
- 22 Š *Šv. Rita Kašietė, vienuolė*
Apd 28, 16–20. 30–31; Ps 11;
Jn 21, 20–25
- 23 S **ŠVENTOSIOS DVASIOS ATSIUNTIMAS (SEKMINĖS)**
Vigilija: Pr 11, 1–9; Ps 104;
Rom 8, 22–27; Jn 7, 37–39;
diena: Apd 2, 1–11; Ps 104;
1 Kor 12, 3b–7. 12–13; Jn 20, 19–23
- 24 P VIII eilinio laiko savaitė (IV sav.)
1 Pt 1, 3–9; Ps 111; Mk 10, 17–27
- 25 A *Šv. Beda Garbingasis, kunigas,*
Bažnyčios mokytojas; šv. Grigalius VII,
popiežius; šv. Marija Magdalena de
Paci, mergelė
1 Pt 1, 10–16; Ps 98; Mk 10, 28–31
- 26 T *Šv. Pilypas Neris, kunigas*
1 Pt 1, 18–25; Ps 147; Mk 10, 32–45
- 27 K *Šv. Augustinas Kenterberietis, vyskupas*
1 Pt 2, 2–5. 9–12; Ps 100; Mk 10, 46–52
- 28 P 1 Pt 4, 7–13; Ps 96; Mk 11, 11–25
- 29 Š Jud 17, 20b–25; Ps 63; Mk 11, 27–33
- 30 S **ŠVENČIAUSIOJI TREJYBĖ**
Pat 8, 22–31; Ps 8; Rom 5, 1–5;
Jn 16, 12–15
- 31 P **Švč. Mergelės Marijos Apsilankymas**
Sof 3, 14–18; Iz 12, 2–6; Lk 1, 39–56

Evangelija mažiesiems

V Velykų sekmadienis (gegužės 2 d.)

– Ar žinai, ką reiškia mylėti vieniems kitus? – teiraujasi Benedikta broliuko. Šis garsiai svarsto:

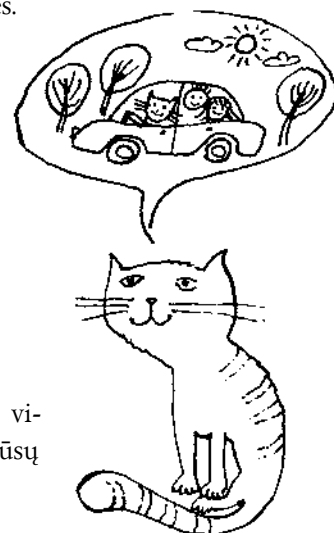
– Kai žmonės vieni kitus myli, nesibara, bet sako tik gražius žodžius.

– O argi neprisimeni, kaip barasi žmonės? Ką, jie nemyli vieni kitų? – vis ieško atsakymo sesutė. Dominykas randa išeitį.

– Na, jei ir susipyksta, tuojau susitaiko, pasidalija saldinius, gražiai nusišypso.

– O aš manau, kad labiausiai mylėjo Jėzus, nes už visus žmones numirė ant kryžiaus. Ištiesė va taip rankas ir parodė, kaip visus žmones nori apkabinti, – sesutė parodo, kaip Jėzus visus myli. O broliukas papildo:

– Aha. Kas rūpinasi kitais, tas labai myli. Pavyzdžiui, mūsų mama. Tėtis, dar seneliai ir kitus gerus darbus dirbantys žmonės.

VI Velykų sekmadienis (gegužės 9 d.)

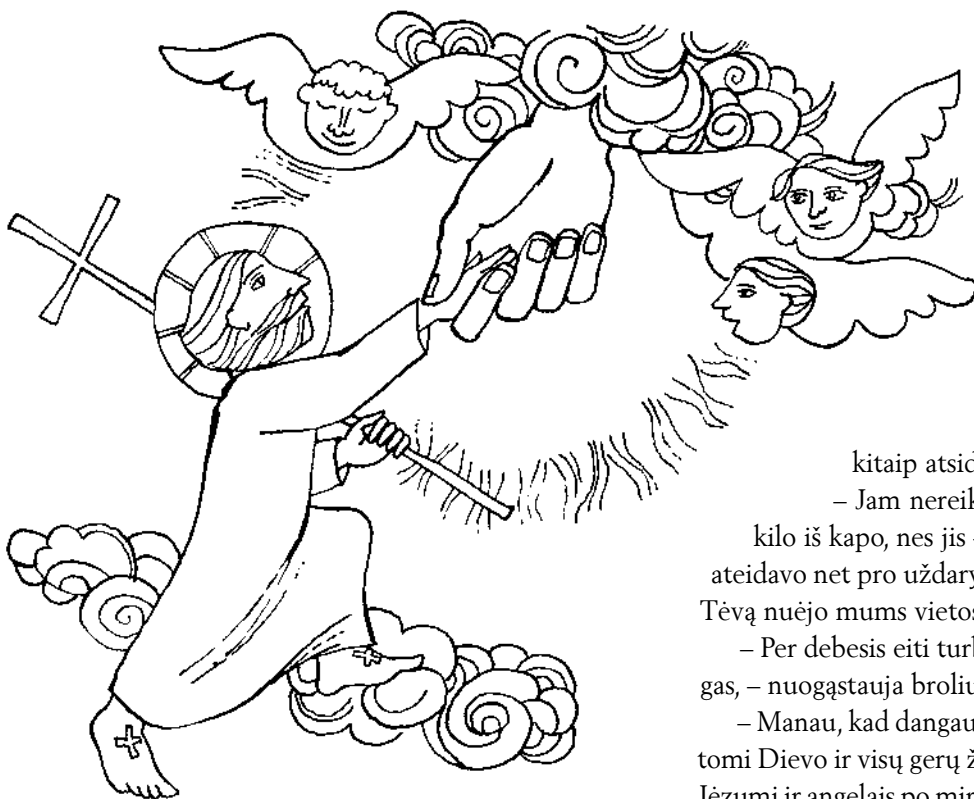
– Kaip man smagu keliauti, kad ir pas senelius arba prie jūros, – svajoja Benedikta.

– Ir aš norėčiau kur nors toli, toli nukeliauti. Tik kam paliksime mūsų katiną, jei visi iškeliausime? – susirūpina Dominykas. Sesutei irgi parūpsta:

– Katiną kaimynai pasaugos. Kaip manai, kur Jėzus žadėjo keliauti?

– Gal pas mus į Lietuvą? Gera būtų jį čionai susitikti. Ko nors paklausčiau, žaislus parodyčiau.

– Jėzus pažadėjo po savo Prisikėlimo nukeliauti pas Dievą Tėvą. O su juo drauge visiems žmonėms atsiųsti nematomą, bet puikią Globėją Šventąją Dvasią, kuri lydėtų mūsų gyvenimą.

Viešpaties Žengimas į Dangų – Šeštinė (gegužės 16 d.)

– Gal Jėzus buvo lakūnas, jei sakoma, kad jis pakilo į dangų? – susimąsto Dominykas.

– Tais laikais lėktuvų nebuvo, – kaip kirviu nukerta Benedikta.

Dominykui vis tiek neramu.

– O gal turėjo oro balioną, nes kaip kitaip atsидurti danguje?

– Jam nereikėjo nei lėktuvų, nei balionų. Jėzus pakilo iš kapo, nes jis – Dievo Sūnus. Jėzus pas savo bičiulius ateidavo net pro uždarytas duris. Į dangaus karalystę pas Dievą Tėvą nuėjo mums vietos paruošti.

– Per debesis eiti turbūt labai sunku, nes jie purūs kaip sniegas, – nuogąstauja broliukas.

– Manau, kad dangaus karalystė – ne debesis, o mums nematomi Dievo ir visų gerų žmonių namai, – svarsto sesutė. – Ten su Jėzumi ir angelais po mirties nukeliaavę gyvena ir mūsų prosenėlė, ir kaimynų senelis, ir... daug kitų, kurių nepažįstame.

Užrašė kun. Saulius BUŽAUSKAS, nupiešė Silvija KNEZEKYTĖ, nuspalvino

Šventosios Dvasios Atsiuntimas – Sekminės (gegužės 23 d.)

– Žiūrėk, nežiopsok, nuskrido Šventoji Dvasia, – Dominykas rodo prasklendžiantį baltą paukštį.
 – Čia tik balandis, – šypteli Benedikta. – Jis taikus, draugiškas paukščiukas, visada gyvena netoli žmonių. Šventoji Dvasia taip vaizduojama, kad žmonės suprastų.
 – O kam jos reikia? Gal pakaktų ir Jėzaus? – Dominykui vis tiek neaišku.
 – Prisikėlęs Jėzus nukeliavo pas Tėvą, o mums jiedu siuntė Šventąją Dvasią. Ji žmonėms padeda tikėti, suteikia daug ramybės, drąsos. Šventoji Dvasia ateina švelniai, tyliai ir ramiai, jei meldžiamės ir ryžtamės daryti gera, – paaiškina sesutė.

Švenčiausioji Trejybė (gegužės 30 d.)

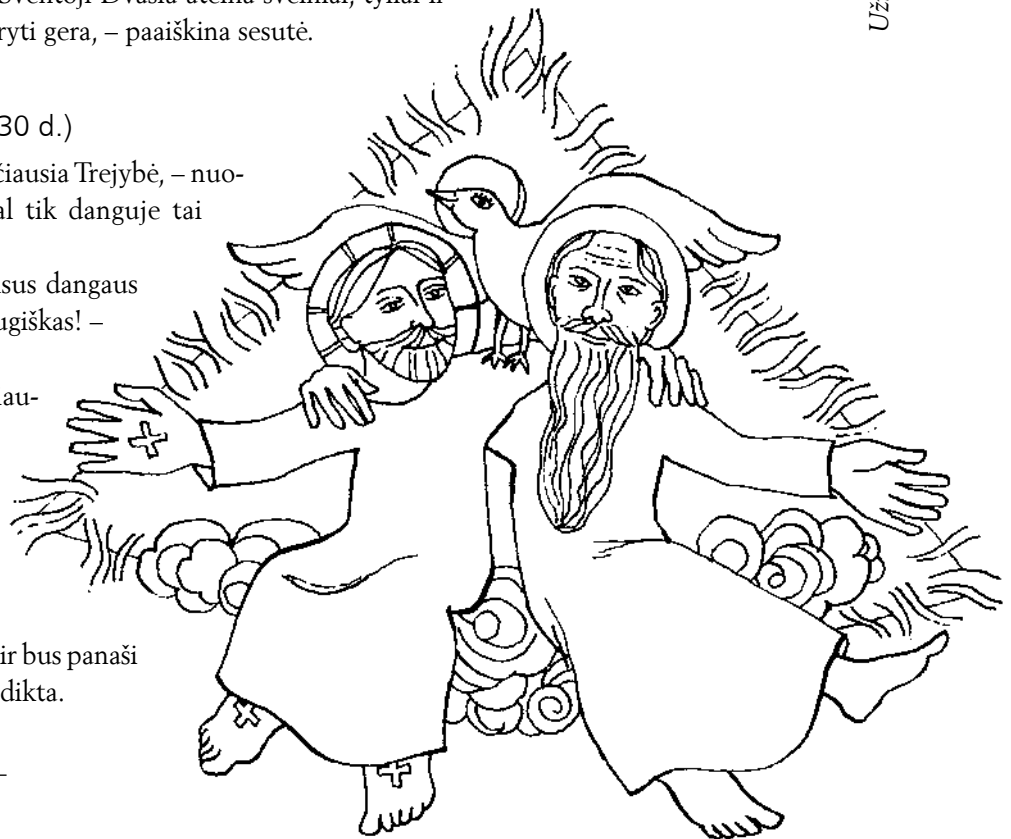
– Niekaip nesuprantu, kas ta Švenčiausia Trejybė, – nuoširdžiai prisipažįsta Benedikta. – Gal tik danguje tai sužinosime.

– Taip, Jėzus paaiškins, parodys visus dangaus karalystės užkaborius, nes jis toks draugiškas! – džiaugiasi Dominykas.

– Kaip manai, su kuo Jėzus bičiuliuojasi danguje?

– Na, su dangaus Tėvu, paskui su Šventąja Dvasia. Dar Jėzus draugauja su šventaisiais, kurie niekada Dievo nepamiršo ir gali dangaus karalystėje gyventi, – nutaria broliukas.

– Ta dieviška draugystė danguje gal ir bus panaši į Trejybę? – visų mūsų teiraujasi Benedikta.

Bažnyčios pulsas

Popiežius ir Visuotinė Bažnyčia

Balandis Popiežiui ir Katalikų Bažnyčiai nebuvo lengvas mėnuo. Nors jis prasidėjo Velykų Tridieniu ir visame liturginiame kalendoriuje svarbiausia ir džiugiausia Kristaus Prisikėlimo iškilme, jau prieš kurį laiką žiniasklaidoje pradėta antikatalikiška kampanija ne tik nesiliovė, bet dar labiau įsisiūbavo. Kelis kartus pabandyta tiesiogiai užsiųsti ir patį popiežių Benediktą XVI, kaltinant jį tariamu kunigų pedofilų dangstymu tais laikais, kai ėjo Tikėjimo mokymo kongregacijos prefekto pareigas ir drauge buvo atsakingas už Kongregacijoje įkurtos ir *Graviora delicta* (sunkiausius nusikaltimus) tiriančios komisijos darbą. Nors kelis kartus spaudos triukšmingai paviešinti faktai lietė kelių dešimtmečių senumo nusikaltimus, kurie jau seniai buvo išspręsti ne tik bažnytiniuose tribunoluose, bet ir pasaulietiniuose teismuose, žiniasklaida vis tiek kaitino emocijas ir mėgavosi neva naujai atrastomis detalėmis. Šventojo Sosto Spaudos salė į puolimus bandė reaguoti paneigimais ir paaiškinimais, tačiau teko konstatuoti, kad iš naujo paviešintų senų faktų tikrosios aplinkybės žiniasklaidai neįdomios.

Polemika įsisverbė ir į Velykų Tridienio liturgiją Šv. Petro bazilikoje. Didžiojo penktadienio Viešpaties Kančios pamaldų homilijoje Popiežiaus namų pamokslininkas t. Raniero Cantalamessa OFM Cap., cituodamas tomis dienomis gautą savo bičiulio žydo laišką, pasakė, kad individualios kelių konkrečių nusikaltusių kunigų kaltės pavertimas kolektyvine visos kunigijos kalte tam tikrais bruožais primena tą patį mechanizmą, kuriuo vadovavosi antisemitizmas. Žiniasklaida vėl ėmė kunkuliuoti: „Kaip jis drįsta pedofiliją gretinti su holokaustu!“, ir niekas net nekėlė klausimo, ar žodis „holokaustas“ buvo ištartas.

Nors ir puolama, Bažnyčia neketina užsi-barikaduoti ir atsiriboti nuo pasaulio. Juo labiau ji neketina neigti ar slėpti tų faktų, kai kunigai tikrai nusikalto. Kelis kartus buvo aiškiai pasakyta, kad net ir tie nedaugelis tikrai nustatytų pedofilijos ar paauglių lytinio išnaudojimo atvejų yra labai rimta problema ir jai spręsti skiriamas didžiausias dėmesys. Balandžio viduryje Tikėjimo mokymo kongregacija paskelbė vadovą, primenantį procedūras, kurių privaloma laikytis tokių nusikaltimų atvejais. Visų pirma priminta, kad bažnytinės teisės požiūriu ne tik pedofilija (t. y. visiškai patologinis seksualinis smurtas prieš vaikus), bet ir kunigų lytiniai santykiai su nepilnamečiais (net jei nepilnamečiai sutinka) bažnytinės teisės požiūriu priskiriami sunkiausių nusikaltimų kategorijai ir kad kiekvienas vyskupas, konstatuodamas tokį sau pavaldaus kunigo elgesį, privalo informuoti Tikėjimo mokymo kongregaciją, kuri nurodo, kokių administracinių ar baudžiamųjų priemonių reikia imtis. Kartu buvo dar kartą paašikinta, kad pastarosios normos priklauso bažnytinės teisės sričiai, t. y. jomis vadovaujantis sprendžiama apie tokiais nusikaltimais įtariamo kunigo tinkamumą vykdyti sielovadinę misiją. Bažnytiniai teismai nenagrinėja kriminalinių bylų. Šios rūšies teisingumą vykdo ir nusikaltėlius baudžia civilinės institucijos. Baudžiamojo kodekso akivaizdoje nėra skirtumo, kokiam luomui priklauso nusikaltėlis. Kaip tik čia ir glūdi didžiausias nesusipratimas, kurį būtina kuo greičiau pašalinti. Bažnyčia nereikalauja jokio imuniteto, bet, priešingai, yra pasiryžusi padėti civiliniams teismams garantuoti teisingumą.

Ar išgirs šituos paaiškinimus tie, kurie sukurstė pastarąją antibažnytinę kampaniją? Ar patikės, kad Bažnyčia netoleruoja tokių nusikaltimų ir yra pa-

Elton muotrukos

siryžusi nusikaltėlius varyti lauk iš kunigijos gretų? Sprendžiant iš pastarųjų savaitių įvykių, didelių pasikeitimų nebūta. Nemaža vilčių dėta į popiežiaus apsilankymą Maltoje. Tikėtasi, kad žiniasklaida teiks pasidomėti tuo, ką Šventasis Tėvas nuveiks ir pasakys ten nuvykęs. Lūkesčiai pasiteisino tik iš dalies, nes net ir ganėtinai objektyviuose pranešimuose apie apaštališkąją kelionę neišvengta priminimų, kad tai „pirma kelionė pedofilijos krizės metu“ ir pan. Atsirado žurnalistų, kurie išsirūpino leidimą skristi kartu su popiežiumi vien dėl to, kad tikėjosi lėktuve jam užduoti klausimą apie „kunigus pedofilus“.

O į Maltą, ko didžioji spauda taip ir nepasakė, Šventasis Tėvas buvo nuvykęs minėti 1950 metų sukakties nuo Apaštalo darbų knygos pabaigoje aprašomo šv. Pauliaus nuotykingo atvykimo į šią salą. Suimtas Paulius iš Cezarėjos buvo gabenamas į Romą. Užklupus audrai, jį laivas sudužo, bet keleiviams pasisekė pasiekti Melitės (dabartinės Maltos) krantus. Per keletą šioje saloje praleistų mėnesių Paulius subūrė krikščionių bendruomenę, o jo pakrikštytas romėnų igulos vadovas Publijus tapo pirmuoju Maltos vyskupu. Popiežius aplankė tą pajūrio grota, kurioje prieš beveik du tūkstantmečius šv. Paulius buvo apsigyvenęs; anų įvykių sukaktis buvo minima taip pat Mišiomis ir susitikimu su jaunimu uosto krantinėje.

Balandžio mėnesį švęstas popiežiaus gimimo dieną ir išrinkimo metinės didžioji pasaulio žiniasklaida irgi beveik nuleido negirdomis, tad šias dvi datas prisiminkime bent mes: balandžio 16 d. Šventajam Tėvui sukako 83 metai; balandžio 19 d. jis pradėjo šeštąsias pontifikato metus.

Lietuva

Po Velykų Tridienio pamaldų, po viešų tikėjimo liudijimų Kryžiaus kelio eisenose miestų gatvėmis, po vis daugiau žmonių kasmet sutraukiančio Velyknakčio itin saulėtą šv. Velykų rytą sveikiniamo žodyje kardinolas A. J. Bačkis atkreipė dėmesį į esminį Velykų klausimą dažnam Lietuvos žmogui: ar džiuginanti, dažną tądien užplūdusi šiluma ir liks tik „praeinantis gamtos reiškiny“ ar taps „vidine permaina“, atvesiančia žmogaus gyvenimą į Viešpaties artumą?..

Įstabiu būdu katalikus ir stačiatikius suvienijusios – šventos tą patį sekmadienį – šiųmetės Velykos iš naujo, gaiviai ir pavasariškai, sėjo krikščionių vienybės mintį. Kol kas liekanti troškuliui ir ilgesiui, ji buvo sustiprinta bent jau akivaizdžiu tarpusavio draugiškumo ženklu: balandžio 6–8 d. Maskvoje tenykštės lietuvių bendruomenės aplankyti atvykęs arkivyskupas S. Tamkevičius susitiko ir su aukščiausiais Rusijos Stačiatikių Bažnyčios hierarchais. Ganytoją iškilmingų pietų pakvietė bei juose dalyvavusiems aukštieji dvasininkams ir kitiems garbingiems svečiams pristatė Maskvos ir visos Rusijos patriarchas Kirilas, vėliau vyko draugiški pokalbiai, pasikeitimas nuomonėmis su Išorinių ryšių departamento vadovu metropolitu Ilarionu.

Būdami krikščionys, negalėtume pasakyti, jog Velykų Prisikėlimo džiaugsmą *aptemdė* Lenkijos Prezidento lėktuvo katastrofa Rusijoje, pakeliui į kraują pasrūvusį lenkų tautos istorijos puslapį menančią Katynę. Ši tragedija veikiau skaudžiai *išbandė*, ar šurpių, daugybę klausimų be atsakymų iškėlusią įvykių akivaizdoje išliksime su Prisikėlusiuoju, ar nepritrūksime žmogiškos paguodos

baisią netektį išgyvenančiai savo istorinei kaimynei. „Lenkijos Bažnyčios ir Valstybės vadovams siunčiame giliausią užuojautą ir reiškiamo krikščionišką solidarumą“, – vos pasklidus šurpiajai balandžio 10 d. žiniai buvo rašoma Lietuvos vyskupų kreipimesi ir kviečiama Dievo Gailestingumo sekmadienį mels-tis už žuvusiuosius bei visą lenkų tautą. „Tikėjimas amžinuoju gyvenimu tepagudžia visus, kurie šiandien aprauda savo mirusius artimuosius, bei paragina mus gyventi viltimi, kurią mums dovanojo Nukryžiuotas ir Prisikėlęs Kristus“, – sakė kard. A. J. Bačkis to šeštadienio Mišiose Vilniaus arkikatedroje.

„Išgyvename didžiulį skausmą dėl Lenkijos valstybės tragedijos“, – sakė arkiv. S. Tamkevičius balandžio 13-ąją Šiluvoje gausiai susirinkusiems piligrimams. „Prezidentas Lechas Kaczynskis buvo nuoseklus katalikas ir darė viską, kad jo tautoje būtų gerbiamos evangelinės vertybės, kurios modernioje Europoje dažnai yra ignoruojamos. Kai šventėme Šiluvos jubiliejų šis Prezidentas parašė šiltą sveikinimą, kurį atvežė jo kapelionas, taip pat žuvęs lėktuvo katastrofoje. Paveskime Dievo gailestingumui žuvusiuosius ir gilų sielvartą išgyvenančią Lenkiją“, – kvietė arkivyskupas, vėliau paraginęs už žuvusiuosius ypač melstis ir laidotuvių dienomis.

Balandis, kai švenčiame Pasaulinę gyvybės dieną, nuo šiol įsimins taip pat ir tragiškai vienu metu nutrūkusį beveik šimto Lenkijos žmonių gyvybių auka ir galbūt taps skaudžia paskata susimąstyti apie gyvybės trapumą. Paradoksalu, kad šis trapumas dar kelia visuomenės prieštaravimų ir abejonių gyvybės, kaip ir šeimos, verte. Kad taip atsitinka ir neretai sklinda netgi iš valstybinių institucijų, patvirtino „Respublikos“ dienraštyje 2010 04 12 publikuotas straipsnis (tarsi ir pozityviai pavadintas – „Medikai abortų galės nebedaryti“), kurį LVK Sekretoriatas savo pranešime sukritikavo dėl visuomenės klaidinimo ir atvirai klausė: „Ar Sveikatos apsaugos ministerijos požiūriu nėštumas yra liga, kurios „gydymas“ abortu turi būti užtikrinamas valstybės bet kokia kaina, nepaisant gydytojų sąžinės, tikėjimo ir moralinių įsitikinimų?

Galiausiai, ar SAM gerbia ir rimtai traktuoja sąžinės ir tikėjimo laisvę, kuri yra viena iš universalių ir pamatinių visuotiniškai pripažįstamų žmogaus teisių?“

Nežiūrint visokių manipuliacijų, gyvybės lopšiu išlieka šeima, kuri, ačiū Dievui, dar nediskutuoja apie gyvybės vertę, bet jai atsiveria, kad ir kokias užtvaras ar sunkumus jai kuria visuomenė. O kaip šeimai galėtų padėti ir ar padeda Bažnyčia? Šį klausimą, „užkoduotą“ temoje „Ko šeima tikisi iš kunigo šiandien?“, gvildeno metinės Lietuvos šeimos centrų konferencijos, balandžio 17 d. vykusios Žemaičių Kalvarijoje, dalyviai, ir liudiję savo šeimų bendravimą su kunigais, ir išsakę jų atžvilgiu savo lūkesčius, ir išklausę pačių dvasininkų nuomonės apie tarnavimą šeimoms.

Šeima – ne tik gyvybės, bet ir pasaulimų lopšys. Būtent jos ugdymo „vaisių“ tikisi trys Lietuvos kunigų seminarijos. Balandžio 24 d. gyvenimo kelius besirenkančius jaunuolius bei jų tėvus apsilankyti, pabendrauti su vadovybe ir klierikais pakvietė Vilniaus Šv. Juozapo kunigų seminarija. Kauno kunigų seminarija balandžio 23–25 d. surengė Atvirų durų savaitgalį su malda už pasaulimus, liudijimais ir netgi kunigų koncertu.

Belieka viltis, kad vis tiek ateis laikas, kai seminariją baigs po kelias dešimtis klierikų (20 jų, prieš 25-erius metus baigusią seminariją, sidabrinį kunigystės jubiliejų balandžio 13 d. šventė Šiluvoje). Tos vilties teikia ir jaunuoliai, kurie, išaugę jau laisvės sąlygomis ir neretai nerandantys gyvo tikėjimo tradicijos šeimose, kažkaip, per įvairias bendruomenes, maldos būrelius, organizacijas, vis labiau atranda kelią į Bažnyčią. Daug jaunimo dalyvavo ir balandžio 18 d. Kaune vykusioje Atsinaujinimo dienoje „Dievas išlaisvino mus laisvei“. Atrodo, kad jauni žmonės, kartais ir nematydami aiškesnės bei nuoseklesnės suaugusiųjų laikysenos savo tikėjimo atžvilgiu, patys imasi ieškoti tikrųjų vertybių.

Dr. Jonas MALINAUSKAS,
Dėlė GUDŽINSKIENĖ

Dar kartą apie Katynę

Antanas GAILIUS

Nepalaujamas kalbėjimas yra maloningoji gedėjimo atmaina. Tad ir mes nuo balandžio 10-sios vis kalbame ir kalbame apie Lenkijos Prezidento ir jo palydos žūtį prie Smolensko. Aptartos ir išnagrinėtos, iki smulkmenų apkalbėtos visos katastrofos aplinkybės, visos tikros ir netikros priežastys, visi gandai ir gandeliai, visi galimi šios katastrofos padariniai Lenkijos politikai. Kad ir ką kalbėsime, vis tiek teisybę pasakė Rimvydas Valatka, pačia pamatine šios tragedijos priežastimi įvardijęs komunizmą. Esu jau girdėjęs, o kitoje vietoje ir pats jau esu pasakęs, kad į šią tragediją galbūt įmanu žvelgti kaip į auką, kuri buvo reikalinga, kad Katynės vardas, o drauge ir ten įvykdyti kraupūs nusikaltimai žmogiškumui vis dėlto pramuštų tą tylos ir abejingumo sieną, kuria nuo visų komunizmo aukų ligi šiol tebėra atsivėręs Vakarų pasaulis. Žinau ir suprantu, kad ir tai veikiausiai tėra tik gedulinis kalbėjimas, tik mėginimas įprasminti tai, kas nesuvokiama mūsų žemiškam protui.

Dainiaus Tinkūno nuotrauka

Bet kad ne kažin ką daugiau šią valandą ir tegalime. Mūsų žmogiška priedermė pareikšti aukoms paskutinę įmanomą pagarbą, mūsų krikščioniška priedermė už jas melstis, tačiau protas ir širdis vis tiek nenurimsta, kol neranda patenkinamo paaiškinimo. Anksčiau ar vėliau kiekvienas kokį nors paaiškinimą patys sau susirasime arba ir nesusirasime, tiesiog apsispradami su nesuvokiama ir padėdami ją prie kitų per gyvenimą patirtų nesuvokiamų dalykų.

Tokių tragedijų akivaizdoje kiekvienas mūsų intensyviau ar švelniau jaučiame ir tam tikrą kaltę. Pradedant Ministru Pirmininku Andriumi Kubiliu ne kartą girdėjome balsų, kad netinkamai atsisveikinome su Lechu Kaczyńskiu, kai Seimas neparėmė Vyriausybės siūlymo leisti Lietuvos lenkams – bet juk ir ne vien jiems – rašyti savo vardus taip, kaip jiems iš tikrųjų dera. Gedulo valandą randasi siūlymų kuo greičiau tą netikusį Seimo sprendimą dar kartą svarstyti ir ištaisyti.

Tačiau net ir gedėdami turėtume suvokti, kad šis Seimo sprendimas nėra vien vardų klausimas. Tariama žūtbutinė kova už lietuvių kalbą tik pridengia kur kas rimtesnius ir gilesnius dalykus, šitaip įgyjančius neva teisėtą pavidalą. Po šia kova ir šiuo Seimo sprendimu slepiasi daugiau nei pusšimčio metų senumo sąskaitų ieškojimas ir nuoskaudos, bemaž niekaip nesusijusios su dabartimi, o tokia padėtis ne šiaip netikusi, bet ir tikrai pavojinga ir mums patiems, ir mūsų kaimynams. Gedulo dienomis pajutome giminystę su lenkų tauta – gal tas jausmas padėtų mums nuo tų ligų vadaotis? Galbūt

prieš šešerius metus drauge su broliais lenkais laidoję Czesławą Miłoszą, prieš penkerius – Šventąjį Tėvą Joną Paulių II, o šiandien štai drauge su Prezidentu Lechu Kaczyńskiu vėl laidodami visą pulką nuoširdžių ir iškilių Lietuvos bičiulių, įstengtume suprasti, kad, neatsižvelgiant į visa, ko mūsų bendroje istorijoje yra buvę, iš tikrųjų neturime artimesnių giminaičių už lenkų tautą? Kad šita giminystė yra likiminė, prasidėjusi tada, kai apsisprendėme iš lenkų rankų priimti krikštą ir Romos, o ne Bizantijos krikščionybę. Kad toji giminystė yra dar ir pašventinta drauge lietuvių krauju ir Žalgirio mūšyje, kuriuo taip didžiuojamės, ir per

devynioliktojo šimtmečio sukilimus ir kad didžiausias Abiejų tautų nuostolis buvo tos giminystės išsižadėjimas pirmojoje dvidešimto šimtmečio pusėje.

Lechas Kaczyńskis ir su juo prie Katynės žuvę bendražygiai pačioje Lenkijoje buvo vadinami romantikais. Tas žodis vartotas veikiau ironiškai, bet katastrofa prie Smolensko padarė šį žodį didį. Pragmatikai paprastai taip nežūsta, pragmatikai taip ir nelaidojami.

Ar bus nacionalinis susitarimas dėl šeimos?

Šeimos politikos aktualijos

Algimantas RAMONAS,
Nacionalinės šeimų ir tėvų asociacijos tarybos narys

Šeimos politikos tema tampa viena iš dažniausiai minimų šiandienos visuomenės gyvenime. Tačiau ilgalaikėje perspektyvoje tai ir viena labiausiai „užrūgusių“ temų. Pirmoji Lietuvos šeimos politikos koncepcija buvo parengta Filosofijos ir sociologijos institute bei Vyriausybės kartu su įgyvendinimo

priemonių planu patvirtinta 1996 metais. Nežinia, kaip sekėsi šią koncepciją įgyvendinti, tačiau 2005 metais pradėta rengti, o 2008-ųjų birželį po ilgo darbo, diskusijų ir prieštarų viešų akcijų Seime patvirtinta nauja **Valstybinė šeimos politikos koncepcija** (toliau – VŠPK). Šį kartą – be priemonių plano.

Nenuosekli, nekoordinuota ir neveiksminga šeimos politika, į darbą su padariniais, socialines išmokas nukreipta socialinės pagalbos ir paramos sistema, nepakankamas valdžios dėmesys darniai, sveikai šeimai labiausiai ir nulėmė, kad daugelis šeimų problemų tik gilėja. Šia padėtimi nepatenkinti tėvai pradėjo vienytis į organizacijas, aktyviai reikšti nuomonę ir kelti reikalavimus.

2008 metų šeimos politikos pasiekimus šeimų organizacijos priėmė džiugiai. Atrodė, kad VŠPK patvirtinimu apvainikuota nuoseklios šeimos politikos įgyvendinimo pradžia. Tikėtasi, kad tai turės stiprų poveikį politikams bei apskritai šeimų gyvenimui Lietuvoje. Netrukus įvykusiuose rinkimuose partijos citavo VŠPK, žadėdamos įgyvendinti vienas ar kitas nuostatas. Tačiau... atėjo krizė, ir visi suprato, kad reikia išskirti prioritetus ir principus, kurie būtų pamatiniai (at)kuriant valstybę. Paašikėjo ir tai, kad nepakanka turėti koncepciją: ji pati savęs neįgyvendina, o priemonės pačios neatsiranda. Todėl Socialinės apsaugos ir darbo ministerija (kaip tikimasi – būsimoji Šeimos ministerija) 2009-ųjų pradžioje inicijavo „Nacionalinio susitarimo siekiant sukurti šeimai palankią aplinką“ (toliau – NS) projekto rengimą.

Nuo 2009 m. vasario iki liepos vyko susitikimai su šeimos gerovės ir suaugusiųjų srityse dirbančių organizacijų atstovais dėl NS ir tolesnio bendradarbiavimo šeimos gerovės srityje. Diskusijose dalyvavę ir pasiūlymus teikę šeimų, vaikų gynimo, tėvų, jaunimo, moterų ir kitų suinteresuotų organizacijų (daugiau nei 50) atstovai pritarė NS idėjai ir pabrėžė, kad būtina pasiekti kuo platesnį politinį susitarimą šiuo klausimu. Atsižvelgiant į siūlymus, liepos 22 d. paskelbtas *Nacionalinio susitarimo projektas*. Džiugu, kad šis projektas nebuvo užmirštas, ir Seimas 2010 metų pavasarį tęsia NS projekto svarstymus. Visas projekto tekstas pateikiamas *SADM* interneto svetainėje (žr. <http://www.socmin.lt/index.php?1039778183>). Čia paminėsime tik susitarime siūlomus valstybės institucijų, nevyriausybinių organizacijų, verslo ir kitų suinteresuotųjų veiklai aktualius trumpojo ir viduriniojo laikotarpio tikslus:

1. Paslaugų ir infrastruktūros šeimai plėtra (šeima susiduria su paslaugų stoka – mokymų, konsultacijų, tarpininkavimo bei pagalbos sprendžiant įvairius kasdienius bei retesnius klausimus trūkumu).

2. Teigiamo visuomenės požiūrio į šeimą stiprinimas (nuosekliai menksta

Vytauto Salinio nuotrauka

šeimos įvaizdis, vertė visuomenėje bei pačių šeimų savivertė, todėl reikalingos sistemingos priemonės saugant nepilnamečius; politikai sprendimus turi derinti su šeimos apsaugos principais).

3. Šeimos gerovės ir materialaus saugumo užtikrinimas (šeimai svarbu jaustis saugiai dėl būsto, turėti darbą; reikalinga palanki socialinio draudimo ir mokesčių sistema, veiksminga socialinė parama).

4. Sąlygų įgyvendinti prokreacinę šeimos paskirtį gerinimas (šeimos trokšta turėti vaikų, o valstybė turi siekti tautos gyvybingumo bei rūpintis išlikimu ateityje).

Šiuo Nacionaliniu susitarimu siekiama kuo platesnio politinių partijų pritarimo ir paramos šeimai. Jo iniciatoriai ir rengėjai nori paskatinti politikus galų gale susitarti dėl prioritetų šeimos politikos srityje ir pagaliau pradėti įgyvendinti konkrečias, šeimos instituciją stiprinančias priemones.

Taigi, netrukus pamatysime, kaip jiems seksis: kas iš tiesų siekia šeimai palankios aplinkos bei mūsų valstybės išlikimo garantijos, kas tai tik deklaruoja žodžiais, o kas ir toliau siekia naikinti šeimos instituciją.

Bažnyčia nebijo atvirumo ir dialogo

Netruko prabėgti metai, kai į Lietuvą atvyko naujai paskirtas apaštališkasis nuncijus arkivyskupas Luigi BONAZZI. Neužtruko ir šio ganytojo pažintis ne tik su mūsų Bažnyčia, bet ir visuomene. Ypač džiugina gyvai pradėta arkivyskupo L. Bonazi kaip Šventojo Sosto pasiuntinio tarnystė, kurią priimame kaip paties popiežiaus Benedikto XVI palaiminimo ženklą.

Jau metai, kai jūs Lietuvoje. Pastebime, kad gana aktyviai dalyvaujate ne tik Bažnyčios, bet ir visuomenės gyvenime. Kokį įspūdį jums padarė mūsų kraštas ir jo žmonės?

Taip, turėjau laimės aplankyti nemažai gražių vietų, grožėtis nuostabia jūsų gamta. Ypač mane džiugina gilus sutiktų žmonių vidinis pasaulis. Stebėdamas šalies gyvenimą, susidariau įspūdis, kad Lietuva yra svarbaus apsisprendimo akivaizdoje: ar ji nori kurti ateitį su Dievu ar be Dievo.

Kitaip tariant, ar Kristaus kryžius, kuris yra Dievo meilės mums ir mūsų tikėjimo ženklas, stovi vien Kryžių kalne? O gal jis turėtų būti gyvas kiekvieno lietuvių prote, širdyje ir kasdienos gyvenime?

Pastaruoju metu Bažnyčia išgyvena ypatingą situaciją: regis, kyla grėsmė, kad dėl pedofilijos skandalo sušlyvės visos Bažnyčios autoritetas visuomenėje. Kaip turėtume žvelgti į šią skaudžią problemą?

Manau, kad laiškas Airijos katalikams gerai atskleidžia, kaip popiežius Benediktas XVI vertina šią situaciją. Šventasis Tėvas yra įsitikinęs, jog net ir susidūrus su tokiu liūdnu ir skausmingu reiškiniu, dėl kurio visa Bažnyčia jaučia gėdą, nereikia bijoti tiesos. Reikia atsiverti tiesai. Atvirai ir nuolankiai pripažinti, kokią gėdą patiriame dėl išdavystės, kurią padarė kai kurie Bažnyčios atstovai, pakenkdami asmenims ir šeimoms, tie, kuriais Bažnyčia pasitikejo.

Kita popiežių įkvėpanti mintis – kur „buvo pilna nuodėmės, ten dar apstesnė tapo malonė“ (*Rom 5, 20*). Popiežius šią skurdo, nuodėmės ir menkystės situaciją ne tik pripažįsta, žinoma, siekdamas ne skandalo ar reginio medijoms. Jis imasi šią situaciją spręsti, tikėdamas, kad, tinkamai suvokiant problemą, ji gali tapti proga atsinaujinti mums patiems, atnaujinti šeimą, atnaujinti visuomenę. Juk taip pat ir visuomenė, šeimos yra įtrauktos į šį skandalą. Tad ši situacija galėtų tapti proga atsinaujinti, atgailauti ir augti kaip naujai visuomenei.

Kaip turėtų būti kalbama apie neigiamus dalykus krikščionių bendruomenėje neprasilenkiant su tiesa, o drauge išlaikant pagarbą Bažnyčios autoritetui?

Prisimenu, kad 2005-ųjų kovo 25 d., kelias dienas prieš Jono Pauliaus II mirtį, buvo einamas Didžiojo penktadienio Kryžiaus kelias, o jo meditacijas buvo parengęs tuomet dar kardinalas J. Ratzingeris. Jis kalbėjo apie tai, kiek purvo yra Bažnyčioje ir būtent tarp tų, kurie, būdami kunigais, turėtų visiškai priklausyti Dievui. Jau nuo tada popiežius Benediktas XVI gerai jautė, jog Bažnyčioje greta daugybės jos narių šventumo, herojiškumo ir pasiaukojimo visada yra ir blogio. Bažnyčioje kartu su kviečiais taip pat auga ir raugės.

Bažnyčia nori – yra davusi ir didį pavyzdį per 2000 metų jubiliejų – pripažinti savo nuodėmingumą ir prašo

atleidimo. Taip darė anksčiau ir vis dar tebedaro.

Kita vertus, turime teisingai suvokti šios tikrovės proporcijas. Bažnyčioje buvo keletas šimtų, gal net pora tūkstančių kunigų, kurie elgėsi papiktinamai. Tačiau žinome, jog Bažnyčioje yra daugiau nei 400 000 kunigų, ir kartais užmiršamas didžiosios dalies jų rodomas pavyzdys, dosnumas ir pasišventimas. Kalbama vien apie keleto blogą pavyzdį. Žinoma, nederamas pavyzdys visada yra skaudus dalykas, tačiau turime aiškiai suvokti, kad jis aptinkamas tokioje terpėje, kur gėris yra gerokai didesnis.

Bažnyčia stengiasi ne vien skųstis ir apgailestauti dėl blogo elgesio asmenų, – ji ragina ir juos pasitikėti Dievu, ieškoti jo gailestingumo, t. y. nuodėmę paversti atsinaujinimo, perkeitimo, naujo gyvenimo galimybe.

Kokia turėtų būti Bažnyčios pozicija visuomenės atžvilgiu? Neretai susidaro įspūdis, jog tiek įvairios institucijos, tiek pavieniai krikščionys Lietuvoje nežino, kaip gyventi sekuliariame pasaulyje.

Tiesa, kartais Bažnyčios santykis su pasauliu nėra lengvas. Tai iššūkis abiem pusėms: iššūkis Bažnyčiai – pažinti pasaulį, bet ir pasauliui – pažinti Bažnyčią. Ypač po Vatikano II Susirinkimo Bažnyčia stengiasi gyventi koją kojon su pasauliu, dalytis savo ieškojimais, lūkesčiais, skurdu ir skausmu. Žinoma, Bažnyčia kai ko ir prašo iš visuomenės, taip pat ir iš žiniasklaidos: pasistengti labiau pažin-

ti Bažnyčią tokią, kokia ji yra iš tikrųjų, užuot bandžius taikyti jai schemas, kategorijas, kurios jai visai nebūdingos.

Bažnyčia nori būti visų draugė. Ji artinasi prie visų, net ir tų, kurie galvoja kitaip. Bažnyčia nebijo dialogo su turinčiais kitokią nuomonę, nes tiki, kad daug svarbesnės už nuomonių skirtumus yra pastangos suartėti ir bendrai veikti tarnaujant didžiausiai šio pasaulio vertybei – žmogui. Žmogui, gyvenančiam bendrystėje. Dėl to Bažnyčia labai tiki dialogo galimybe ir yra dėkinga visada, kai ją sutinka.

Manau, kad ir čia, Lietuvoje, Bažnyčia stengiasi eiti šia linkme. Nori pasiūlyti savo bendradarbiavimą, pasidalydama ne vien idėjomis, bet ir savo patirtimi ugdant šeimą, bendraujant su visuomene, menininkais, darbininkais. Jos tikslas – bendradarbiauti su visais kuriant šios šalies bendrąjį gerį, tai, kas galėtų padaryti laimingus visus, ne tik kai kuriuos. Bažnyčia nori būti visų draugė. Todėl nebijo ieškoti dialogo su visais. Belstis į visas duris.

Kalbino Saulena ŽIUGŽDAITĖ, bernardinai.lt religijos skyriaus redaktorė

Per šiuos penkerius metus Benediktas XVI – nuolankus, bet nepailstantis Viešpaties vynuogyno darbininkas – neabejotinai visiems padarė įspūdį savo nepaprasta kultūra, bet, ko gero, dar labiau savo subtiliu žmogiškumu: jo meilumas ir romumas, jo sugebėjimas „būti viskuo“ sutinkamiems žmonėms, ne tik savo bendradarbiams, bet ir tiems, kuriems skiria vos keletą akimirkų, jo įsiklausymas ir jo kalbėjimas leidžia jausti jį kaip tikrą draugą.

Todėl, nors iš prigimties Benediktui XVI yra svetima siekti pripažinimo, jis yra populiarus ir mylimas Popiežius. Jis pats atskleidė to paslaptį – *paklusnumą tiesai, o ne viešosios nuomonės diktatūrai*. Tiesai, kuri visada yra susijusi su meile, nes ją vykdyti su meile – tai svarbiausia krikščioniškosios egzistencijos taisyklė.

Iš arkivysk. Luigi BONAZZI kalbos, pasakytos Benedikto XVI penktųjų išrinkimo metinių proga balandžio 23 d. nunciatūroje surengtame priėmime.

Apsivalymo keliu

Tomas VILUCKAS

Ko gero, nėra savaitės, kad neišgirstume naujų istorijų apie praeityje įvairiose šalyse įvykusius dvasininkų prievartos aktus nepilnamečių atžvilgiu. Kiekvieną nuoširdžiai tikintį žmogų jos jaudina, skaudina ir piktina. Tačiau būtų klaidinga tiek šiuos reiškinius paversti nuolatine drama, tiek nuo jų atsireboti manant, kad jie tėra įrankis Bažnyčiai sugriauti. Esama ir kito kelio. Apaštalas Paulius rašė: „Kur buvo pilna nuodėmės, ten dar apstesnė tapo malonė“ (Rom 5, 20). Kad ir kaip paradoksaliai skambėtų, ši nuodėmės situacija gali tapti atsinaujinimo galimybe katalikybei. Kokios šios galimybės?

Nedaryti kliūčių tiesai

Visų pirma tam egzistuoja sąlyga. Tai – atgaila. Daugumai katalikų natūraliai kyla teisinimosi reakcija į Katalikų Bažnyčią užplūdusią pedofilijos skandalų bangą, ypač kai ji pasitelkiama propagandiniam triukšmui prieš Bažnyčią. Toks noras gintis suprantamas ir žmogiškas. Juk čia esama sąlyčio su Bažnyčios orumu ir garbe. Kiekvienas pakrikštytasis yra Bažnyčios dalis, tad savotišku būdu visi katalikai yra susiję su šia Bažnyčios kūne atsivėrusia žaizda. Juk Biblijos išmintis byloja: „Jei kenčia vienas narys, su juo kenčia ir visi nariai“ (1 Kor 12, 26).

Tačiau ar teisinimusi įmanoma apsiginti? Ar tai – vaisinga laikysena? Akivaizdu, kad ne. Tikroje atgailoje nėra žodžio „bet“. Jei pokalbiuose ir diskusijose mažinsime pedofilų dvasininkų, pro pirštus į jų nusižengimus žiūrėjusių hierarchų kaltę, stengsimės suprasti nusikaltėlius, sakysime, kad jie buvę išprovokuoti anuomet vyravusios kultūros ar ideologijos, tuo tik šliūkštelėsime alyvos į ugnį, o atėjus laikui patirsime gėdą dėl savo gynybinės laikysenos.

Nuoširdžiai pripažinti, kaip viskas buvo, kalbėti be cenzūros, nedaryti kliūčių tiesai – pats veiksmingiausias kelias, kuriame mūsų Bažnyčia atsivertų gydančiai Dievo šviesai. Ji yra tarsi rentgeno spinduliai, prasiskverbiantys į vėžio ląstelių pažėistus organus ir naikinantys jas. Tai nelengva ir skausminga, bet be šio proceso neįmanoma atsitiesti. Štai baigiantis balandžiui Kunigų metų užbaigimo proga Kunigų kongregacijos prefektas kardinolas Claudio Hummes paskelbė laišką kunigams ir jame teigė, kad kunigų lytinius nusikaltimus būtina visiškai ir nedviprasmiškai smerkti. Juos įvykdžiusieji kunigai turi atsakyti

prieš Dievą ir teismuose, taip pat ir civiliniuose. Kardinolas kvietė melstis ir už nusikaltusius kunigus, kad jie atsiverstų ir sulauktų Dievo gailestingumo, ir dar kartą pavirtino, kad Bažnyčia yra pasiryžusi neslėpti ir nemažinti šitų nusikaltimų. Tik tokia principinga pozicija padės susigrąžinti visuomenės pasitikėjimą bažnytinėmis institucijomis, dvasininkija ir apskritai katalikybe.

Silvijos Kneželytės nuotrauka

„Nulinė tolerancija“

Tokia nuostata atneštų katalikų bendruomenei apšivalymą. Mintis apie apšivalymą neturėtų mūsų gluminti, nes tai – nuolatinė Bažnyčios būklė. „Bažnyčia, priimdama savo glėbin nusidėjėlius, yra šventa ir drauge nuolat apvalytina, todėl nuolat žengia atgalios ir atsinaujinimo keliu“ – dogminėje konstitucijoje *Lumen gentium* (8) teigia Vatikano II Susirinkimo tėvai. Kitaip tariant, nuodėmė yra neišvengiama, bet krikščionių pareiga – šalinti jos apraiškas iš savo tarpo. Visuomet Bažnyčios organizme bus blogybių (plg. apaštalo Pauliaus skelbtoji „niekšybės paslaptis“), trikdysiančių katalikiškąją bendrystę. Tačiau tai nereiškia, kad jų akivaizdoje turėtume būti pasyvūs ir abejingi.

Naujam Bažnyčios apšivalymui, šįsyk nuo pedofilijos bjaurasties, turėtų pasitarnauti vadinamosios „nulinės tolerancijos“ nuostata. Tai reiškia, kad katalikiškos institucijos ir bendruomenės neturi taikstyti net su menkaisiomis lytinės prievartos nepilnamečių atžvilgiu apraiškomis ir būtinai kurti nepakantumo atmosferą. Štai balandžio pra-

džioje Meksikos vyskupų konferencija savo pareiškime pabrėžė, kad būtent „nulinė tolerancija“ yra pati autentiškiausia laikysena šiuo klausimu.

Pravartu prisiminti ir Popiežiaus namų pamokslininko tėvo Raniero Cantalamessos OFM Cap. meditaciją, skirtą popiežiaus Jono Pauliaus II inicijuoto religijų vadovų maldos už taiką 2002 m. sausio 24 d. susitikimui Asy-

žiuje pasirengti. Šioje meditacijoje pamokslininkas, be kita ko, pažymėjo: „Joelio pranašystėje krepiamasi tiesiogiai į tautos ganytojus ir vadovus; joje sakoma: *Tarp prieangio ir aukuro teverties tarnai. Tesa-* ko: „*Pasigailėk,*

*Viešpatie, savo tautos, nepadaryk savo paveldo pajuoka, priežodžiu tautoms. Kodėl tautos turėtų sakyti: 'Kur yra jų Dievas?'“ (Jl 2, 17). <...> Atsigręžimas į Dievą ir atsivertimas, panašiai kaip ir teismas, turi prasidėti nuo Dievo namų (lot. *incipit a domo Dei*) (1 Pt 4, 17). Negalima jokia paskata į atgailą nei tikėjimo žadinimas, jei tai neprasidės nuo mūsų pačių, jei mes nebūsime šio kelio pirmieiviai.“ Tik apšivalius nuo pedofilų ir homoseksualių kunigų įmanoma veiksmingai liudyti Evangeliją nūdienos visuomenėje. Juk būdama „priežodžiu tautoms“ Bažnyčia tampa sukaustyta ir netenka laisvės erdvės byloti savo amžininkams gėrio ir blogio reikšmės žmogaus gyvenime.*

Moterys netoleruotų slaptumo

Kitas svarbus žingsnis – įveikti klerikalizmą bažnytinėje struktūroje. Tuo norima pasakyti, kad jose vis daugiau vietos turėtų atsirasti pasauliečiams, kurie galėtų dalytis sprendimų atsakomybe su bažnytine vadovybe, taip pat užimti kontroliuojančias pozicijas Bažnyčios institucijose. Dvasininkams nederėtų eiti vadovų pareigų švieti-

mo, socialinėse ir globos įstaigose, nes taip sudaromos prielaidos klestėti stipresniojo ir galingesniojo teisėms, o kunigystė paverčiama administravimo funkcija. Kaip niekada bažnytinei bendruomenei reikia kunigų, skleidžiančių Evangelijos šviesą, esančių broliais, bendrystės kūrėjais, Dievo liudytojais. Kitaip tariant, reikia *dvasininkų* tikrąja šio žodžio prasme.

Prabilus apie pasauliečių vaidmenį negalima tylomis apeiti kito – moterų klausimo. Štai kovo mėnesį Vatikano dienraštyje „L'Osservatore Romano“ išspausdintame italų istoriko ir žurnalisto, profesoriaus Lucetta Scaraffia straipsnyje teigiama, kad jei moterys, tiek vienuolės, tiek pasaulietės, būtų daugiau įtrauktos į „sprendimų priėmimo sritis“ Bažnyčioje, tai padėtų išvengti daugelio „skausmingų ir gėdingų“ lytinių nusikaltimų prieš nepilnamečius skandalų. Savo straipsnyje L. Scaraffia akcentavo, kad moterų buvimas būtų padėjęs „nuplėšti vyriško slaptumo šydą, kuris praeityje dengdavo šiuos nusikaltimus tyla“. Beje, rašydamas apie šią tylą autorius pasitelkė italų kalbos žodį „omerta“, vartojamą kalbant apie mafijos tylos įžadą. Suprantama, jokia nuoširdžiai tikinti ir principinga moteris netoleruotų žinių apie prievartos prieš vaikus reiškinių... Belpašalyje, kad ši skauda pamoka bus išmokta, ir moterys įgis daugiau erdvės Bažnyčioje.

Visais laikais Bažnyčia patirdavo išbandymų, bet jie neišjudindavo jos pamatų. Juk turime pažadą, kad ji įtvirtinta ant uolos. Tad ir dabartinių iššūkių akivaizdoje ji liks neišjudinta, ir jokia tiesa, kad ir labai skauda, jai nepakenks. Apaštalinis nuncijus Baltijos šalims arkivyskupas Luigi Bonazzi, duodamas interviu interneto dienraščiui *Bernardinai.lt*, sakė: „Bažnyčios ir krikščionio viltis yra Dievo meilė. Mūsų viltis yra tai, kad Dievas yra su mumis, kad Jis gali nuolatos padaryti įmanoma tai, kas yra neįmanoma.“ Jis gali – mes kartu su juo.

Leiskite mažutėliams ateiti

Šventasis Raštas šeimoms

Kun. Kęstutis K. BRILIUS MIC

Jėzui atnešdavo kūdikių, kad jis juos paliestų. Tatai matydami, mokiniai ėmė bartis. O Jėzus pasišaukė vaikučius ir tarė: „Leiskite mažutėliams ateiti pas mane ir netrukdykite, nes tokių yra Dievo karalystė. Iš tiesų sakau jums: kas nepriima Dievo karalystės kaip kūdikis, neįeis į ją!“ (Lk 18, 15–17)

Prašymu *leisti* nusakoma ypatinga tėvų pasiuntinybė būti tarpininkais tarp Dievo ir vaiko sielos. O tai įvykdyti būtinai reikia klusnumo Dievui. Kad šis raginimas būtų dar geriau suprastas, belieka pasakyti, jog čia neminimi jokie „kiek kartų“ ar „kas yra artimas tavo“ ir išreiškiamas tebegaliojantis Dievo kvietimas daugintis ir užimti žemę. Šeima, pakludama žmogaus prigimčiai ir Dievui, įgyvendina šį slėpinį, jo priesaką nuo *leidimo* išsąmoninimo iki palaimintos savo gausos. Tik, deja, ne mūsų laikais ir ne mūsų tautoje. Tradicijos keičiasi, drauge – ir pažiūros, sąžinė, moralė, visuomenės kultūra. Dažniausiai ši kultūra yra atvirai ar klastingai priešiška gyvybei, šventumui, persiimanti iš egoizmo kylančių nuodėmių, politines manipuliacijas pateikianti kaip neginčijamas, o ekonominius interesus – kaip vienintelį pasirinkimą.

Sėdėdamas prie vakarienės stalo draugų šeimoje stebiu per šventes pasisvečiuoti iš užsienio pargrįžusių jų dukrą ir josios „sugyvenimo draugą“. Pažinojau ją ir anksčiau, nuo paauglystės. Dabar krinta į akis šiek tiek besilupanti, smulkiai trūkinėjanti jos veido oda. Įsidėmiu keistą pasakymą valgant: „Oi, nuo šitos sriubos kažkaip ėmė traukti veidą, užėjo karštis.“ Atsilošia, padeda galvą ant atkaltės, pailsi, toliau ramiai baigia valgyti. Krinta į akis ir kitoks nei anksčiau jos „sugyvenimo draugo“ bendravimas, grubesnė kalba, aštresnės pastabos. Įsiminiau ir asmenišką šeimos motinos pasidalijimą: „Dukrelė sakė – nedovanoja man jis žiedelio su akmenuku, bet ką čia tie įrašai pakeis,

ką pridės – jokio skirtumo.“ O sau mintyse pridedu – ir jokios tiesos.

Pabandžiau „peršviesti“ šią savaip pamatytą vakarienę gyvenimo tiesomis. Paklausta viena daugiavaikė motina katalikė labai trumpai atsakė: jie jau ilgokai taip gyvena, o tai, ką vartoja, jauną moters organizmą verčia gyventi klimakso „režimu“. Užtai ir matomi tokie požymiai, organizmo reakcijos tarsi būtų penkiasdešimtmetė. Siaubinga, bet visa tai – dėl *neleidimo chemijos*. Į klausimą, kodėl vaikinukas pasidarė pastebimai grubesnis, dar pridėjo: kiekvieną džiaugsmą lydi nuodėmė savo tikrai nedžiaugsmingu antspaudu.

Vakarienės įspūdžius „peršviečiau“ ir vieno daugiavaikės šeimos tėvo atsakymu į mano klausimą, kodėl taip gerai, sportiškai atrodo penkis jo vaikus jau baigianti užauginti žmona. Natūralūs gimdymai ir maitinimai, kontracetinių nuodų nevartojimas, bendras visų gyvenimas, rūpesčiai bei džiaugsmas šeimoje – toks buvo atsakymas. Kai ką dar paantrino kaip tik po ranka papuolęs visai nekatalikiškas žurnalukas ir straipsnis jame apie šeimyninio gyvenimo „pabandymą“ iki santuokos. Labai paprasta kalba, be įmantrių citatų aiškiausiai tvirtinama, jog *bandytojų* poros keliskart greičiau išsiskiria, sunkiau psichologiškai suartėja, dažniau turi pedagoginių sunkumų auklėdamos vai-

kus ir gerokai daugiau teisinių rūpesčių dėl materialių dalykų, nei gyvenantieji santuokoje. Tokie paprasti ir aiškūs šie tiesos „atradimai“, tik, gaila, niekur nesukeliantys visuotinio ūžavimo, skandavimų, valiavimų. Draudimų, šiuolaikiškų madų ir *neleidimų* egoizmo traukinys toliau „veža“.

Kristus įsakmiai kalbėjo tėvams: „Leiskite mažutėliams...“ Tik tiesa daro meilę įmanomą, tik pasiaukojama meilė leidžia priimti Tiesą be sutartinio melo ar įkalbėtų madų. Dievas, savo meilę apreikšdamas per vyro ir moters prigimčių pašventintą, vaisingumui skirtą asmenų sąjungą, neapsiriboja nei metais, nei jaunyste, nei skaičiumi, bet toliau brandina meilę iki šventumo ir ugdo iki begalybės.

Dar kartą „peršviečiu“ šį pamąstymą vienos jaunos trijų vaikų mamos veidu. Ji, sukaitusi ir susitaršiusi po žiemos sniego žaidimų, bet švytinti, eina namo nešdama ant rankų mažėlį (didesnysis už rankutės veda vidurinįjį). Uždususi trumpai pasisveikina, atsiprašo, kad skubaba, nes vienam „reikia pakeisti“, o kitą „laikas pamaitinti“, dar spėja tempti ro-gutes, atsakyti vyriausiajam, jog namie leis kažką veikti, ką mamos paprastai leidžia, jei vaikas būna geras. Jie būreliu tolsta laiptinės link. Švytintis, laimingas šios mamos veidas, gal ir labai pavargęs, tačiau neužmirštamai šviesus,

Jolantos Kleitkutės nuotrauka

įsimena virsdamas daugeliu atsakymų. Jo šviesą prisimenu, kai reikia kalbėti probleminiuose pokalbiuose, drąsinti šeimas, kad leistų mažutėliams artintis prie Kristaus kartu su tėvais, seneliais, broliukais, sesutėmis.

Marija ir Jėzaus broliai bei seserys...

Kun. Danielius DIKEVIČIUS

Romos Katalikų Bažnyčioje Marija vadinama įvairiais titulais (žr., pvz., Švč. Mergelės Marijos litaniją). Vienas iš jų – Mergelė, maža to – amžina Mergelė (gr. *aeiparthenos*). Tai – mūsų tikėjimo dogma (lot. *de fide est*): Marija, būdama mergelė, Jėzų pradėjo (lot. *virginitas ante partum*) ir pagimdė (lot. *virginitas in partu*), bei liko mergelė iki savo gyvenimo prieš gyvenimą pabaigos (lot. *virginitas post partum*). Vis dėlto kai kurie Naujojo Testamento tekstai – Mt 13, 55–56; Mk 6, 3; Jn 2, 12 – gali sukelti tam tikrų abejonių šios dogmos pagrįstumu bei tikrumu. Panagrinėkime vieną iš jų – seniausią!

Argi jis ne dailidė, ne Marijos sūnus, Jokūbo, Jozės, Judo ir Simono brolis?! Argi jo seserys negyvena čia, pas mus?! (Mk 6, 3). Tai – žodžiai Jėzaus Kristaus tėvynainių, kurie puikiai pažinojo Jėzų, nes jis tarp jų gyveno apie trisdešimt metų (plg. Lk 3, 23). Jie buvo pasakyti Nazareto sinagogoje, greičiausiai per šabo liturgines apeigas (plg. Mk 6, 1–2). Drauge su Jėzaus amatu (dailidė) ir jo Motina Marija (priešingai papročiui paprastai minėti tėvą) čia dar minimi Jėzaus Kristaus broliai ir seserys. Broliai, kurių būta keturių, netgi išvardijami (Mato evangelijoje vietoj Jozės sakoma Juozapas ir du vardai sukeičiami vietomis: *Simonas ir Judas*). Nei Jėzaus seserų vardai, nei jų skaičius iš Šventraščio nėra žinomi (kai kurie apokrifai mini dvi seseris).

Iš tikrųjų tai vienas sudėtingiausių Naujojo Testamento tekstų, tikras egzgetų, aiškintojų kryžius (lot. *crux interpretum*). Biblistų nuomonės čia išsiskiria (stebuklas, kai jos sutampa). Buvo keliamos įvairios hipotezės, tačiau vyrauja du požiūriai. Vieni (pvz., katalikai) gina Marijos nekaltumą, kiti (pvz., racionalistai ir protestantai) jį neigia. Anot pastarųjų, Jėzaus broliai ir seserys (plg. Mk 6, 3) yra Juozapo ir Marijos vaikai, taigi tikri broliai ir seserys, be to, Jėzus esąs tikrai Marijos pirmagimis (lot. *primogenitus*), bet ne viengimis sūnus (lot. *unigenitus*). Vadinasi, amžinos Marijos mergystės dogma tarsi neturi biblinio pagrindo. Marijos mergeliško nekaltumo gynėjai, priešingai, Jėzaus brolius ir seseris laiko jo pusbroliais bei pusseserėmis arba įbroliais bei įseserėmis. Anot jų (ypač – lotynų Bažnyčios Tėvų), tai Juozapo brolio Kleopo (Alfiejaus) ir Švč. Mergelės Marijos pusseserės, irgi Marijos, sūnūs bei dukterys, arba (ypač – graikų Bažnyčios Tėvų)

Marija ir Jėzus. Kristaus Išganytojo bažnyčios (dabar Kariye mečetė) mozaika. XIII a., Stambulas, Turkija. Jono Malinausko nuotrauka

tai Juozapo vaikai iš pirmosios santuokos (plačiau apie tai žr. Naujojo Testamento apokrifuose). Kai kurie dar kelia *įsūnijimo hipotezę*, esą tai Juozapo ir Marijos įvaikinti vaikai (įvaikinimas jau buvo žinomas I a. Palestinoje).

Kodėl egzistuoja tokia nuomonių įvairovė? Kiek žmonių, tiek nuomonių?! Ne tik! Pagrindinė šio ginčo kaltininkė – semitų kultūra. Joje buvo įprasta *broliais* ar *seserimis* vadinti ne tik tų pačių tėvų vaikus, bet ir pusbrolius bei pusseseres, įbrolius bei įseseres, sūnėnus bei dukterėčias. Taip, pvz., *Pradžios knygoje* (13, 8) Abramasis ir Lotą vadina *broliais*, o iš tikrųjų Abramasis buvo Loto velionio tėvo Harano brolis, taigi Loto dėdė (plg. Pr 11, 27–28; 12, 5; prof. Antanas Rubšys visiškai teisingai verčia *giminaičiai*). Todėl ir vieni (Marijos amžinos mergystės gynėjai), ir kiti (Marijos amžinos mergystės neigėjai) turi tam tikrus pagrindus savo hipotezėms pagrįsti. Kitaip tariant, turime išskirtinį galvosūkį, kuriam išspręsti nepakanka vien tikrai vidinių, t. y. tikrai iš Šventojo Rašto kilusių, argumentų, bet reikia Bažnyčios Tradicijos pagalbos. O jos nuomonė yra išsakyta Marijos, amžinos Mergelės, titule. Kaip sakoma, *Roma locuta, causa finita!* Roma tarė ir bylą uždarė.

Mamos širdis – kaip autobusas

Antanas SAULAITIS SJ

Jaunų tėčių ir mamų sutinki kasdien. Praeina pro bažnyčią į labai mažyčių Pipirų ratelį, Montessori ugdymo darželį „Žiburėlis“, šokių pamokas ar vaikų choro repeticiją. Per akimirką pajunti tėvų išmonę savo mažyliams angelikus ar buvusius angelikus auklėti. Kaip maldoje sakoma apie Mariją, „neapsakoma meile“ Jėzų auginusią, taip ir čia negali atsistebėti ištikima tėvų bei motinų meile savo vaikams.

Tada pagalvoji, kiek reikėjo mūsų tėvams meilės ir kantrybės mus auginti, nors niekad nebuvo tokie išdykę neklaūžados kaip šios kartos vaikai... Kartais atskaičiuoji, kokio amžiaus tėvai buvo tada – per karą, e- ir i- migraciją, kūrimąsi naujoje šalyje ir visokius išgyvenimus. Negi buvai toks žioplai ar užsispyręs, ar malonus, ar guvus kaip šie? Ir kiek ištvermingos meilės tėvelis ir mama dieną naktį liudijo.

Pirmą ir vienintelį kartą bent virpesiu pajutau, kad vaikas „mano“, kai rankose nešiojau savo pirmąjį Krikšto sūnų Arą. Šiaip vengiu kūdikius rankosna imti, bijodamas, kad nukris ir suduš. Išdrąsėjęs vėliau apsiėmiau būti dar Marijos Klaros, Monikos, Augustino ir Luko Krikšto tėvu. Jei dar pridėsi du brangios šeimos broliukus – Sutvirtinimo globotinius, žmogus turi daugiavaikę šeimą, neduodančią vakare tuoj pat užmigti, kol sąrašėli su meile maldingai virškini. Branginu su Aru praleistas valandėles po žvaigždėmis stovyklos naktį, pasiilgtu bažnyčioje nuo mažens giedančios ir skaitančios Marijos Klaros čiulbesio, laukiu nedrąsios Monikos žodelio prie jos kruopščių rankdarbėlių, ant sienos kaba Augustino vaikystės karpynys, kiemelyje kaba Luko dovanotas inkilėlis.

Negaliu atsistebėti, kaip žmonės skaičiuoja kitų šeimų vaikus. Būna močiučių, kurios atkalbinėja savo dukras sulaukti jau pradėto naujo vaikelio. Kiti šaiposi iš

gausių šeimų arba žavisi didele šeima, pasižyminčia mokslu, dainavimu ar visuomenine veikla. Atjaučiame šeimos židinius, kurie nesulaukia vaikučių. Kažkaip norisi laikytis dėsno, kad čia sutuoktinių, šeimos dalykas, o mes tegalime kiekvieną šeimą ir visas paremti, palaikyti.

Labai šviesiai vyko Santuokos sakramento šventė Vilniaus Šv. Jonų bažnyčioje. Tuoktis atėjo arti 40-ties metų pora. Kadangi vienas viešų klausimų būna: „Ar sutinkate pagal Dievo valią susilaukti vaikų ir juos auklėti, kaip Jėzus mus moko?“, tenka paruošiamajame pokalbyje atsiklausti, ar to teirautis vyresnio amžiaus poros. Su didžia džiaugsmo šypsena abu sutartinai atsakė: „Taip. Mes įvaikinsime!“ Žinodami ir klausimą, ir atsakymą, prie visų žmonių atšventėme meilingsą jaunavedžių ryžtą.

Ramiojo vandenyno žiede gerai žinoma tradicija priglauti našlaičius, vienišus žmones. Ištosios šalys ar sritys išvis neturi vaikų namų ar senelių prieglaudų, nes žmonės nuo amžių pripratę tokius be didelių aiškinimų į namus priimti kaip savo. Taip „nutautejo“ lietuviai draugas,

Naujosios Zelandijos gyventojas, su žmona užauginęs keturis sūnus. Sutaupė pinigų ir ruošėsi pirmą kartą aplankyti Lietuvą. Staiga be tėvų liko tolimas penkerių metų giminaitis. Nekilo nei klausimo, ėmėsi auginti ir visus savo planus prie to taikyti, taip lauktos kelionės ir ramios senatvės atsisakyti.

Labai linksma bendrauti su labai gyvomis šeimomis. Vieni sulaukė trijų sūnų – Mato, Morkaus, Luko, numatydami galimo ketvirtą vardą pagal evangelistų eilę – Jonas. Tik susilaukė Margaritos. Dar kitoje – keturi berniukai. Mama norėtų dar vaikelio. Gal dukters? „Ne, ne dukters, o sūnaus. Jau maždaug susigaudau apie vyriškus genus!“ Kai autobusas ar traukinys susedimasis, brazilai dar vieną išspraudžia sakydami: „Autobusas yra kaip mamos širdis – visada yra vietos dar vienam.“

Prieš daugelį metų paauglių TEC rekolekcijas padėjo vesti trylikos vaikų tėvas Steponas. Išsisilgęs savo šeimos, ypač jauniausiosios, turinčios Dauno negalią. Tik nereikia suprasti, kad nesidžiaugė proga iš namų šurmulio ištrūkti...

Mokslininkai tyrinėja visą vaikų skaičiaus klausimą – kiek tai priklauso nuo ekonomikos, kiek kainuoja vieną vaiką užauginti, kiek tėvai senatvėje tikisi vaikų globos (JAV – 4 proc.), kiek gausi šeima būtų pigi ūkyje darbo jėga, koks kūdikių ir vaikų mirtingumas, nuo kada Katalikų Bažnyčia pradėjo skatinti gausias šeimas (XIX a.), koks ryšys tarp tėvų išsilavinimo ir vaikų šeimoje skaičiaus, daugybę kitų šeimos prieauglio duomenų.

Viena tikra – galima tik stengtis žvelgti kaip Viešpats Dievas, kuriam brangus kiekvienas žmogus.

Kęstučio Krūvelio nuotrauka

Po didinamuoju stiklu

Zita VASILIAUSKAITĖ

Taip jau yra, kad niekas neabejingas daugiavaikių šeimų atžvilgiu. Kai diskusijoje kalba pasisuka apie gausias šeimas, nubunda net kietai įmigusieji. Kodėl? Tikriausiai tai susiję su giluminiais psichikos procesais, tiksliau – su savisaugos instinktu. Juk svarbiausia kiekvienos tautos išlikimo ir funkcionavimo sąlyga – jos atstovų buvimas, o valstybės – jos piliečių gyvybingumas. Daugiavaikė šeima šiuo požiūriu yra neįkainojamai vertinga kiekvienam asmeniui. Štai kaip sako jauna socialinė darbuotoja: „Man reikia rūpintis savo senatve, todėl aš dirbu su socialinės pagalbos reikalingais vaikais. Juk tik jie, išaugę visaverčiais ir laimingais žmonėmis, sėkmingai dirbdami savo šeimos ir valstybės labui, man užtikrins ramią ir saugią senatvę tėvynėje.“ Kita vertus, daugiavaikė šeima gali būti blogio šaltinis visuomenei – juk neprižiūrėti ir palikti likimo valiai vaikai finansine ir kriminogine našta gula ant tos pačios visuomenės pečių. Gal todėl gausios šeimos pas mus atsидuria lyg po didinamuoju stiklu...

Daugiavaikė šeima priimta laikyti tą, kurioje auga trys ir daugiau vaikų. Trečiojo vaiko atsiradimas labai smarkiai pakeičia gyvenimą šeimoje ir dažnai sukelia sumaištį mamos galvoje. Mat kol šeimoje buvo du vaikai, šeima buvo lengviau kontroliuojama – vaizdžiai tariant, vienas vaikas galėjo būti paimtas į vieną ranką, o kitas – į kitą. Dabar gi rankų jau nebeužtenka. Vadinasi, nustoja veikti ankstesni padėties valdymo būdai, ir šeima įžengia į naują gyvavimo etapą. Tai nelengva. Todėl aplinkinių dėmesys ir parama gali būti jai labai vertingi. Tad su kokiais iššūkiais pirmiausia susiduria šeima gimus trečiajam vaikui?

Vyresnių artimųjų ir giminių kritiškas požiūris

Psichologai pastebi, kad seneliai mielai džiaugiasi anūkais, bet tik tuomet, kai jų skaičius vienoje šeimoje yra ne didesnis nei vaikų, kuriuos jie augino savo šeimoje. Aišku, kartais būna išimčių, bet jos, kaip sakoma, tik patvirtina taisyklę. Todėl neverta stebėtis, kad kažkas iš artimųjų žinių apie trečiojo gimimą sutiks skeptiškai ar net labai kritiškai. Duokite jiems laiko susitaikyti su tuo, kas įvyko. Dažnai atsitinka, kad ilgainiui trečiasis vaikas tampa senelių mylimas ne mažiau, nei pirmieji du.

Daugiavaikės šeimos hierarchinė struktūra

Daugeliui šiuolaikinių šeimų yra būdingas *vaikocentrizmas*, t. y. savo gyvenimo orientavimas į jo didenybę vaiką kaip į pasaulio centrą. Tuomet vaiko poreikius tėvai siekia patenkinti pačiu aukščiausiu lygiu – ypatingu maistu, gražiausiais drabuželiais ir brangiausiais žaislais. Pats vaikas aplinkinius, taip pat ir tėvus suvokia kaip ap-

tarnaujantįjį personalą ir dažniausiai užauga nepalaužiamas egoistas. Kai kurie tėvai neatsikrato *vaikocentrizmo* ir gimus antrajam vaikui. Tačiau kai atsiranda trečiasis, tokia struktūra griūva, nes toliau veikti negali. Paašikėja, kad šeimoje tėvai yra patys svarbiausi asmenys, svarbesni už vaikus. Tėtis ir mama tampa daugiau ar mažiau demokratiška „valdančiąja viršūnėle“, o vaikai – „liaudimi“. Tiksliau sakant, vaikai užimą teisingą padėtį – pavaldinių vietą. Juk tėvų valdžia remiasi meile. Todėl jei tėvai tvirtai nepaima valdžios į savo rankas, gyvenimas daugiavaikėje šeimoje gali virsti sumaištimi. Įdomu, kad kai kuriose primityviose tautelėse skaičiuojama taip: „Vienas, du, daug.“ Vaikams daug ramiau augti, kai jie būna įsitikinę, jog suaugusieji žino, ką ir kada daryti. Jei tėvai savo pavyzdžiu rodo, kad sugeba susidoroti ir su sudėtingiausiomis aplinkybėmis be pykčio ir riksmo, vaikai jaučiasi saugūs ir tvirti... Nereikia bijoti pateisinamo tėvų autoritarizmo. Svarbiausia, kad jie savo valdžia remtųsi be pykčio, išlaikydami pagarbų santykį su kiekvienu šeimos nariu. Be to, vaikai daug geriau vystosi ir bręsta, jei nėra perkrauti pasirinkimo galimybėmis ir pernelyg dideliu tėvų dėmesiu, dažnai labai glaudžiai susijusiu su jų pačių ambicijomis ir svajomis.

Tėvų ir vaikų zonos

Vadovaujama tėvų padėtis šeimoje turėtų būti išreikšta jų asmeninės zonos, kad ir labai nedidelės, buvimu. Čia turima galvoje ne tiek gyvenamosios erdvės konkretūs kvadratiniai metrai (beje, pernelyg didelis ankštumas tik paaštrina tarpasmeninius santykius šeimoje), kiek dažnai pasitaikantis vaikų gyvenimo ribų išsiplėtimas. Juk vaikai yra linkę žaidimų kambariu paversti visą gyvenamąjį

būstą. Todėl tėvams labai pravartu nustatyti ribas – kur „žaislai gali gyventi“, o kur – ne. Tėtis turi turėti savo poilsio (o gal pabuvimo su pačiu savimi) zoną, net jei ji susitrauktų iki „savo fotelio“. Taip pat mama turėtų turėti savo žinioje ne tik virtuvę, bet ir jaukų „savo kampą“. Šeimoje reikėtų laikytis tokio įstatymo: „Jei žmogus yra savo zonoje, jo negalima trukdyti.“ Svarbu padėti vaikams suprasti, kad tėvai irgi yra žmonės, jiems reikalingas poilsis, jie turi savo poreikių, norų ir siekių. Galiausiai vaikai turi suprasti, jog kai kada ir suaugusieji nori pabūti vieni, be vaikų. Tačiau tokį poreikį turi kiekvienas šeimos narys, todėl ir kiekvienas turėtų turėti savo zonas, net jei nėra galimybės turėti savo atskirus kambarius. Kiekvienas šeimos narys turi teisę pabūti vienumoje, pats su savimi.

Tėvų dėmesio vaikams paskirstymas

Kai šeimoje atsiranda vaikas, jam tėvai pradeda skirti deramą (ne padidintą) dėmesį, nors vaikai visada siekia jo viso. Tad kol auga vienas, jis visą ir gauna, kai du – tą dėmesį dalijasi perpus, o kai trys – kiekvienam jų tenka trečdalis. Aišku, vaikai šioje srityje kovoja tarpusavyje, tačiau tėvai neturėtų siekti patenkinti dėmesio poreikį visiems iš karto. Didesnėse šeimose vaikai labai vertina individualų tėvų dėmesį sau. Todėl tėvai, pabūdami nors ir neilgai, tačiau atskirai su kiekvienu vaiku, parodo jam ne tik savo meilę, bet ir tai, kad vaikas jiems yra svarbus. Kitaip sakant, taip tėvai kloja labai svarbų vaiko asmenybės pamatą – ugdo savigarbą. Kartais tėvai perlenkia lazda manydami, kad vyriausiasis vaikas gali šioje srityje juos pavaduoti. Pagelbėti – taip, tačiau ši pagalba turi atitikti vaiko raidos galimybes. Ikimokyklinukas negali ilgai sūpuoti kūdikio lovytės, o mokyklinukas – ilgiau kaip pusvalandį žaisti su mažyliu. Natūralu, kad mažiausiam vaikui reikia daugiau dėmesio, todėl jo poreikiai yra tenkinami pirmiau, nei kitų vaikų (būtina paaiškinti primenant, kad ir jiems mažiems taip buvo). Vyriausiasis vaikas turi daugiausia pareigų (juk jam augant sparčiai daugėja ne tik galimybių pagelbėti šeimos gyvenimui – nueiti į parduotuvę, išnešti šiukšles ir t. t., bet ir daugiau privilegijų – ilgiau pažaisti su vaikais kieme ar dažniau nusipirkti ledų). Vyriausiasis vaikas taip pat turi teisę į savo gyvenimą, savo laiką ir savo žaidimus. Jaunesniems vaikams bendravimas su vyresniuoju niekada neatstos tėvų meilės ir dėmesio.

Viena vertus, kiekvienas šeimos narys turi turėti pareigų, susijusių su asmeniška pagalba šeimai (čia kalbama apie labai konkrečias pareigas, pvz., sutvarkyti žaislus,

išvesti šunelį į lauką, pasikloti lovas ir pan.). Tačiau kita vertus, nė vienas šeimos narys neturi pasijusti „aptarnaujančiuoju personalu“. Aišku, daugiavaikės, kaip ir kiekvienos kitos šeimos gyvenime iškils sudėtingų aplinkybių ir joms įveikti neužteks rankų. Tačiau būtent jos privers tėvus iš naujo apmąstyti prioritetus, naujai paskirstyti šeimos narių pareigas, o vaikams suteiks galimybę išmokti daugiau savarankiškumo ir atsakingumo.

Silvijos Kruzelevytės nuotrauka

Gausi šeima – tai komanda

Dažnai dėl didesnio aplinkinių dėmesio ar artimųjų skeptiškumo gimus trečiajam vaikui ypač mama siekia įrodyti, kad su nauja padėtimi puikiai susitvarkys. Ji dažnai iškelia sau pernelyg aukštus reikalavimus. Ir be reikalo. Kai būna nepasiekiami, šie reikalavimai liūdina, o kartais kelia neviltį. Tai labai sekina ir neigiamai veikia mamos psichologinę būseną ir sveikatą. Todėl itin svarbu nepersistengti. Labai sveikintina siekti, kad vyresniųjų vaikų gyvenimas būtų turiningas ir įdomus. Tačiau kol mama prižiūri prie mažiausiojo, reikėtų pabandyti pasitelkti tuos artimuosius, kitus pagalbininkus, kurie galėtų nuvesti kitus vaikus į būrelius ar paprasčiausiai su jais pasivaikščioti. Namų buities reikalai, darbai darbeliai taip pat negali būti tvarkomi tik tobulai, juolab kad jie niekada nesibaigia. Svarbu susidėlioti prioritetus ir atskirti tikrai svarbius dalykus nuo ne tokių svarbių. Nebūtina griežtai kontroliuoti ir vaikų tarpusavio santykių, jie patys išmoks juos reguliuoti. Taigi šeimos gyvenime svarbiausias lūžis įvyksta su trečiojo vaiko atėjimu į šeimą. Svarbu patiems tėvams suvokti ir padėti vaikams suprasti, kad jūsų šeima – tai komanda, kurioje kiekvienas narys yra labai svarbus ir mylimas.

Per mus į amžinąjį gyvenimą

Laura ALEKNIENĖ

„Teesie Tavo valia“ – kasdieniai mūsų žodžiai. Būkime sąžiningi: dažnai tos Dievo valios labai bijome. Retas žmogus nebijo kančios. O Dievo valia neretai atrodo susijusi su kančia. Kai kuriems žmonėms daugiavaikė motinystė – taip pat.

Vienas labai retai matomas draugas neseniai mane sutikęs pasakė: „Kiek sutinku tave, tu vis taip pat – su mažu vaiku ant rankų. Gaila man tavęs.“ Apstulbau. Niekada nesijaučiau verta gailėsčio. Tuomet supratau ir nuolatinio dėmesio mieste priežastį. Tai gailestis. Kodėl manęs reikia gailėti? Aš palaiminta! Aš triskart palaiminta! Juk pasakyta: „Vaikai iš tikrųjų yra Viešpaties dovana, iščių vaisius – palaiminimas“ (Ps 127, 3). Kodėl gaila daugiavaičių mamų ir baisu pačiai tokiai tapti?

Nežinau, kaip manyta prieš šimtus metų, kai motinystė buvo instinktyvus būvis. Man atrodo, pirmą kartą motinai nekildavo klausimų, kaip auginti vaikus. Ji tai žinojo. Dabar motinystė tikras nesusipratimas. Reta moteris girdi savo vidinį motinišką balsą, o dar retesnė juo pasitiki. Išleista daugybė knygų, vadovų ir net „biblijų“, kaip auginti savo vaiką. O aiškiau nepasidaro. Kol to *nepajunti*.

Daug vaikų turinčios moterys sako, kad tikroji motinystė prasideda nuo ketvirto vaiko. Tuomet jau viskas aišku – *žinoma*. Ir tai yra geroji naujiena: vaikus auginti gali būti lengva, gera. Tačiau kaip nesustoti pusiaukelėje? Kaip patikėti, kad gyventi pasidarys tik lengviau, jei namuose bus daugiau tų kartais visiškai nesuprantamų žmonių – vaikų?

Kaip dažnai girdime sakant: „Vaikai – Dievo dovana.“ Ir kaip sunku tai priimti – rinktis gyvenimą be kontracepcijos, su džiaugsmu sutikti „netyčiuką“. Tai Dievo valios baimė. Mano kaimynė tvirtina: „Kiekvienas gyvas padaras namuose yra ir džiaugsmas, ir didelis rūpestis.“ O vaikai – su kaupu.

Dažnai norime gyventi patogiai, linksmai, be rūpesčių, be vargo, be kančios. Kaip naivu! Tai neįmanoma. Esame Dievo sutverti rojui, todėl nenuostabu, kad šioje nuodėmingoje žemėje taip kenčiame. Su vaikais ar be jų. Motinystėje (o juk ne tik joje) dažnai nebūna lengva atrasti džiaugsmą, viltį. Bet tai praeina. Kitą dieną, žiūrėk, jau byra *džiaugsmo* ašaros (kaip šiandien, kai stebėjau sūnaus paguodą užsigavusiai seseriai). Ir argi Dievas siųstų mums praeiksmą dovanų dėžutėje? Juk jis visada nori mums gero. Ir tik gero. Vaikų mes nepasirenkame. Tik Dievas tuo rūpinasi. Todėl jie yra tikrų tikriausios Dievo dovanos.

Kai mūsų sūnui buvo pusantrų, pradėjau mąstyti, kad parazituoju, turiu dirbti dėl visuomenės. Dievas tuoj pat atsiuntė mažylę į mano išcias – tai buvo begalinė Dievo malonė. Supratau, kad esu ten, kur turiu būti. Ramu.

Kiekvienas vaikas atneša palaiminimą tėvams, veda juos į šventumą (taip taip, kaskart, kai susivaldome, kai pastebime, kai stengiamės suprasti, žengiamo žingsnį asmeninio šventumo link – kuo daugiau vaikų, tuo daugiau galimybių žengti tokį žingsnį). O argi ne tapti šventiems turėtų būti mūsų svarbiausias uždavinys? Su Dievo pagalba. Iš tiesų, patiems suvokti, išmąstyti, išskaityti ar išmokyti būti tėvais yra neįmanoma. Dievas davė mums motinystės (tėvystės) malonę, jis ir pasirūpins tos malonės skleidimusi kasdienybėje – tikėkime. Prašykime.

Berašant straipsnį, skambina draugė: „Juk tik per mus sielos gali ateiti į amžinąjį gyvenimą. Kiekviena šeima gali bent keletą sielų įsileisti į amžinybę.“ Nuostabu! Bendraminčiai labai palengvina vargus. Burkimės į šeimų bendruomenes, taip padėsime vieni kitiems. Atrasti, suprasti, *žinoti*.

Daugiavaikė motinystė turi vieną iš tikrųjų labai sudėtingą ir svarbų aspektą – vaikų būryje nepamesti vyro. Dažnai mes, motinos, taip susirūpiname motinystėje, kad visiškai pamirštame svarbiausią savo pašaukimą – būti bendrystėje su vyru. Kasdienis pokalbis, kas šiandien labiausiai džiugino ir skaudino, yra būtinas kaip oras! Jei nenorime būti ne tik daugiavaikės, bet dar ir vienišos motinos...

„Todėl, susijusę savo dvasios strėnas, būkite blai-vūs ir visiškai pasitikėkite malone, kuri bus jums suteik-ta, kai apsireikš Jėzus Kristus“ (1 Pt 1, 13). Taip pat – ir vaikų pavidalu.

Vienas, du, daug...

Jolita PUKELIENĖ

Ruošdamasi pavasario darbams (prie namo turime nedidelį sklypelį) per išpardavimą nusipirkau plėšomą sodininko ir daržininko kalendorių. Beskaitydama įvairius patarimus, atsitiktinai atsiverčiau šeimai skirtą puslapį. Jame buvo rašoma, kad anksčiau šeimos Lietuvoje augindavo 7–10 vaikų, dabar daugiausia 3–5. Auginu septynis, todėl pasijutau lyg būčiau iš tos žilos senovės. Absoliuti dauguma šiuolaikinių šeimų augina 1–2 vaikus. Beveik per visą Nepriklausomybės laikotarpį kasmet daugiau miršta, negu gimsta. Esame išnykstanti tauta. Kaip atsitiko, kad mes, „protingi“ suaugusieji, sukūrėme tokią aplinką, kurioje nebėra vietos vaikams, kur jie tampa ne vertybe, o problema, kur patys natūraliausi dalykai – gimdyti daug vaikų, auginti gausią šeimą – tampa apipinti išlygomis ir sunkiai įgyvendinami? Noriu, kad mano sūnūs ir dukros gyventų palankioje šeimai ir gyvybei aplinkoje, svajoju, kaip būtų puiku, jei visi katalikai augintų labai gausias šeimas. Juk tuomet vertybės, kurias propaguojame, kuriomis gyvename, ne nyktų, traukdamosi į privatų gyvenimą, o plistų, skleistųsi, įsitvirtintų visuomenėje.

Ar lengva auginti gausią šeimą jai nepalankioje aplinkoje? Ne paslaptis, kad paprastai visuomenėje su šypsena pasitinkamas pirmas, na dar antras naujagimis. Trečias – ir pradedama žiūrėti įtariai, ieškoti paaiškinimo. Kodėl gimdo? Jei pirmos dvi mergaitės – aišku, tėčiui reikia sūnaus, jei sūnūs – mama tikisi dukros. O jei besilaukiantys jau turi „porelę“ – tuomet visai nebeaišku, kodėl dar gimdo. Pamenu, kaip akušerė, pasivijusi ant laiptų (kai laukiausi ketvirto jau augindama dukrą ir du sūnus), su viltimi paklausė: „Tai gal vaikas kito tėvo?“ O nėsčiąsias konsultuojanti terapeutė manė, kad turbūt už vaikus labai gerai moka, jei turėdama darbą pagal savo kaip gydytojos specialybę gimdau ketvirtąjį. Paaiškinus, kokia ta piniginė valstybės parama (auginantiems 3 ir daugiau vaikų dabar mokami 52 Lt už kiekvieną vaiką iki 18 metų, tačiau jei šeimos pajamos vienam šeimos nariui neviršija 1,5 VRP – šiuo metu tai 525 Lt), labai nustebo: „Negi tik tiek?“

Ir dabar dar žiniasklaidoje vis šmėsteli nuomonė, kad gausios šeimos gimdo dėl pašalpų. Pats linkmiausias paaiškinimas: be abejo, kad daug vaikų mamos gimdo todėl, kad tingi dirbti.

O kodėl gimdžiau aš?

Visada norėjau dirbti su vaikais ir specialybę tarp gydytojų neprestiziinę pasirinkau – pediatrė (vaikų gydytoja). Neprestiziinė todėl, kad kitose srityse uždirbti galima daug

daugiau (suprask, kyšiai didesni). Visada svajojau apie didelę šeimą, o mano vyras – tikras gausios šeimos fanatikas (gerąja šio žodžio prasme), besisielaujantis dėl išmirštančios Lietuvos ir Europos. Deja, jau besilaukiant pirmojo, gydytojų konsiliumas nusprendė, kad galiu gimdyti tik darant Cezario pjūvį (progresuojanti trumparegystė su gresiančiu tinklainės atsokimu) – taigi, ne daugiau kaip trys vaikai. Tačiau atėjus laikui gimdyti, operacinė buvo užimta, dar kažkas „nesuveikė“ ir dukrytė išvydo pasaulį natūraliai. Kiti tai pavadintų dideliu medikų aplaidumu, o mes tai priėmėme kaip Dievo duotą ženklą.

Būdami medikai, žinojome apie kontraceptikų žalą ir natūralius šeimos planavimo metodus, kuriuos gali pasitelkti ir katalikų šeimos, dėl rimtų priežasčių nusprendusios nebegimdyti vaikų.

Esame atvira gyvybei šeima ir manome, kad vaikai ne planuojami, o dovanojami. Kiekvieną vaiką vis labiau suvokėme kaip dar didesnę Dievo dovaną. Planuodami turėtume pasakyti Dievui: „Ačiū tau, Dieve, kad nori padovano ti man dovaną, bet šiuo metu man tavo dovanos nereikia, nes...“

Mes tiesiog neradome nė vieno rimto argumento, kodėl turėtume atsisakyti dovanos. Tiesa, kai pasijutau besilaukianti ketvirtojo, išsigandau: „Gyventi neturime kur, o kaip mano darbas, karjera?“ Kaip ir daugeliui, tuo metu tai man atrodė pati didžiausia ir neginčijama vertybė.

Didelės ir mažos kryžkelės

Bandžiau suderinti vaikų auginimą ir darbą poliklinikoje. Vaikus norėjau maitinti natūraliai, taigi šis suderinimas atrodė maždaug taip: apie 10 vizitų pas ligoniuokus su vėžimėliu; aš pas sergantį vaiką, o viena ausimi klausau, ar manasis kieme paliktas nešaukia; namie po darbo dar trys išsiilgę laukia dėmesio. Milžiniškas nuovargis, miego trūkumas ir jokie motinystės džiaugsmo. Gerai, kad laiku atsikvošėjau: didžiausia vertybė vaikai ir šeima.

Meluočiau, jei sakytčiau, kad lengva būti didelės šeimos mama. Materialiniai nepritekliai, vaikų ligos, nemigo naktys (kažkodėl jos pasimiršta greičiausiai), amžina paauglystės krizė, buities našta, kuri kartais taip pradeda slėgti, kad atrodo, jog niekad nebepakilsi. Ir nuolatiniai visuomenės priekaištai: argi galima šiandien gimdyti tiek vaikų, kokia nesaugi aplinka mūsų vaikams, o ar užteks duonos ir ne tik jos, ar sugebėsite vaikams suteikti išsilavinimą? Turi aukštąjį, o elgiasi taip neatsakingai! Tenka ir užuojautos: vaje, kokia vargšė...

Nesu ideali mama ir mano vaikai ne angeliukai, bet auginti daug vaikų tikrai verta dėl kelių dalykų.

- Tada nesensti (sakoma, moters amžius skaičiuojamas prie 18 metų pridėjus mažiausiojo vaiko metus).
- Nereikia ieškoti naujos šeimos, jei senoji jau atsibodo (kiekvienas vaikas verčia šeimą atsinaujinti).
- Atitolini „lizdo tuštėjimo“ krizę – kol vaikai išeina, sugrįžta anūkai.
- Ilgai pasaulį matai mažylio akimis. Jis tuomet daug gražesnis ir geresnis.
- Pasijunti labai turtingas (argi turtas matuojamas tik pinigais?).
- Vaikai leidžia jaustis laimingam šiais visuotinės nemelės ir nebendravimo laikais. Galima „skęsti“ meilėje, o tylą tampa didžiausia prabanga.

Man pasisekė, nes mano vyras entuziastingai, su džiaugsmu sutikdavo žinią apie kiekvieną naują besibeldžiančią gyvybę ir vos vaikui gimus imdavo kalbėti, kad reikia „dar vieno“. Ir iki šiol jam pati gražiausia nėsčia moteris.

Baigdamą noriu padėkoti savo vaikams, padėjusiems suvokti, kad išaugtas drabužėlis vertesnis už naują: „Mama, pažiūrėk, aš jau toks didelis kaip brolis“, kad pasidalytas saldainis daug brangesnis nei kilogramas pačių brangiausių saldainių, jei jų neturi su kuo dalytis, o mamos gimtadienio tortas daug skanesnis už pirktinį, nes keptas su meile.

Ir noriu padėkoti savo mylimam vyrui (drauge jau 25 metai), narsiai tempiančiam sunkią buities našą (manau, kad valstybė tikrai pajėgi ją palengvinti), ištverusiam septynis gimdymus (manau, kad šeimai gimdant – vyrui sunkiausia), išmokusiam skaniai virti ir net kepti pyragus, susitaikiusiam su sumažėjusiu dėmesiu jam ir padėjusiam suvokti, kad tik motinystėje esu vienintelė, nepakeičiama ir nepakartojama.

Nuotraukos iš autorės archyvo

Būti didelės šeimos vaiku

Eglė DOVIDAITYTĖ

Esu vyriausia iš penkių mūsų šeimos vaikų. Visada jaučiausi atsakinga už savo brolius ir seserį. Jau gimus pirmajam (tuomet buvau ketverių), tapau mamos pagalbininke. Tiesa, dabar ji stebisi, kaip galėjo man, ketverių metų mergaitei, patikėti kūdikį – brolių. Kai jis iš milžiniško vežimo išriedėjo į gatvę, mama turbūt suprato, kad ne tokia aš ir didelė. Kartais susimąstau, kokia dabar būčiau, jei būčiau augusi viena ar tik su broliu. Pasakoja, kad iki pirmojo brolio gimimo buvau visiškai nesukalbama – siaubingai irzlus vaikas. Senelis nerdavosi iš kailio, mėgindamas numaldyti verksmą. Vos atsiradus broliui, pasidariau ramut ramu-

tėlė. Man rodos, tada ir tapau nebe mažutė, nors dar ir nepajėgi prižiūrėti broliuko.

Po penkerių metų gimė antrasis brolis, dar po dviejų – sesuo. O po sesers netikėtai atsirado dar vienas brolis, tik ne naujagimis, o dešimties metų berniukas. Miesto šventėje stebėjau keistą situaciją – mačiau skriaudžiamą vaiką, gausybę juo susidomėjusių žmonių ir buvau visai tikra, kad būtent mano tėvai parsives jį namo. Taip ir įvyko. Įdomu, kad mums, vaikams (bent man), naujo žmogaus atsiradimas šeimoje buvo visiškai normalu. Pamenu tik tą pirmąją mintį, kurioje buvo ir šiek tiek nepasitenkinimo, ir šiek tiek pasididžiavimo savo tėvais. Taigi tokia buvo mūsų pilna šeima: tėvai su savo darbais,

aš, du viduriniai broliai ir „mažiukai“ – brolis ir sesuo.

Kaip jaučiausi, augdama didelėje šeimoje?

Didelę šeimą priėmiau kaip normą – taip yra, taip ir turi būti. Žinoma, jausdavausi, kad su manimi elgiama si neteisingai, kai reikėdavo prižiūrėti mažuosius, o broliai tuo metu žaisdavo lauke. Kartais jausdavau ir pasididžiavimą, stumdama vežimėlį. Ir pykčio, ir džiaugsmo būdavo, kai tekdavo su savimi į šventės mieste vestis mažuosius. Tačiau mama manęs neversdavo to daryti, brolis ir sesuo patys norėdavo, o aš kažkodėl jausdavau pareigą jų norus išpildyti.

Kartais kildavo minčių, kad, jei tėvai visus mus pagimdė, tegul patys mumis ir rūpinasi, kodėl aš turėčiau tai daryti?! Kai mama liepdavo drauge į kiemą pasiimti ir brolių su sese, o mes būdavome sumanę žaisti su draugais, šie manęs klausdavo: „O ką veikia tavo mama?“ Atsakydavau, kad nežinau. Ir tikrai nežinodavau. Ir dabar dar nežinau, ar tikrai reikėjo tiek mano pagalbos.

Kuo skiriasi didelės ir mažos šeimos mamos, pajutau išvažiuodami studijuoti. Be galo stebėdavausi, kai mano draugams, vienturtėms, mamos skambindavo bent kartą per dieną. Juokaudavau, kad net jei kelias savaites nenusišūčiau žinutės savo mamai, ji nė kiek nesijaudintų. Matydavau, kaip perdėtas mamų rūpinimasis erzina merginas, tačiau kartu šiek tiek joms pavydėdavau, nes manydavau, kad savo mamai nelabai terūpiu. Kiek pamenu, ji visad būdavo rami dėl manęs. Tai buvo privalumas,

kai norėdavau naktinėti mieste, ir trūkumas, kai dėmesio visgi pristigdavau.

Vis dėlto šeima suteikė ir daug džiaugsmo. Šventė būdavo vakaro malda! Tėvai sukviesdavo visus į kambarį ir tada prasidėdavo dienos išpūdžių pasakojimai – kiekvienas trokšdavo išpa-

sakoti viską viską! Kai juokas ir šnekos išsekdavo, mažieji nuspręsdavo, kad dabar dalyvauti jau nebebūtina, ir įsitaisydavo lovose. Vėliau, mums augant ir protestuojant prieš maldą, tėvams aptingus, viską surikiuodavo sesutė. Jai atrodydavo, kad jei užmigs be maldos

būtinai sapnuos kažką baisaus, taigi visi būdavome priverčiami susirinkti.

Iš tiesų džiaugtis savo didele šeima pradėjau išvažiuodami studijuoti. Kaip malonu žinoti, kad mažesnieji manęs yra pasiilgę ir laukia sugrįžtančios! Tuo tebesimėgauju iki dabar. Gera žinoti, kad esu jiems svarbi. Gera vestis į žygįs brolių ir matyti, kaip ilgai jis dar švyti grįždamas iš jų. Smagu būti brolio pagirtai – jei jis sako, kad man tin-ka suknėlė, esu šimtu procentų tikra, kad taip ir yra.

Dabar labai džiaugiuosi matydamas, kaip broliai ir sesuo auga, bręsta, mokosi. Didžiuojuosi, kad vienas brolis įniko į piešimą, kitas atrado sportą, sesuo, lygiai kaip ir aš, būdama jos amžiaus, susidomėjo rankdarbiais. Jie visi labai skirtingi ir visi ypatingi. Esu laiminga su jais.

Būti vienturtei

Guostė TAMULYNAITĖ

Tai, kokioje šeimoje gimei, lemia visą tolesnį gyvenimą – ar būsi pakantus, išklaušantis, nesusireikšminęs, ar mokėsi girdėti, ką sako kiti. Šias savybes įmanoma ilgainiui išsiugdyti, bet augant tarp brolių ir sesių jos įskiepijamos nuo gimimo.

Aš augau neturėdama brolio ar sesers. Mažesnė būdama jaučiausi puikiai: mama galėdavo nupirkti man didesnę saldainį, nes nereikėjo pinigų dalyti trimis galvelėmis, mašinoje tik aš viena galėdavau miegoti ant jos peties, man vienai tekdavo visi mamos papuošalai. Bet įsiklausykime: AŠ, MAN, MANO! Kiek daug egoizmo, noro viską turėti sau davė man tokia vaikystė! Vėliau pastebėjau, kaip lengvai supyktu, jei mokytojas pagiria kitą, jei ir draugė nori pirkti tą pačią suknėlę. Ir tik neseniai suvokiau, kad taip yra dėl to, jog augau viena.

Žinoma, man nepakenkė noras visur būti pirmai, būti vienintelei, ypač tai praverčia man profesijoje. Tačiau niekas nepaneigs, kad būdama pianistė niekad nesuprasiu, ką reiškia groti orkestre, taip ir augusi viena jau niekuomet nepatirsiu vienybės, džiaugsmo saugoti paslaptis ir ryšio, kurį supranta tik broliai ir sesės.

Visa futbolo komanda

Rimutis, 5 metai

– Rimuti, ar turi draugų, kurie turi daug sesučių ir broliukų?

– Turiu, bet nelabai daug. Vienas mano draugas, Gabrielius, turi dvi seses, Martynas turi sesę ir brolių. Martyno brolis jau didelis, su mumis retai žaidžia, o su jo sese mes kartais draugaujame. Tik ji labai viską močiučiai skundžia, tad su ja draugaujame taip atsargiai. Kai žaidžiame kokią nors berniukišką žaidimą, Martyno sesę reikia labai saugoti, nes jeigu ją užgauni, tai ji visada labai verkia ir iš karto bėga skųstis.

– O tu ar norėtum turėti sesę arba brolių?

– Nežinau. Kartą mamą prašiau. Man geriau būtų brolis, o ne sesė. Su broliu galima vyriškus žaidimus pažaisiti, ir verkia broliai rečiau nei sesės. Bet mama kažkodėl neranda nei brolio, nei sesės. Ji man sako, kad gal kitą kartą ką nors suorganizuos, o dabar tai aš augu vienas. Turiu tik daug draugų.

– Bet, jei turėtum sesutę ar broliuką, gal linksmiau būtų?

– Galbūt. Bet su jais reikėtų viskuo dalytis. Ir mano žaislus jie turbūt laužytų, ir knygutes plėšytų. Juk maži vaikai nemoka skaityti knygučių ir dar nežino, kad su jomis reikia atsargiai elgtis.

Adrija, 7 metai

– Ten netoli, prie mūsų namų, gyvena tokia kaimynė. Ji turi net 5 vaikus. Visi jie labai draugiški ir geri. Viena mergaitė iš tos didelės šeimos lanko mano mokyklą. Žinok, ji daug geresnė nei kiti mokiniai. Kartą bėgiojau per pertrauką ir pargriuvau. Susiplėšiau kojine ir dar koją susižalojau. Ta mer-

gaitė padėjo man atsikelti ir koją aprišo tokiu skudurėliu, kad kraujas nebėgtų. Paskui, kaiėjau į namus, ji mane palydėjo, o mamai pasakė, kad tą kojine visai netyčia susiplėšiau. Ji paprašė mano mamos, kad manęs nebartų.

– O ar norėtum turėti daug brolių arba sesių?

– Aš turiu dvi seses, bet dar labai norėčiau broliuko ir dar vienos mažytės sesutės. Kai apie tai pasakoju savo mamai, ji apsimeta, kad nieko negirdi. Tai taip ir nežinau, turėsiu kada nors daugiau sesių, ar teks gyventi tik su tomis dviem. Mano viena draugė turi mažytę sesutę. Kai nueinu pas ją į svečius, visada žaidžiu su ta mažiuke. Jos vardas Roberta. Ji dar visai mažytė ir beveik nieko nesupranta. Bet kai ją pašaukiu vardu, visada man šypsosi, kartais net juokiasi. Kartą prašiau, kad man leistų Robertą į namus parsinešti. Neleido. Juk ji dar visai mažytė ir valgo tik mamos pienuką. O aš namuose tokio pienuko jai neturėčiau. Žinau, kad jo ir nupirkti niekur negalima. Būtu bėda, nes Roberta nei saldinių, nei sausainių dar nevalgo. Ji paprasčiausiai dar neturi dantukų.

– O ar tau patiktų gyventi didelėje šeimoje, kur daug vaikų?

– Aišku, patiktų. Juk kai daug vaikų vienoje šeimoje gyvena, labai linksmu. Gali pasiskirstyti visus darbus ir greitai juos nuveikti. Tik tada reikia didelio namo tokiai šeimai. Kai didelė šeima, tai gal net draugų nereikia. Tada užtenka vien brolių ir sesių. Ir dar per gimtadienį reikėtų didesnio torto, kad visiems užtektų.

Romualdo Rakausko nuotrauka

Kristupas, 6 metai

– Kartą vasarą aš su savo šeima buvau didelių šeimų stovykloje. Buvo labai smagu. Gyvenome tokiuose mediniuose nameliuose, prie ežero. Ten buvo daug šeimų, visos labai draugiškos. Pati didžiausia šeima buvo ta, kurioje net 9 vaikai. Su jais labai susidraugavau ir draugauju iki šiol. Kartais pas juos nuvažiuojame į svečius. Labiausiai susidraugavau su Sauliumi, bet ir su Ramūnu, ir su Giedriumi draugauju. Stovykloje, kai žaisdavome futbolą, Sauliui komandos ieškoti nereikėdavo. Pasikviesdavo savo brolius, ir jau visa komanda. Toje šeimoje yra ir sesių, bet jos irgi žaidžia futbolą, o kartais žaidžia namus, tada ginčijasi, kuri iš jų bus mama. Kai žaidi namus, mama – pats geriausias vaidmuo, nes tada tavęs visi klauso.

– O kiek brolių ir sesių turi?

– Vieną brolių ir vieną sesę. Visai nedaug. Su broliu kartais susipykstame, bet beveik niekada nesimušame. O sesė tai labai gera. Su ja niekada nesipyksu. Tiesa, vieną kartą, kai sulaužiau jos lėlę, tai ji buvo užpykusi. Bet aš atsiprašiau ir pasakiau, kad tai lėlei ranką nusukau netyčia. Ir vėl susitaikėme ir draugaujame.

– O daugiau brolių ar sesių ar norėtum turėti?

– Norėčiau. Juk gerai, kai šeimoje daug vaikų. Kartais gal jie patriukšmauja, bet užtai linksmu ir nenuobodu.

Vaikus kalbino

Aldona ATKOČIŪNAITĖ

Motinystė – žmonijai atgimti

„Motiniškumas yra moters gyvenimo prasmė, jos uždavinys, jos džiaugsmas, jos išganymas“ – sakė XIX a. prancūzų rašytojas Alfonsas Dodė (Alphonse Daudet).

Taip, motiniškumas – tai kiekvienos moters, juo labiau – motinos privilegija, pasididžiavimas, garbė ir ypatinga dvasinė būseną. Gyvūnų patelių instinktas apsiriboja jauniklio globa ir apsauga. Žmogiškasis motiniškumas apima kūdikio sielos pasaulį, sudaro kuo palankiausias sąlygas ne tik kūno, bet, svarbiausia, jo dvasios galioms plėtotis ir klestėti. Motiniškumas leidžia motinai gimdytojai tapti motina auklėtoja, sąmoningai ir išmintingai besirūpinančia savo vaikų dvasine kultūra.

Į ką iškeitėme motiniškumą?

Šiandien pasauliui ir mūsų blaškomai, niokojamai tautai nieko taip netrūksta, kaip **motiniškų motinų**, t. y. nuolankių, gerai suprantančių savo taurią ir didžiai atsakingą pasiuntinybę. Viskas turi savo paskirtį ir užduotį, nors kartais mums ne visiškai aiškia, įžvelgiamą ar suprantamą. Taip ir šiais laikais nebežiūrima kilnių motiniškumo bruožų – besąlygiško motinos pasiaukojimo vaiko labui, jo gerovei, karšto troškimo išauklėti jį kuo geriausiu žmogumi savo tautai ir pasauliui.

Neugdomas, dažnai netgi pačių motinų, moterų ir vyrų nuvertinamas motiniškumas visai blėsta ir kelia didžiausią pavojų žmonijai. **Supraskime ir susipraskime: moteris motina** yra ne tik pati suklydusi, bet ir neapdairiai plėšte plėšiama iš šeimos židinio. Kaip žemė be saulės, taip šeimos židinis – be motiniškos motinos.

Moteris, trokšdama sau lygių teisių su vyrais, nuėjo taip toli, kad visai pamiršo savo paskirtį – **motiniškumą**, dėl tadelio pametė kelią – vadovauti žmonijos pažangai. Kaip žmonija fiziškai negali gyventi be oro, taip jos dvasinis gyvenimas neįmanomas be pasišventusių ir geram vaikų auklėjimui atsidavusių motinų. Kokia motina, tokia šeimos atmosfera, tokie ir vaikai (juk obuolys nuo obels netoli rieda).

Deja, kaip Ezavas pirmagimystės teisę iškeitė į lešienės dubenį, taip suklaidinta ir suklydusi šiuolaikinė moteris motiniškumo teisę yra iškeitusi į lygias teises su vyrais. Įsibėgėjusi ji nebemato aukščiausio savo tikslo – motiniškumo įsikūnijimo. Užtat kaip sunku šiandien moteriai susilaukti iš vyrų reikiamos pagarbos, nes jos aukščiausias idealas – prilygti vyrui. Esant šitokiai padėčiai vyras iš dalies yra teisus, reikalaujamas iš moters pasidavimo jo vyriškumui. Juk iš tikrųjų moteris silpnesnė būtybė už vyrą ir, kad ir kaip stengtųsi, niekuomet negalės jam prilygti. To ir nereikia. Ji iš Kūrėjo yra gavusi kitą paskirtį ir pasiuntinybę negu vyras.

Moteris ne tik gali, bet ir privalo reikalauti motiniškumo teisių apsaugos. Pagarba jai priklauso ne dėl silpnumo, bet dėl motiniškumo. Moteris turi ir privalo kovoti ne už

lygybę su vyrais, bet už savo vaikų dvasinę gerovę, jų teisių normaliai augti pripažinimą ir įgyvendinimą. Jos kova bus šventa, didžiai prasminga, palaiminga, kai ji kovos už geresnį, tauresnį, prakilnesnį žmogų ir kartu – už skaidresnę, laimingesnę ir taingesnę ateitį. Šioje kovoje **moteriai motinai** turi padėti visi be išimties: Katalikų Bažnyčia, medicinos, sociologijos, pedagogikos bei psichologijos mokslai.

Motinystė – dovana šeimai ir pasauliui

Iš daugelio teisių, kurios užtikrina sveiką ir normalų vaikų vystymąsi, šiandien svarbiausia **vaiko teisė, kad motina pati jį augintų ir auklėtų nuo gimimo dienos bent iki 3 metų amžiaus** ir neperleistų šių motiniškų pareigų kam nors kitam. Tai ne mitas, o tikrovė, kad žmogus susiformuoja per pirmuosius šešerius metus, o svarbiausi – pirmieji dveji treji metai. Pati geriausia auklė niekada neatstos vaikui motinos, nes tik iš jos spinduliuoja dvasinės jėgos, reikalingos vaikui prisitaikyti pasaulyje. Kaip gėlė nyksta, blyksta be saulės šviesos ir šilumos, taip vaiko asmenybė menkėja, silpnėja be motinos artumo.

Šeimos židinį įrengia ir jį išlaiko vyras tėvas, o jo ugnį kursto moteris motina. Jaukus ir patrauklus šeimos židinis tampa ne dėl brangių baldų, prabangos, o motiniškumo šilumos. Moteris turėtų būti skatinama pirmiausia savo jėgas atiduoti grynai šeimos reikalams, sudėtingiems ir atsakingiems auklėjimo uždaviniams, o ne antraeiliams dalykams. Arba ji turi būti laisva nuo šeimos židinio pareigų.

Neatneš žmonijai taikos ir ramybės nei kova už neišardomą moterystę, nei leistinos ir įteisintos skyrybos, nei gimdymų kontrolė, kol mes visi bendromis jėgomis nepadėsime motinai atrasti savęs ir apsilavinuoti nevystančiu laurų vainiku – motinyste. Negana motinai palinkėti apsišarvuoti kantrybe ir ištverme, negana pagraudenti ir pagąsdinti atsakomybe prieš Dievą ir Tėvynę – reikia padėti visiškai atskleisti jai tą grožį ir palaimą, kurią teikia sąmoningas motiniškumas tautai, žmonijai ir jai pačiai. Joks užsiėmimas, darbas, profesija nėra ir nebus nei kilnesni, nei prasmingesni už motinos auklėtojos pašaukimą.

Dvi moterys – Ieva ir Marija įamžintos žmonijos istorijoje. Ieva, pamynusi motiniškumą, užtraukė žmonijai prakeikimą ir baisias nelaimes. Marija, sąmoningai supratusi moteriai skirtą uždavinį ir apsilavinusi motiniškumu, pagimdė pasauliui Išganytoją. Šių dienų moteris motina leidžiasi levos pramintais takais, todėl žmonijai, nors ir turinčiai aukštą civilizacijos lygį, gresia pavojus. Nekluskime manydami, kad civilizacija veda į nužmogėjimą ir pražūtį. Ne! Tai moterys motinos, kurios išklydo iš prigimtinės orbitos kelio. Gamta negailestinga ir žiauriai keršija už kiekvieną netvarką bei jos dėsningumo ardyumą. Susimąstykime ir labai susikaupę patyrinėkime: ar iš tikrųjų negriaunami Dievo planai?

Vytauto Saldino nuotrauka

Kada Marija giedojo gražiausią giesmę „Magnificat“? Kas jai įkvėpė šio džiaugsmo, nuolankumo ir tauraus pasididžiavimo žodžius? Tikrai ne mergystės palaima, o **motiniškumo jausmas**, kuris moterį kilnina, švelnina ir taurina. Kiekvienai sąmoningai motinai tai turėtų būti gražiausias himnas per visą nėštumo laikotarpį. Kiek čia grožio ir subtilaus įkvėpimo! Nuoširdus įsijautimas į gilią to himno prasmę gali suteikti motinai daugiau palaimos ir džiaugsmo pasiliekant vienumoje. O ką jau kalbėti apie tai, kokiais kilniais ir raminančiais jausmais bus persunkta naujoji būtybė po jos širdimi!

Pagaliau laimingas bus ir vyras, šalia savęs matydamas ne „lygią sau moterį“, o subtilią ir kilnią gyvenimo draugę, iš kurios trykš ne irzlumas ir nervingumas, bet nuoširdus – ne vergiškas – patarnavimas. Išmintingas tarnavimas nežemina žmogaus, bet jį kilnina, aukština. „Kas nori būti mokytoju ir vadovu, – sako Šventraštis, – tas turi pasidaryti visų tarnu.“ Štai čia ir glūdi moters pranašumas, o ne lygybė su vyru.

Motiniškumas nepamainomas

Atsinaujinti, atgimti ir pasukti dvasinės pažangos keliu žmonija tegali per teisingai suprastą motiniškumą. Dėl visų blogybių esame linkę kaltinti modernius laikus, bet

tai nesusipratimas. Ne laikai kuria žmones, o žmonės laikus. Laikai yra tokie, kokie yra žmonės. O šie pastarieji yra tokie, kokias vystymosi sąlygas ir kokią dvasinę motinišką pagalbą jie turėjo būdami kūdikiai ir vaikai.

Visų blogybių priežastis ta, kad iš šeimos židinio pasitraukė Marija, o drauge – ir motiniškumas. Vietoj Marijos šiandien sutinkame Mortą. Šioji yra susirūpinusi viskuo: ir mokslu, ir menu, ir įvairiais visuomeniniais, kultūriniais, religiniais ir šalpos darbais. Šiandien turime puikių gydytojų, menininkų, poezių, rašytojų, visuomenininkų, garsių labdaros organizatorių ir t. t., bet užtai esame netekę paties svarbiausio – motiniškų motinų, kurios, nešamos gana sraunios gyvenimo srovės, baigia prarasti paskutinius motiniškumo likučius.

Šiandien turime motinas gimdytojas, motinas augintojas, motinas mokytojas, – bet kur motinos auklėtojos? Kur asmenybių ir dvasios milžinų ugdytojos? Jų mažėja, ir dėl to mus užklumpa visokios negalios.

Tikras motiniškumas žmonijos gyvenime ne mažiau svarbus už druską. Motiniškumas, kaip ir druska, niekuo negali būti paminomas. Blėsta motiniškumas, ir žmonija su visais laimėjimais virsta dvokiančių moralinių puvėsių kūdra. Ir mums visiems, be jokių išimčių, darosi tvanku ir gūdu.

Suprantama, kodėl šiandien vis daugiau ir daugiau motinų nusiskundžia sakydamos: „Turiu 4 vaikus, bet nė vienu nesu patenkinta.“ Kitos, graudžias ašaras braukdamos, aimanuoja: „...tiek vaikų pagimdžiau ir užauginau, bet iš tikrųjų nei vieno neturiu, visus pradau.“ Tokiais atvejais, kaip įprasta, vienašališkai nekaltinkime tik vaikų, laikydami juos nedėkingais ir beširdžiais. Verčiau paieškokime gilesnių šio nenormalaus reiškinių priežasčių.

Norėtusi sušukti šiandien motinų pasauliui ir visiems tiems, kurie jas vienokiu ar kitokiu būdu atitraukia nuo tiesioginių auklėjimo uždavinių. **Motinos Diena** drauge su pagarba motinai turėtų įgauti ir kitą aspektą: pačių motinų susikaupimą apmąstant savo, kaip auklėtojų, paskirtį, bandant labiau įsisąmoninti motiniškumo esmę ir jo uždavinius. Pati giliausia motiniškumo esmė – tai sugebėjimas sukurti šeimos židinyje ir aplink jį tokias sąlygas, kad žmogus augtų fiziškai ir bręstų dvasiškai, „malonėje pas Dievą ir pas žmones“. Taip motina vadovaus vis tobulėsniam žmonijos atgimimui, garbingai įamžindama ir savo motinišką vardą ateinančiose kartose, kurios eis per pasaulį darydamos gera, sėdamos santaiką, sugyvenimą ir meilę, naikindamos neapykantą, kerštą ir skurdą. Tokius žmones išugdžiusios motinos drąsiai galės tarti su Marija: „Nuo šiol visos kartos mane vadins palaiminta.“

Parengta pagal Domicelės PETRUTYTĖS paskaitų ir straipsnių ciklą „Vaikas – Dievo dovana“

Šventoji Džiana Bereta Mola

Džiana Bereta Mola su pirmais dviem vaikais Petru Liudviku ir Marija Zita, apie 1958 m.

Kažkodėl daugeliui atrodo, kad šventieji gyvena labai seniai, darė stebuklus, marinosi badu, buvo vienuoliai ar net atsiskyrėliai. Iš tiesų nemažai ankstyvosios krikščionybės šventųjų bei kankinių būtent tokie ir buvo. Tačiau ir tarp mūsų gyvena šventųjų – jų šventumo dažnai net nesuvokdami, vadiname juos „labai gerais žmonėmis“, „pasiaukojančiais“, „giliai tikinčiais“ ir pan. O jie pasirenka besąlygišką žengimą Dievo keliu be didelio triukšmo ir afišavimo. Mūsų amžininkų šventųjų ne tiek jau ir mažai. Atrodo, jie gyvena kaip visi, bet... kitaip. Kraštutinėse (ir ne tik) situacijose jie renkasi tiesų, Evangelijoje nurodytą Kristaus kelią. Galbūt tai skamba kaip nesąmonė, bet jie yra paprasti ir tuo pat metu ypatingi žmonės.

Vienas iš jų – gydytoja, žmona ir motina Džiana Bereta MOLA (Gianna Beretta Molla).

Būsimos šventosios vaikystė

Džiana gimė 1922 m. Magentos vietovėje netoli Milano. Ji buvo dešimtas vaikas iš trylikos gimusių labai giliai tikinčių Marijos ir Alberto šeimoje. Namuose kasdien buvo kalbamas rožinis, daug meldžiamasi. Motina kasdien vesdavosi vaikus į šv. Mišias ir priimdavo Komuniją. Tikėjimas buvo taip giliai toje šeimoje įsišaknijęs, kad neabejota, jog ateityje joje bus ir pašaukimų, ir netgi ne vienas. Būdama 15 metų Džiana dalyvavo jėzuitų surengtose rekolekcijose, palikusiose aiškų pėdsaką jos asmenybėje. Vėliau tapo Šv. Vincento Pauliečio draugijos nare ir kaip savanorė dirbo su vargšais bei seneliais. Taigi, dar paauglystėje ji buvo itin aktyvi.

Džiana visada žinojo, kuo bus. Jos pašaukimas buvo medicina, ir to ji atkakliai siekė.

Jaunystė

1942 m. per karą Džiana neteko abiejų tėvų. Po šio milžiniško smūgio ji nepalūžo. Tais pačiais metais įstojo į Milano universiteto Medicinos fakultetą. Studijuodama buvo aktyvi Katalikių akcijos narė, ugdė jaunų mergaičių tikėjimą ir krikščioniškosios doros suvokimą. Ji visada buvo visuomenininkė ir veikė ne bet kur, o krikščioniškoje erdvėje. Norėjo nuveikti žmonių labui kuo daugiau, todėl ilgai negalėjo galutinai apsispręsti, kokią gydytojos specializaciją rinktis. Knietėjo chirurgija, bet ne mažiau rūpėjo ir pediatrija. 1949 m., apsigynusi doktoratą, pradžioje atidarė chirurgijos kabinetą, vėliau pasirinko vaikų chirurgiją ir pediatriją. Taip pat labai domėjosi psichiatrija.

Du jos broliai tapo kunigais, o viena sesuo, taip pat gydytoja, įstojo į vienuolyną ir išvyko į misijas.

Šeima ir darbas

1954 m. Džiana Bereta susipažino su inžinieriumi Petru Mola. Pažintis žaibiškai peraugo į didžiulę, visa apimančią meilę. Jie buvo du vienas kitam skirti žmonės. Porą sutuokė Džianos brolis kunigas ir per šv. Mišių pamokslą kaip sektingą pavyzdį nurodė jų motiną.

Šeima buvo labai laiminga. Vienas po kito pasaulį išvydo trys vaikai.

Profesinėje srityje Džiana garsėjo kaip labai gera gydytoja. Tačiau tuo ji neapsiribojo. Būdama visuomeniškai aktyvi dirbo savanore nepasiturinčių šeimų vaikų darželyje. Labai daug nuveikė kovoje prieš abortus. Daugybę laiko atidavė moterims, nusprendusioms darytis abortą, ir išgelbėjo ne vieno kūdikio gyvybę. Džiana Bereta Mola buvo iš tų retų gydytojų, kurie nei vienam(!) pacientui neatsako padėti nei dieną, nei naktį. Kiekvieną ligonį ji palaikė morališkai, dvasiškai, o dažnai ir materialiai. Šiai gydytojai tikraja to žodžio prasme Hipokrato priesaikos buvo maža: ji buvo prisiekusi dangui. 1954 m. Džiana kaip medikė lydėjo grupę ligonių maldininkų į Lurdą. Ten meldėsi Dievo Motinai, klausdama, ar turinti paskirti save misijoms, ar... ištekti už Petro. Kai sugrįžo, pirmasis sutiktas žmogus buvo Petras. Lurdo Madona atsakė į jos klausimą...

Kokia ji buvo?

Džiana Bereta Mola gyvena visavertį gyvenimą. Būdama ideali žmona, motina, gydytoja ir krikščionė,

rasdavo laiko ir kitiems dalykams. Nuo jaunystės mėgo alpinizmą ir slidinėjimą. Šių savo pomėgių (beje, padėjusių išlaikyti puikią fizinę formą ir liekną figūrą) neatsisakė niekada.

Labai rūpinosi savo išvaizda. Sekė madas ir visada, pasižymėdama geru skoniu, rengėsi elegantiškai. Net prieš mirtį paprašė atnešti jai naujausių Paryžiaus madų žurnalų. Džianos rankos visada būdavo išpuoselėtos, nelauktais nagais ji sau būti neleisdavo. Tuštybė? Ne! Dievas sukūrė grožį, kad jį sleistume, o ne naikintume.

Ši moteris atidavė save Dievui, šeimai, profesijai ir savęs tobulinimui. Madinga, išsipuošusi daktarė aukojosi, maža to, kasdien ilgai ir nuoširdžiai meldėsi, meditavo...

Ketvirtasis kūdikis

1961 m. Džiana vėl pastojo. Bet čia įvyko nelaimė. Šalia gimdos pradėjo sparčiai augti didelis navikas. To meto ginekologija galėjo pasiūlyti tik du pasirinkimus: šalinti

viską iš karto – gimdą su kūdikiu ir naviką arba palikti viską kaip yra, pasmerkiant motiną beveik garantuotai mirčiai. Džiana Bereta Mola pasirinko antrąjį. Kolegos ir artimieji atkalbinėjo, sakydami, kad ji labai reikalinga savo trims vaikams, bet Džiana tvirtai pareiškė, kad ketvirtasis turi tokią pačią teisę gyventi kaip ir kiti trys. Jos sprendimą mylintis vyras Petras skausmingai išgyveno, bet nesipriešino. Žydas

Džiana Bereta ir Petras Molai su pirmagimiu Petru Liudviku

profesorius, garsus ginekologas, įkalbinėjo Džianą apsigalvoti, bet jo pastangos nuėjo veltui.

Nėščia moteris gyveno savo įprastinį gyvenimą, dirbo, rūpinosi vaikais. Tiesa, ji jautėsi ne per geriausiai. Artėjant gimdymui atliko išpažintį, priėmė šv. Komuniją. Jai buvo atlikta Cezario pjūvio operacija, bet profesorius perspėjo apie galimas sunkias komplikacijas. Mergytė gimė Didįjį šeštadienį, skambant Prisikėlimo varpams. Sujaudintas profesorius sušuko: „Štai tikra motina!“ Džiana dar gavo pasidžiaugti dukrele, palaikyti ją savo glėbyje. Deja, prasidėjo pilvaplėvės uždegimas ir kitos komplikacijos. Gydytojai nėrėsi iš kailio, bet viskas buvo veltui. 1962 m. balandžio 28 d. Džiana Bereta Mola mirė. Jai buvo 39. Petras pakrikštijo mažylę Džiana

Emanuele. Džiana – motinos garbei, Emanuelė – nuolatiniam Dievo buvimui motinos, dukros ir visos šeimos gyvenime nusakyti.

Džiana Bereta Mola mirė tardama: „Jėzau, myliu Tave.“

Beatifikacija ir kanonizacija

1994 m. balandžio 24 d. popiežius Jonas Paulius II paskelbė Džianą Beretą Mola palaimintąja. Iškilmų metu jis sakė: „Džianos Beretos Mola gyvenimo, pirmiausia pavyzdingos studentės, paskui aktyvios katalikiškosios bendruomenės veikėjos, laimingos žmonos ir motinos apvainikavimu tapo savęs paaukojimas vardan kūdikio, kurį nešiojo įsčiose ir kuris šiandien yra čia su mumis gyvybės.“ Šv. Mišiose dalyvavo Džiana Emanuelė, kita duklė Laura ir vyras Petras Mola.

2004 m. gegužės 16 d. Džiana Bereta Mola buvo kanonizuota šventąja. Jos auką popiežius pavadino himnu gyvybei.

Šventoji yra motinų ir gydytojų globėja. Jos šventė – balandžio 28 dieną.

Artimieji apie šventąją

Duktė Džiana Emanuelė, kaip ir jos mama šventoji, dirba gydytoja. Kita duklė Laura, dirbanti baldų versle, pasakojo, kad jos mama visada buvo optimistė, mylėjo gyvenimą. Ji lankė teatrus, grojo pianinu, sportavo, buvo aktyvi visuomenininkė, bet pirmiausia žmona ir mama.

Vyras Petras Mola sakė, kad jis niekada net nesuvokė, jog gyvena šalia šventosios. Joje jis tiesiog matė moters, žmonos, motinos ir katalikės idealą.

Sesuo Virginija prisiminė, kaip Džiana mėgo atviras erdves, gamtą, jos skambinimą pianinu, dalyvauti kultūriniame gyvenime, vairuoti automobilį. Ji trykšte tryško gyvenimo džiaugsmu, bet niekas negalėjo sutrukdyti jai nuoširdžiai ir ilgai melstis.

Tokia tad buvo mūsų laikų šventoji Džiana Bereta Mola.

P. S. Jau baigus rengti šį straipsnį, mus pasiekė žinia, jog pas Viešpatį tik dabar, 2010-ųjų Didįjį šeštadienį, eidamas 93-uosius metus, iškeliavo Džianos Beretos Mola vyras Petras, pats vienas gražiai užauginęs vaikus ir likęs ištikimas žmonos – šventosios atminimui. 2005 metais minėdamas sutuoktuvių su šventąja 50-ąsias metines, jis rašė: „Daug kartų esu pagalvojęs, kad nepakaks visos amžinybės, idant atsidėkočiau Dievui už nepaprastą malonę, kuria jis mane apdovanojo: mano mylimiausioji Džiana – dangaus šventoji.“

Vanda IBIANSKA

Žmogaus kūno slėpinys*

Kūno teologija naujojoje evangelizacijoje

Christopheris WESTAS

Kai kas tvirtina, jog žmogus, idant suprastų *Kūno teologiją*, prieš tai turėtų būti evangelizuotas. Tai teisinga iš dalies. Juk *Kūno teologija* pasiūlo ir puikią evangelizacijos pedagogiką, nes yra drauge ir katechezė apie žmogaus sukūrimą, nuopuolį, atpirkimą ir eschatologiją, ir tai, ką reiškia būti žmogumi. *Kūno teologija* nėra tik teologija, veikiau labai konkreti krikščioniška evangelinė pedagogika apie kūną. Ji ne tik tai kūno teologija. Jei taip manome, akivaizdu, kad mums jos labai reikia. O jei mums atrodo, kad *Kūno teologija* yra tik tai kūno teologija, vadinasi, žvelgiame į kūną ne kaip į įkūnytą kūną, bet į kūną, atsietą nuo dvasios. *Kūno teologija* yra žmogaus, kaip įkūnyto asmens, teologija. Lygiai kaip Jonui Pauliui II kūno atpirkimas nėra tik tai vienas atpirkimo aspektas – tai viso asmens ir visos visatos atpirkimas.

Geriausias žmogaus ugdymas

Gilindamiesi į kūniškumą ir lytiškumą, stengiamės geriau suprasti ne tik juos. Jei išties yra taip, kaip kartais sakoma, jog *Kūno teologija* kalba vien apie lytinius santykius, o aš, kaip neretai esu kaltinamas, kalbu vien apie seksą – jei tikrai taip yra, tada raginčiau giluminiu maldos žvilgsniu pažvelgti, kas išties yra lytiniai santykiai ir ką turime omenyje sakydami „seksas“. Neabejotinai šio žodžio reikšmė yra kitokia, nei jis reiškia šiuolaikinėje kultūroje. Ar „seksas“ reiškia, kad esu vyras arba moteris? Kodėl Dievas sukūrė mus kaip vyrą ir moterį? Ką išreiškia lytiniai santykiai? Jonas Paulius II, žvelgdamas skvarbiai, padeda suprasti, kad tai atskleidžia didį slėpinį – Kristaus ir Bažnyčios vienybę. Ir jeigu mane kaltintų, kad esu apsėstas didžiojo slėpinio, Kristaus ir Bažnyčios vienybės, tegul. Apsėstasis nebūtų teisinga, tiksliau – iš nuostabos apstulbęs. Teologinės kūno ir lytiškumo studijos kviečia į jaudinamą kelionę nuo atskiros žmogaus kūno jo vienetinėje iki vyro ir moters pasaulinio tapti vienu kūnu, iki Kristaus ir Bažnyčios vienybės apreiškimo ir galiausiai – iki žmogaus žmogiškumo sudievinimo, kai žmogus yra pakviečiamas dalyvauti intymiaame Švenčiausiosios Trejybės vidiniame gyvenime. Todėl *Kūno teologija*

yra pats tinkamiausias kūno pedagogikos metodas – žmogaus, arba savęs, ugdymo būdas, nes atsako į klausimą, ką reiškia būti žmogumi. Jono Pauliaus II mintis, jog lytiniai santykiai sukurti būti Dievo meilės ikona, dar tik pradėjo drebinti Bažnyčios mokymą ir religinę formaciją. Kaip rašo popiežiaus biografas G. Weigelis, tada, kai šis Jono Pauliaus II mokymas išplis, Bažnyčia turės naujoje šviesoje kaip naują gelmę apmąstyti kiekvieną tikėjimo išpažinimo aspektą.

Ne tik mokytis, bet ir gyventi

Protu suprasti Dievo meilės plano didybę žmogaus kūno ir meilės atžvilgiu yra viena, gyventi pagal šį planą – kita. Aš ir pats patyriau, kad skaityti *Kūno teologiją*, rašyti knygas apie ją yra kas kita, nei ja gyventi. Kad jūs žinotumėte, kaip skaudinu žmoną, nemokėdamas gyventi šia *Kūno teologija* – tai jums atrodytų skandalinga. Mano žmona ja gyvena daug giliau nei aš. Ji man yra svarbiausia *Kūno teologijos* mokytoja.

Iškili Jono Pauliaus II pristatoma žmogaus lytiškumo vizija nebūtų įmanoma, jeigu nebūtų įmanomas gilus ir išliekantis kūno ir širdies giliųjų impulsų perkeitimas. Popiežius pabrėžia, jog tokio perkeitimo šaltinis – Kristus, jo mirtis ir prisikėlimas. Žinoma, kova su geismais

yra nuožmi – tai liudija ir mūsų patirtis. Atpirkimas yra ta tiesa ir tikrovė, dėl kurios žmogus turi būti veiksmingai pašauktas. Ir jeigu ketinate skelbti *Kūno teologiją*, būkite pasirengę, kad jus atakuos būtent dėl šito. Turime būti labai atsargūs, kad išvengtume paspėstų pinklių – laikytis religijos formos neigiant jos galią. Kaip rašo šv. Paulius, neatimkime iš Kryžiaus jo galios. Tai naujosios evangelizacijos šauksmas. Jeigu ignoruosime Kristaus kryžiaus galią, žmogus nebeturės šaknų, ateities perspektyvos, bus sugriautas, sunaikintas, ir tada daugiausia, ką galėsime jam pasiūlyti, bus taisyklių, kurių jis nepajėgs laikytis, sąrašas. Pasaulis tokias taisykles visiškai pagrįstai atmeta. Turime skelbti labai tikrą Jėzaus Kristaus mirties ir prisikėlimo galią, kuri veiksmingai veikia tolydžią ir tikrai sunkią, nuožmią kovą su geidulingumu, kiekvieno iš mūsų patiriamą savo gyvenime. Galutinai žmogaus atpirkimas įvyks prisikėlime, eschatologiniame laike, o dabar ši kova ir įtampa bus nuolatinė.

Maldos ir sakramentų svarba

Esame pašaukti į krikščionišką etosą. Ši sąvoka daugybę kartų vartojama *Kūno teologijoje*. Krikščioniškas etosas apibūdinamas kaip žmogaus asmens perkeitimas – tas, iš kurio atpažįstama tikroji

* Pabaiga. Pradžią žr. šių metų „Artumos“ pirmajame numeryje

Kaip vyrą ir moterį sukūrė juos

kūno ir lytiškumo prasmė pagal Kūrėjo planą. Tai Geroji naujiena. Be jos visa kita yra tik moralizavimas. Krikščionybė, kaip sako popiežius Benediktas XVI, ne moralė, bet gyvas susitikimas su Jėzumi Kristumi. Taigi *Kūno teologija* kviečia ir padeda tapti gyvais liudytojais. Kitaip tariant, turime tapti mistikais. Tik mistikas gali regėti kūną teologiniu žvilgsniu. Sakydamas „mistika“, turiu omenyje įžengimą į didįjį slėpinį – gyvą dalyvavimą, patirtį to intymumo, kuris išgyvenamas Trejybėje. Taip nutinka, kai *Kūno teologiją* nukeliame nuo lentynos, kai ji iš knygos įsikūnija, apsigyvena mūsų širdyje ir tampa gyva patirtimi. Mokslinis teologijos studijavimas, kad ir koks nuostabus, gražus ir svarbus būtų, turi būti giliai persmelktas kontempliatyvos maldos ir sakramentinio gyvenimo. Štai kaip suprantu „tapimą mistiku“.

Jonas Paulius II kalbėjo apie tris priemones, be kurių neįmanoma apsieiti ir kurios leistų nesuklysti, kad tikrai gyventume *Kūno teologija*. Pirmiausia reikia maldoje prašyti Dievo galios ja gyventi. Antra, nuolat semtis malonės ir meilės iš visada gyvo šaltinio – Eucharistijos. Trečia, nuolankumu ir ryžtingumu turime bandyti įveikti savo nuodėmes ir klaidas per Atgailos sakramento malonę. Ir manau visai teisingai, būdami Jono Pauliaus II gyvenimo ir popiežiškosios tarnystės liudytojais, pridėtume ir ketvirtą – visišką savo gyvenimo pašventimą ir paaukojimą Švč. Mergelei Marijai. Ji yra visų dvasinių kovų epicentre. Ji yra Evangelijos slėpinio centre, todėl ir mūsų kūno teologijos epicentre. Ji ne tik piktojo nepaliesotoji, bet ir nepaliečiama. Šv. Liudvikas Marija Grinjonas Monfortietis sako, kad turime virsti skysčiu ir įsilieti į Mergelės Marijos iščias – šventų švenčiausiąją vietą, uždara sądą. Kai taip padarome, jos iščiose esame perkeičiami į antrąjį Kristų, nes jos iščios yra tobulas Kristaus buvimas. Kai jai save atiduodame, esame apsaugoti nuo blogio, nes ji yra nepaliečiama.

Didžioji Bažnyčios mistinė tradicija atskleidžia, kaip tobulėja malda – nuo širdus meilės dialogas. Jis auga iki tokio laipsnio, kad žmogus, užvaldytas dieviško Mylimojo, pradeda virpėti nuo Dvasios

prisilietimo, ilsisi kaip sūnus Tėvo širdyje. Ši kelionė, palaikoma vien malonės, kartu reikalauja ir intensyvaus dvasinio įsipareigojimo bei yra neatsiejama nuo skausmingo išgryninimo – tamsios dvasinės nakties. Tačiau ši kelionė įvairiais būdais veda į neapsakomą džiaugsmą,

Romualdo Rakausko nuotrauka

kurį patiria mistikai. Ir tas džiaugsmas yra santuokinė vienybė. Šių dienų mistikė, kontempliatyvioji sesuo, kartą pasidalijo savo intymios santuokinės vienybės su Dievu maldos gyvenime patirtimi. Jos pasidalijimo klausėsi įvairūs žmonės. Vienas agnostikas psichologas paskui priėjo prie jos ir pasakė: „Tu esi nesveika. Tai, ko tu iš tiesų nori, yra seksas, bet tu neigi visa tai, ignoruoji, prisidengdama visomis tomis mistinėmis, santuokinėmis maldos nesąmonėmis.“ Į tai ji labai tvirtai, bet su didele meile atsakė: „O ne. O ne. Tai, ko jūs iš tiesų ilgitės, yra mistinė vienybė su Kristumi, tačiau tai neigiate, prisidengdami seksu.“

Ištiesinti, kas buvo sugadinta

Kaip suprasti naująją evangelizaciją ir ką Jonas Paulius II mums paliko? Įsivaizduokite, kad priešais jus esantis baltas popieriaus lapas yra gražiausias kada nors jūsų matytas paveikslas. Tai vyras ir moteris, nuogi ir nesigėdijantys. Nuodėmė šį paveikslą „suglamžė“. Gimstame nuopuolusiame pasaulyje. Tipiškas religinis atsakymas būtų tokį suglamžytą popierių išmesti. Du vyrai XX amžiuje išdrįso iš

šiukšliadėžės ištraukti šį suglamžytą popieriaus lapą. Tai buvo Hughas Hefneris ir Karolis Wojtyla. Hefneris sakė: „Aš sukūriau *Playboy* žurnalą kaip savo asmeninį atsakymą skaudinančiam ir pilnam veidmainystės puritoniškajam palikimui.“ Čia kalbu iš amerikietiškos perspektyvos – esame įstrigę puritoniškoje kūno baimėje, iš to ir kyla kūno atmetimas, neigimas. Hefneris teisingai padarė, ištraukdamas iš šiukšliadėžės šį suglamžytą popierių, t. y. vyrą ir moterį po nuopuolio, ir sakė, jog negalime to išmesti. Mes, katalikai, turėtume sutikti, kad Hefneris gerai nustatė diagnozę: puritoniškumas yra iki pašaknių klaidingas. Tačiau Hefneris klydo tą sulamdytą popieriaus lapą taip ir palikdamas, tiesiog kaišiodamas mums jį į akis bei tapdamas vienu didžiausiu XX a. „evangelizuotoju“. Jeigu nuoširdžiai išskeltume į aikštę visą savo širdies ir proto turinį, visa, ką jaučiame ir mąstome, tai būtų panašiau į Hefnerio, nei į popiežiaus Jono Pauliaus II ar Benedikto XVI mintis ir jausmus. Kodėl? Mus suformavo būtent šitokia „evangelizacija“. Mes alkstame puotos, bet niekur jos nematydami ir nepažindami griebiamė tai iš šiukšlių konteinerio. Karolis Wojtyla taip pat ištraukė iš šiukšliadėžės nuodėmės sugriautą, „suglamžytą“ vyro ir moters paveikslą. Tačiau žinote, ką jisai pasakė Hughui Hefneriui? Ogi: manote, kad tai gražu? Leiskite jums parodyti, kas iš tiesų už viso to slepiasi. Ir jis ėmė šitą suglamžytą gražaus paveikslo lapą lyginti – skleisti šį slėpinį, kad parodytų mums, kas iš tiesų esame.

Kūno atpirkimas būtent ir yra gyva šio gražaus paveikslo kiekviename iš mūsų patirtis. Paveikslo, kuris yra suglamžytas ir kurį atpirkimo malonė ištiesina. Šis procesas skausmingas. Net prisikėlusiam Kristaus žmogiškume žaizdos išlieka, bet spindi šlove. Pamąstykite apie nuorodas naujai evangelizacijai. Jeigu pasaulis, žiūrėdamas į šį suglamžytą paveikslą, mano, kad tai gražu, juo labiau žavėsis jo grožiu matydamas, kaip gražiai Karolis Wojtyla jį išlygina – aišku, jeigu tik pasauliui tai parodysime. Tai *Kūno teologijos* dovana. Priimkime ją ir neužtruksime atnaujinti žemės veidą, kur Jėzus Kristus išaukštintas dabar ir per amžius.

Santuoka kaip skaistykla

Ramūnas AUŠROTAS

Pažįstamas kunigas mėgsta retoriškai klausti, ko – laimės ar kančios – gyvenime daugiau. Ir remdamasis savo, kaip nuodėmklausio patirtimi, atsakyti: kančios. Mano nedidukė, aštuonerių su trupučiu metų santuokinio gyvenimo patirtis liudija, jog tai pasakytina ir apie santuoką.

bėdamas ne apie tai, kas vyrą ir moterį skiria, o apie tai, kas jungia. Tiksliau, kas jungė. Teigiamų santuokinio ryšio patirčių prisiminimas ir neleidžia jiems išsiskirti. Psichoterapeutas Valerio Albisetti (knygoje „Santuokinės meilės terapija“) irgi tvirtina, kad teigiami prisiminimai padeda santuoką išsaugoti. Išties krizėje visų pirma iškyla neigiamos patirtys, o teigiamos nepelnytai pamiršamos. Vis dėlto neįtikėtina, kad santuokoje nieko gero nebūna. Filme vaizduojama sutuoktinių kelionė į Paryžių, kur jaunystėje susipažino ir pamilo vienas kitą, rodo instinktyvų norą išsaugoti santuoką ir, jei norite, Dievo malonę.

Kodėl filmas pavadintas „Tobula pora“? Pagal režisieriaus mintį, tobula

Tai ne ta kančia, kurią kelia dėl charakterių ar buities įpročių skirtingumo atsirandanti įtampa (ją įveikti padėtų ir psichologija). Ši kančia egzistencinė. Ją kelia prieštaravimo tarp to, kokį santykį pajėgi kurti, ir to, kokio trokšti ir kokiam esi pašauktas, įtampa. Pradžioje ją slėpė begalinė aistra (jei jos nebūtų, žmonės paprasčiausiai nesituoktų). Kai bendravimas tapo nepakeliamai sunkus, mudu su žmona atsidavėme į psichologų rankas, bet tai tik leido suprasti, kad priemonės, padedančios teisingai „konstruoti“ tarpusavio santykius, yra ribotos, o be atsigręžimo į asmenį ir visai bevaisės. Dvasinio ryšio stoką bandyta pakeisti fiziniu ryšiu. Tai padėjo tik laikinai ir ne iki galo. Kūniškas

ryšys yra ekstaziškas savo prigimtimi, nukreipia į kitą ir leidžia su juo susivienyti (ne tik intymiaja prasme), tačiau trumpalaikis, nes pagrįstas kūnu – baigtiniu, trapiu ir išsenkančiu. Iš tiesų trokštama tobula bendrystė, jei ir yra galima, tai tik danguje. Ir kuo labiau trokštama patirti visavertę bendrystę, tuo labiau patiriama jos stoka, ir tuo stipresnė būna dėl to išgyvenama kančia.

Šią būklę ir iš jos kylančią įtampą puikiai atspindi Auguste'o Rodino skulptūra „Amžinas idealas“ („Éternelle idole“, 1889) ir joje vaizduojama skaistytoklos situacija. Vyras, esantis žemiau

moters krūtinės (malonumo ir ekstazės šaltinio), dar nėra danguje; drauge, tikėtina, jis gali nukristi į pragarą (yra nepatogioje padėtyje ir bet kurią akimirką gali nuslysti žemyn). Jis norėtų įsikniaubti į moters krūtinę, tačiau jo padėtis jam neleidžia. Siekdamas rizikuoja prarasti pusiausvyrą ir netekti netgi šio, trapiaus ir negalutinio, ryšio. Vyras yra nuolatinėje, galima sakyti, tragiškoje įtampoje; ją didina trokštamo gėrio artumas ir padėties trapumas.

Paskutiniai filmo „Tobula pora“ kadrai ir A. Rodeno skulptūra „Amžinas idealas“

Ši skulptūra pasitelkiama ir japonų režisieriaus Nobuhiro Suwa filme „Tobula pora“ (*Un Couple parfait*, 2005). Jame sutuoktiniai po penkiolikos bendro gyvenimo metų yra ant skrybų slenksčio. Į minėtą skulptūrą žvelgiama moters, klaidžiojančios po muziejų ir mąstančios apie išsiskyrimą, akimis. Filmo pabaigoje ir sutuoktinius matome tokioje pat pozėje. Šiuo sugretinimu režisierius bando mums pasakyti, kad santuoka (bent jau čia, žemėje) yra skaistykla.

Jei santuoka yra skaistykla, vadinasi, ji skaistina, o jei skaistina, vadinasi, yra gėris. Taip pat mano ir režisierius, kal-

pora yra ta, kuri nori išlikti net ir tada, kai įsisąmonina, jog nei vienas, nei kitas toli gražu nėra ir nebus tobulas. Ir šis noras būti kartu (arba prigimtinio kvietimo į meilės santykį aidas) išlieka ir išliks, kad ir kas vyktų pasaulyje. Vargu ar kas galėtų to netrokšti. Ir vargu ar kas galėtų nors kiek tuo nenusivilti, nes santuoka – tai skaistykla. Tai santykio skaistykla ir rengimasis tobulai viso asmens – dvasios ir kūno – bendrystei, išsipildysiančiai tik danguje. Bet tai svarbu tik tiems, kurie turi eschatologinę perspektyvą.

Tėveliai, aš jau užaugau

Vido Venslovičiaus nuotrauka

Sigita PURYTĖ

Pirmąjį gegužės sekmadienį sveikiname mamas, birželio – tėčius. Tai teisinga ir gražu. Jie – mūsų pamatai, šaknys, esame labai daug gavę iš jų. Nuo mažens esame mokomi dėkoti tėvams. Tačiau lygiai taip pat teisinga trokšti savo gyvenimo ir jį kurti, būti laisviems nuo tėvų troškimų ir lūkesčių. Kaip suderinti šiuos du dalykus?

Vieną pavasario vakarą „Marijos radijo“ studijoje susirinko „trišalė taryba“ – dviejų pilnamečių sūnų mama Vilė, studentai Irmantas ir Simas – du suaugę, atskirai nuo tėvų gyvenantys vaikai bei nešališkas „vertintojas“, kunigas pranciškonas Algirdas Malakauskis, dažnai vadinamas tiesiog broliu Algiu. Problema, kurią ši „taryba“ mėgino spręsti – tėvų noras turėti sau, nepaleisti savo užaugusių vaikų.

Pasakyti mamai „Ne“

„Labai norėčiau savo suaugusius vaikus pasikišti po sparneliu. Labai sunku paleisti“, – prisipažino mama Vilė. Ji prisiminė konfliktą, kai suprato, kad jau laikas atsiskirti: „Sūnus važiavo į stovyklą prie jūros. Liepiau jam įsidėti striukę. Jis atsakė: „Ne“. Susinervinau: „Kodėl tu neklausai manęs?“ Nežinau, kas nutiko, bet viskas išsirutuliojo iki mano ašarų, isterijos. Pati savęs nebeatpažinau. Po kelių dienų, kai viskas nurimo, parašiau sūnui laišką, o jame pasakiau, kad nuo dabar turėčiau tapti kitokia, tapti jo drauge ir ne įsakinėti ar liepti, bet patarti, pasiūlyti. Išsiaiškinom, kad būtent taip nuo šiol turėtų būti.“

Jau senokai suaugęs brolis Algis iki šiol jaučia tėvų rūpinimąsi. „Man greit keturiasdešimt. Kai skambinu tėčiui, jis visada klausia, ką veikiu šiuo metu, kur esu. Jei sakau, kad kažkur važiuoju, girdžiu: „Oi, kam ten reikia važinėti, geriau vietoj būti, važiuojant mašina visokių avarijų nutinka.“ Aišku nutinka, bet reikia gyventi. Tėvai turi mokytis paleisti savo vaikus. Tai sunku, tačiau būtina. Rinkdamasis savo pašaukimą, pajutau, kad tėvai turi įsivaizdavimą, modelį, kaip mano gyvenimas turėtų atrodyti: turėčiau tapti inžinieriumi ar dar kuo nors, įsi-

gyti namą, mašiną, šeimą. Jutau kitokį pašaukimą, kitokių troškimus, dėl to buvo sunku. Praeina dešimtmečiai, kol tėvai supranta, kad tavo dabartinis pašaukimas – būti pranciškonu vienuoliu tikrai yra vertybė, ir ne tik tau, bet ir jiems“, – dalijosi brolis Algis.

Kokia tavo svajonė?

Irmantas irgi prisipažino kartais jaučiantis, jog tėvai turi neįgyvendintų svajonių ir ne patys jų siekia, o deda viltis į jį. „Tėvai pasakojo, kad būdami jauni gavo pasiūlymą gyventi ir dirbti Vilniuje. Tačiau abu buvo baigę mokslus, susijusius su žemės ūkiu, tuo metu ūkininkų uždarbiai buvo geri, dėl to pasiliko. Neįvertino to, kad kaime jiems visą gyvenimą reikės árėti. Pasirinkimas, atrodęs geras tuomet, dabar toks nebeatrodo. Todėl jie trokšta, kad sūnus išeitų gyventi į miestą“, – pasakojo Irmantas.

Taip susiklostė, kad Irmantas, gyvenęs nedideliame kaime, išvyko studijuoti į Vilnių. Esant toli nuo tėvų, santykiai pasikeitė į gera, vaikiną turi daugiau laisvės pats priimti sprendimus. „Pradžioje jaučiau nuolatinę tėvų priežiūrą. Kartais ir dabar būna, – pasakoja ketvirtakursis. – Nesakau visko, ką darau. Tėvai nežino ir jiems neskauda. Aišku, jie

išlaiko mane, investuoja pinigus, esu priklausomas, bet ne tiek, kiek gyvendamas kartu.“ Irmantas, gyvendamas atskirai nuo tėvų, patiria, kaip pasiilgsta šeimos. Tuomet būna gera paskambinti, sužinoti naujienas, aplankyti.

Vaikinas giria užsienyje dažnai pasitaikančias galimybes jaunam žmogui prieš studijas metus padirbėti savanoriu, patyrinėti įvairias veiklos sritis, kad suprastų, ko iš tikrųjų nori, kas labiausiai prie širdies. Ir Lietuvoje yra galimybė per Europos savanorių tarnybą išvažiuoti į svečias šalis, savanoriškai padirbti su negalią turinčiais vaikais, kurti filmus ar prižiūrėti gėles (projektų įvairovė didžiulė; daugiau informacijos www.jtba.lt). Taip pat įvairios bendruomenės, vienuolijos siūlo metus skirti maldai ir misijoms (pvz., Tiberiados bendruomenė priima vaikus savo vienuolijoje, Baltriškių kaime).

Lieka nuoskaudos

„Ilgiau tą specialybę, kurios norėjo tėvai. Nesu laiminga“, – pasakojo Vilė. Dėl to mama džiaugiasi, kad sūnūs yra atradę savo mėgstamus užsiėmimus. Graudu, kai vaikai visą gyvenimą jaučia neapykantą tėvams, laiku nepaleidusiems jų eiti savo keliu.

Graudu, kai vaikai visą gyvenimą jaučia neapykantą tėvams, laiku nepaleidusiems jų eiti savo keliu.

riją, kaip vyresnio amžiaus mama, matyt pabijojusi, kad liks viena, paslėpė nuo dukters vadina- mąją žalią kortą – leidimą gyventi Jungtinėse Ame-

rikos Valstijose. Praėjo išvykimo terminas, ir tik tuomet mama pasakė, ką buvo padariusi.

„Pažįstu dvi seseris, kurios visą gyvenimą pragyveno taip, kaip norėjo jų mama. Vienai – keturiasdešimt metų, kitai – šešiasdešimt. Abi neištekėjusios, nuolat su mama. Ir, kaip pastebiu, abi nelaimingos. Tėvams reikalingas atsivertimas“, – sako brolis Algis. Jis priminė, kad Dievas dovanoja vaikus kaip laisvus žmones. Krikščionys turi prašyti tos malonės – paleisti vaikus, nesisavinti jų. O užaugę vaikai dažnai eina sunkiu atleidimo keliu – tėvų egoizmas ir nepasitikėjimas žeidžia ir paralyžiuoja. Likusi, kartais net nesuprasta nuoskauda dėl tėvų diktato ar perdėtos globos apkartina visą gyvenimą.

Tėvus keisti lygiai taip pat negarbinga ir neteisinga, kaip ir tėvams vaikus. Geriausia, ką vaikai gali padaryti, tai atrasti vidinį nepriklausomumą nuo tėvų ir juo gyventi. Pagarbiai priimti tėvus ir žingsniuoti savo keliu, turėti drąsos ir jėgų išlikti jame, net jei tėvai norėtų kitaip.

Dievo paskirtas kelias

Šventasis Raštas neretai sako, kad žmogus turi eiti savo keliu. Per tuoktuves dažnai skaitoma ši eilutė: „Todėl vyras paliks tėvą ir motiną ir glausis prie žmonos, ir

du taps vienu kūnu.“ (Mt 19, 5). Kita bene žinomiausia ištrauka – sūnaus palaidūno, arba gailestingojo tėvo, istorija. Sūnus palieka tėvą, išeina į tolimus kraštus, bando gyventi taip, kaip jam atrodo teisinga, suklysta, viską iššvaisto, nuskursta ir grįžta namo, norėdamas įsiprašyti samdiniu. Tėvas priima jį, iškelia puotą, nuoširdžiai džiaugiasi sūnaus sugrįžimu.

Šiame palyginime gailestingasis tėvas – Dievas. Žmogui ne taip paprasta paleisti vaikus ir priimti jų suklydimus. „Abu mano sūnūs labai tikintys. Dėl to man kiek lengviau – žinau, kad juos ir suklupusius Dievas pakels. Aišku, sunku paleisti. Atrodo, saugiausia, kai jie namie. Bet protu suvokiu, kad nenormalu juos laikyti prie savęs“, – pasakojo Vilė.

Ir brolis Algis, prisimindamas 1996-uosius, kai pasakė tėvams, kad stos į vienuolyną, liudija buvusią tėvų, ypač mamos, kančią. „Mama labai verkė. Tėtis reagavo ramiau, man atrodo, jis melsdavosi, kad tapčiau kunigu. Kai išvykau į Italiją ruošti vienuoliniam gyvenimui, kiti broliai pranciškonai važiavo guosti mamos, – prisiminė brolis Algis. – Persilaužimas įvyko tada, kai brolis Astijus sukvietė visų mūsų, devynių postulantų, tėvus į Kretingą, padarė vaišes, padainavo, pabendravo su tėvais. Mama dažnai prisimena tą momentą. Ji suprato, kad vienuolystė – gražus, džiaugsmingas gyvenimo kelias, o ne žengimas į mirtį.“

Bažnyčioje ypač puoselėjama pagarba žmogaus laisvei. Kūdikiai krikštijami tėvų valia. Bet Sutvirtinimo sakramentas – jau kiekvieno savarankiškas apsisprendimas būti krikščioniu.

Svarbiausias įsakymas – meilė

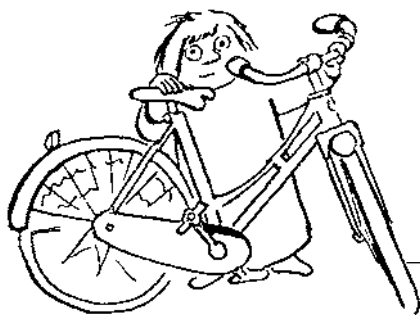
Dažnai suaugusiems, apie tėvus mąstantiems vaikams neigiamos mintys nusveria teigiamas, sureikšminama tai, kas buvo ar yra bloga. Vis dėlto tėvai, nors ir kontroliuojantys, yra tas lopšys ir dirva, kurioje vaikai auga. „Tėvų dėka vaikšto- me abiem kojomis, mokame kalbėti, valgome šaukštu, šakute, mokėmės mokykloje, moka-

me važiuoti dviračiu. Tai daugiausia mūsų tėvų pastangų rezultatas, – sako psichologė Daiva Selmistraitienė. – Niekas iš mūsų nėra tobulas. Visi tėvai yra geriausi, kokie sugeba būti. Nesąmoningų, netyčinių klaidų padarome visi.“

Bažnyčia moko mus gerbti tėvą ir motiną. Kartu tai nedraudžia matyti tėvų klaidų, blaiviai jas vertinti. Dievas, mokydamas gerbti gimdytojus, linki žmonėms laimės. Juk ir vaikai kažkada tampa tėvais, ir galbūt tik tuomet iki galo supranta, koks didelis iššūkis – duoti savo vaikams laisvę.

Visi tėvai yra geriausi, kokie sugeba būti.

Don Kamilio mažasis pasaulis (II dalis)

Dviratis

Giovannino GUARESCHI

Sunku įsivaizduoti, kaip buvo tada, kai žemės rėžyje tarp didžiosios upės ir vieškelio dar nebuvo dviračių. Dabar Žemutinėje Italijoje dviračius mina visi pradedant penkerių metų vaiku ir baigiant aštuoniasdešimtmečiu seniu. Vaikai čia tikri specialistai, nes mina šone ant pedalo, nesiekdami sėdynės: nors ir skersas, dviratis rieda. S niai ūkininkai paprastai važinėja moteriškais dviračiais, o nutukusieji ir sensteliję dar ir dabar mina senuosius „Triumpho“ firmos dviračius su aukštomis sėdynėmis. Jie sėdasi paly-pėdami ant pakojos, pritaistytos prie užpakalinio rato.

Tikras juokas ima matant miesčionių dviračius, tuos ypatingo metalo žvilgančius rakandus su elektros šviesos įtaisais, keičiamomis pavaromis, bagažine, grandinės apsauga, skaitikliu ir kitais panašiais pramanais. Tai ne dviračiai, o kojomis pamankštinti žaisleliai. Tikras dviratis turi sverti mažiausiai trisdešimt kilogramų. Geras dviratis turi būti apšepęs ir – pradžia užteks pasakyti – su vienu pedalu. Vietoj kito pedalo turi būti tik bato nuzulinta ir gražiai žibanti ašėlė – vienintelė žvilganti dviračio detalė.

Tokio dviračio vairas turėtų būti be guminių rankenėlių ir nenulenktas stačiai į ratą, bet nusuktas bent dvylika laipsnių į kairę ar dešinę. Tikro dviračio užpakalinis ratas neturi būti apsaugotas nuo purvo, tiktai priešakinio rato priekyje turėtų būti nuo tykštančio vandens saugantis automobilio padangos gabalas, jei įmanoma – raudonas.

Gera būtų apsaugoti ir galinį ratą, jei šlapiu keliu važiuojančiam dviratininkui įkyri nugarą taškąs purvas. Tačiau tada užpakalinis sparnas turėtų būti gerokai išlenktas, kad dviratininkas galėtų sustoti vadinamuoju amerikonišku stiliumi, t. y. prispausdamas užpakalinį ratą savo užpakaliu.

Žemutinės Italijos kelius raižąs dviratis neturi stabdžių, o jo padangos smarkiai sutrūkinėjusios ir senais gabalais sulopytos, kad pašokdintų ir pakratytų važiuojantį. Mažoje erdvėje dviratis taip prisiderina prie gamtovaizdžio, kad sunku jį atskirti. Be to, lenktynių dviračiai, palyginti su paprastais, atrodo tarsi šokėjos solidžių šeimininkų akivaizdoje.

Miestiečiai vargiai tuos dalykus suprastų, nes sentimentus išmano kaip kiaulė apie debesį. Jie patenkinti miesčionišku savanaudiškumu ir moteriškos lyties šuns niekad nepavadintų kale. Tiesiog namų viduj jie yra įsirengę vadinamąjį tualetą ar klozetą, o paprasti sodiečiai vadinamąją išvietę turi lauke, kur nors kiemo gale. Įrengti ją šalia miegamojo ar valgomojo reiškia pažangą,

o palikti lauke – civilizaciją. Atseit, ne taip jau patogų, elegantišką, bet daug švariau.

Žemutinėje Italijoje dviratis toks pat reikalingas, kaip ir batai. Niekus kalbu! Čia dviratis kur kas reikalingesnis už batus: jų neturint galima ramiai pavažiuoti dviračiu, o neturint dviračio tenka pėsčiam kulniuoti. Kai kas pasakytų, kad panašiai yra ir mieste. Tačiau ten galima važiuoti tramvajumi, o Žemutinėje Italijoje nėra jokių bėgių, išskyrus motociklų, dviračių ir vežimų įspaustas vėžes, kurias vingiuotame kelyje protarpiais kerta gyvačių šliužės.

* * *

Don Kamilis niekuomet neprekiavo, nebent vadintume prekyba tai, kad nusiperkama kilogramas jautienos arba pora juodųjų cigarų su dėžute vadinamųjų žaibinukų ar bjaurių degtukų, kuriuos uždegsi tik gerai patraukdamas per ištemptas kelnės arba bato padą.

Don Kamilis niekuomet neprekiavo, bet pirkimas jį masino – jam tai patikdavo. Kai nusipirkdavo sieros ar vario rūgšties skiedinio, kad apipurkštų prie klebonijos sienos augančius keturis vynmedžius, jausdavosi esąs toks pat ūkininkas kaip Bidačius, kuriam priklausė šeši šimtai margų. Be to, prekymečiuose būdavo įdomaus įvairumėlio, taip sakant, viso to, kas pataiso žmogaus ūpą: linksmybių, išpūdžių ir šventiškos nuotaikos.

Tą šeštadienį, pasinaudodamas gražiu oru, Don Kamilis sėdo ant senojo dviračio ir linksmai mindamas nuspaudė dvylika kilometrų į Vilę. Prekymetis buvo nepaprastas: tiek daug žmonių niekas anksčiau jame nebuvo matęs ir Don Kamilis jautėsi kaip Milano mugeje.

Pusiau dvyliktą nuėjo pasiimti apsaugai palikto dviračio. Sprausdamasis per minią, traukė jį už vairo į siaurą gatvelę, už kurios plytėjo atviri laukai.

Kaip tik čia velniukas ir pakišo savo uodegą. Praeidamas pro vieną krautuvę, Don Kamilis atsiminė turįs nusipirkti kažkokį niekniekį. Pastatęs dviratį prie sienos, užėjo į krautuvę, o kai grįžo, dviračio jau neberado.

Don Kamilis buvo apdovanotas milžiniškais raumenimis ir kaulais. Nuo kojų padų iki viršugalvio jis buvo normalaus, ant kėdės pasilypėjusio žmogaus ūgio; o nuo viršugalvio iki pėdų – vienu sprindžiu aukštesnis, t. y. kitiems jis atrodė kitaip, negu pats sau. Mat Don Kamilio drąsa buvo vienu sprindžiu praaugusi jo išvaizdą. Kai jam grasindavo šautuvu, visai nesijaudindavo, tačiau kai jam po kojomis pasipainiodavo akmenukas arba koks išdykęs

vaikėzas pykšteldavo iš vaikiško šautuvo, Don Kamiliui nusvirdavo rankos.

Tada jis gailėdavo pats savęs ir jo širdį suspausdavo nusiminimas.

Dabar, prapuolus dviračiui, jis nekėlė triukšmo.

Šaltai ir ramiai paklausė į sieną atsišliejusio senelio, ar jis kartais nematęs moteriško dviračio su žaliu tinkleliu. Kai šis atsakė nieko nematęs, Don Kamilis pasitaisė skrybėlę ir nuėjo.

Praeidamas policijos būstinę, jis nė nemanė ten užsukti. Faktas, kad vargšui kunigui, turinčiam vos dvidešimt penkias liras kišenėje, pavogė dviratį, buvo privataus ir moralinio pobūdžio – jo nebuvo galima painioti su normalaus gyvenimo reikalais. Turtuoliai, kuriems tai būtų piniginis reikalas, tuoj eitų pranešti apie vagystę. Tačiau vargšui vagystė yra tik ižeidimas: tarsi koks pramušgalvis pastumtų viena koja vaikščiojantį ir sulaužytą jam vietą kitos nešiojamą kriukį.

Don Kamilis pasmaukė skrybėlę ant akių ir patraukė namo. Kai išgirdavo besivejančią vežimą, pasitraukdavo iš kelio ir pasislėpdavo už krūmų. Jis nusprendė eiti pėsčias ir su niekuo nesikalbėti. Šitaip žingsniavo tuos dvylika kilometrų dėl to, kad padidintų jį nuskriaudusio nelaimingojo kaltės jausmą ir kad pats dar ryškiau pajustų nuoskaudą. Išsiasą valandą nė neatsikvėpdamas kaukšėjo dulkinu keliu, kepinamas saulės, apgailėdamas Don Kamilio, kuris jam atrodė tarsi koks trečiasis asmuo, nelaimė.

Ėjo valandą nesustodamas ir nieko nesutikdamas. Priėjęs kryžkelę atsisėdo ant akmeninio tiltelio turėklų. Atsirėmęs į tuos pačius turėklus, kitoje pusėje pamatė stovintį savo dviratį.

Taip, tai buvo jo dviratis. Jis negalėjo apsirikti, nes žinojo mažiausią dviračio dalelę.

Apsidairė aplinkui, bet nieko nepastebėjo.

Palietė dviratį, krumpliais pabarškino į vairą. Tikrai, solidaus metalo dviratis; ne burtai, ne sapnas.

Dar kartą apsižvalgė, bet nepastebėjo nė gyvos dvasios. Artimiausias gyvenamasis namas buvo maždaug už kilometrą. Gyvatvorės buvo plikos, neapsilapojusios.

Persisvėrė ir pažvelgė po tiltu. Žiūri – išdžiūvusioje upokšnio vagoje žmogus besėdįs.

Vyriškis pakėlė galvą ir dėbtelėjo, tarsi klausdamas: „Ko nori?“

– Tas dviratis yra mano, – pasakė Don Kamilis.

– Koks dviratis?

– Ogi šis, pastatytas prie tiltelio turėklų.

– Gerai, – atšovė žmogus. – Jei dviratis stovi ir yra tamstos, kuo čia aš dėtas?

Don Kamilis sumišo.

– Norėjau tik paklausti, – pasiaiškino. – Nenorėčiau apsirikti.

– Ar tikrai manai, kad dviratis tamstos?

– Be jokios abejonės! Prieš valandą dingio Vilėje, kai užėjau į krautuvę. Nesuprantu, kaip jis čia atsidūrė.

Vyras nusijuokė:

– Matyt, jam nusibodo laukti ir pats ėmė važiuoti.

Don Kamilis skėstelėjo rankomis.

– Ar tamsta kaip kunigas gali išlaikyti paslaptį? – pasiteiravo vyras.

– Žinoma.

– Tada pasakysiu, kad dviratis čia atsidūrė, nes aš jį nudžioviau.

Don Kamilis išpūtė akis:

– Ar jį kur nors radai?

– Taip, radau prie krautuvės, į kurią tamsta buvai užėjęs. Iš ten aš jį ir paėmiau.

Don Kamilis kiek sudvejojo:

– Tai norėjai pokštą iškrėsti?

– Nekalbėkim nieku! – nukirto įsižeidęs vyras. – Supraskit, kad mano amžiuje pokštai nekrečiami! Rimtai paėmiau. Vėliau apsigalvojau ir vijausi tamstą. Sekiau du kilometrus, paskui pasukau į šalutinį žemąjį kelią ir pralenkęs pastačiau tamstai po nosimi.

Don Kamilis atsisėdo ant turėklų ir įsmeigė akis į griovyje sėdintį žmogų:

– Dėl ko paėmei svetimą dviratį?

– Kiekvienas verčiasi savo amatu: tamsta ganai sielas, aš tvarkau dviračius.

– Ar visuomet tuo ir vertėisi?

– Ne, tik du ar trys mėnesiai. Lankau turgus, prekymečius ir darbuojusi. Visi ūkininkai pertekę pinigų. Ši rytą man nepasisėkė, tad ir nudžioviau tamstos dviratį. Paskui mačiau tamstą išeinantį ir, nieko nepasakius, braukiantį namo. Pajutęs sąžinės priekaištus, sekiau tamstą. Net dabar nesuprantu, kaip tai įvyko; trumpai tariant, jutau, kad turiu sekti. Kodėl kaskart, kai artėdavo vežimas, tamsta pasislėpdavai krūmuose? Ar žinėjai, kad aš slinkau iš paskos?

– Ne.

– Gi aš ten buvau! Jei būtum sėdęs į vežimą, būčiau grįžęs atgal. Bet matydamas, kad tamsta eini pėsčias, turėjau taip daryti, kaip padariau.

Don Kamilis palingavo galvą:

– O kur dabar manai eiti?

– Grįšiu į Vilę ir mėginsiu ką nors susirasti.

– Ar kitą dviratį?

– Aišku.

– Tai imk šitą.

Žmogus pažvelgė jam į akis:

– Šito neimsiu, nors jis ir auksinis būtų! Jaučiu, kad sąžinė mane visą gyvenimą kankintų. Pakenkčiau savo amatui. Kuo toliausiai nuo kunigų!

Kai Don Kamilis pasiteiravo, ar jis šiandien valgęs, vyras atsakė, kad ne.

– Tai eikš su manim! Duosiu pavalgyti.

Artėjo Berelio vežimas.

– Pirmyn, nelabasis! Imk dviratį ir sek paskui mane. Aš sėsiu į vežimą.

Sustabdęs vežimą, paaiškino, kad jam koja skaudanti.

Vyras, išlipęs iš griovio, atsidūrė ant kelio. Buvo labai įpykęs: žemėn kepurę trenkė ir plūsdamas visus šventuosius sėdo ant dviračio.

* * *

Kai jis įėjo į kleboniją, Don Kamilis jau laukė prie apkrauto stalo.

– Pasitenkink šituo, – tarė. – Teturiu tik duonos, sūrio ir truputį vyno.

– Nesisielok, klebone, – atsakė vyriškis, – aš taipgi prisidėsiu.

Ir padėjo ant stalo gaidį.

– Keliu bevažiuojant, – paaiškino jis, – nors visai netaikiau, pakliuvo po dviračiu. Gaila buvo leisgyvį palikti, tad sutrumpinau jo kančią. Kunige, nežiūrėk į mane taip rūščiai: iškepk, ir bus gerai.

Don Kamilis iškepė gaidį ir dar atnešė seno vyno butelį.

Netrukus vyras pasisotino ir labai susirūpino, nes skubėjo grįžti prie savo amato.

– Dabar, – atsiduso, – bus sunku dviračius vogti. Tamsta sudrumstei mano ramybę.

– Ar turi šeimą?

– Ne, esu vienas.

– Puiku: pasilik pas mane varpininku. Senasis prieš dvi dienas išėjo.

– Bet aš nemoku varpais skambinti.

– Jei moki vogti dviračius, išmoksi ir varpais skambinti.

Žmogus pakraipė galvą ir ištiesė ranką.

– Šimtas perkūnų trenktų tamstą ir tą valandą, kai jus sutikau! – numykė ir sutiko likti varpininku.

Vertė kun. Antanas SABALLAUSKAS

Autoriaus iliustracijos

Nemalonu, bet laikina

Gydytojo Petro paskaitėlė

Sveikos moters aktyvi lytinių hormonų veikla trunka 30–35 metus. Tiek laiko kiaušidės gamina estrogenus ir progesteroną. Neurohormonai skatina ciklišką jų išsiskyrimą kraujotakoje. Tai pastovus uždaras ciklas, lemiantis mėnesines ir ovuliaciją, o pastaroji – apvaisinimą ir kūdikio pradėjimą bei išnešiojimą. Nuo lytinių hormonų priklauso ir moters vystymasis, jos figūra, kai kurie išorės bruožai. Mūsų klimatinės sąlygose moters hormoninis aktyvumas baigiasi apie 50-uosius gyvenimo metus. Apskritai jo trukmė priklauso ir nuo genetinių veiksnių; motinos ir dukters paprastai ji esti panaši, nors kai kurios ligos gali ją paveikti.

Kai po 40-ties mėnesinės pradeda darytis nereguliarios, atsiranda pertraukų, galima nuspėti klimaksą. Vadinausi, nutrūksta aktyvi kiaušidžių veikla, o jai pasibaigus išnyksta mėnesinės. Tai įprastas senėjimo procesas. Kartais kiaušidžių veiklą sutrikdo augliai, jų tuberkuliozė, įvairūs uždegimai, bet tai jau visai kas kita. Normalus, senėjimo sukeltas kiaušidžių veiklos užgesimas veda į amžiaus tarpsnį, vadinamą menopauze. Jos nereikia gydyti jokiais medikamentais, nors kažkada ir buvo primygtinai siūloma. Menopauzė prasideda po paskutinių moters gyvenime mėnesinių: pusę metų joms nepasirodžius, galima sakyti, kad ji jau atėjo. Tačiau jei po pusės metų vėl prasideda, moteris nedelsdama turi kreiptis į ginekologą. Šiuo atveju būtina atlikti tyrimus ir išsiaiškinti, ar neatsirado auglys arba kokia nors kita liga.

Kiaušidžių veikla daro didžiulę įtaką bendrai moters sveikatos būklei, taip pat jos psichikai bei medžiagų apykaitai. Vaisingumo laikotarpiu hormonai cikliška nulemia visus organizmo procesus. Per klimaksą daug kas išsiderina, o jam pasibaigus viskas vėl atgauna pu-

siausvyrą ir laikosi jau šiek tiek žemesniu lygiu. Organizmo kaita sulėtėja. Kai kurios moterys priauga svorio, padidėja apetitas, sumažėja fizinis aktyvumas. Blogai, kad daugelis į šiuos dalykus nekreipia dėmesio arba pastebi per vėlai. Mat po 50-ties ypač svarbu riboti maitą ir didinti fizinį aktyvumą. Patartini pratimai, ilgi pasivaikščiojimai, bėgiojimas, jei sveikata leidžia, aerobika, važinėjimas dviračiu.

Klimakso laikotarpiu moteris labai kamuoja psichovegetacinės krizės, pasireiškiančios itin gausiu prakaitavimu (dažnai naktimis), nemiga, didesniu nervingumu, irzlumu, galūnių tirpimu, depresija ir t. t. Kartais svaigsta galva, apima skausmai, didelis silpnumas, gelia sąnarius, niežti odą, smarkiai plaka širdis. Rečiau pasitaiko rimtų širdies negalavimų, šlapimo nelaikymo, atminties praradimo.

Tačiau nereikia baugintis, nes tik nedidelę klimaksą išgyvenančių moterų ištinka rimtos bėdos. Kitoms pasireiškia tik kai kurios iš jų ir trumpai. Visas tokias negandas įmanu nugalėti žoliniu gydymu, fizioterapijos priemonėmis. Daugumai moterų šis laikas praeina nepatiriant didesnių nepatogumų.

Per menopauzę vėl grįžta gera savijauta ir pastovi fizinė būklė. Psichinė ir somatinė sveikata tampa tokia, kokia buvo, ir moteris gali visas jėgas skirti šeimai bei profesinei veiklai.

Reikia pabrėžti, kad klimakso metas, kaip ir menopauzė, netrukdo gyventi visaverčio lytinio gyvenimo, juolab kad nebelieka pavojaus neplanuotai pastoti.

Klimaksas yra fiziologinis procesas. Tai pereinamasis etapas į tolesnį gyvenimo tarpsnį – menopauzę. Jį pasitikti reikia ramiai, be baimės. Ruduo yra toks pat gražus, kaip ir pavasaris ar vasara, nepamirškime to.

Nuobirėlės

Vanda IBIANSKA

Gyveno kartą senelis ir senelė. Jam 75, jai 73. Kadangi praeityje dirbo kukliais tarnautojais, tai pensijas gavo mažas. Kai sumokėdavo mokesčius, likdavo tik kruopoms ir pigiausiems vaistams. Senelis sirgo aukšto kraujospūdžio liga, o senelė širdimi. Jį ištiko insultas, ją infarktas. Abu sklandžiai ir greitai numirė, nes deramo gydymo negavo, o turtingų vaikų neturėjo. Spėkite, kioje šalyje tai nutiko?

Ir džiaugėsi SODRA, kad dviejų pensijų nereikės mokėti, linksmai šypsojosi Ligonų kasos, jog išlaidų, tegu ir menkam gydymui, nebus, lengviau atsiduso mokesčių mokėtojai, nes našta sumažėjo. O, kad taip tie seneliai suvis sunyktų! Mes juk nebūsime seni, tiesa?

O šv. Petras tuo tarpu plūkėsi prie kompiuterio darydamas gyvųjų nuodėmių suvestines, kol tas kompiuteris neužlūžo. Net šv. Maksimilijonas Kolbė nesugebėjo jo pataisyti. „Teks kreiptis į Dievą Tėvą“, – atsiduso abu.

* * *

Keikiame išsijusę premjerą Kubilių, girdi, kaltas, kad mažiau galime pirkti, pensijos ir atlyginimai sulyso. Kaip kadaise Landsbergis, taip dabar Kubilius kaltas dėl visko: mūsų pašlijusios moralės, nenuovokumo, totalinio vogimo, blogų orų, gausaus sniego žiemą, pasaulinės krizės ir t. t. Kad paveldėjo tuščią išdą, toji krizė ištiko visą pasaulį, irgi jis kaltas. Atpirkimo ožys vieniems, didvyris ir kankinys kitiems. Kaip čia yra? Pagal Spinozą godumas, garbės troškimas yra psichinės ligos (žr. Spinozos „Etiką“, 4, teor. 44). Išeitų, kad daugiau nei pusė tėvynainių yra trenkti. Ko gero, teisybė, nes išsirinko į Seimą Karalių, Ezopą ir visą plejadą panašių. Ir kaip ta Degutienė su Kubiliumi visa tai atlaiko? Gal nepatenkintiems gyvenimu reikėtų padaryti kaip Graikijoje? Pravalgyti ES ir savo biudžeto pinigus, o paskui pirmyn į gatves automobilių deginti ir parduotuvių daužyti. Graži išeitis. Tik kas iš to išeina, niekas negalvoja Graikijoje, nesusimąstytų ir lietuviai.

* * *

Karmėlavos oro uoste, iš kurio kyla pigių skrydžių lėktuvai, vyrauja tam tikras keleivių kontingentas – jauni vyrai odinėmis striukelėmis, nešini nedideliais varganais krepšiais. Traukia laimės ir darbo ieškoti. Ar ras? Nežinia. Ten niekas išskėstom rankom nelaukia, darbai sunkūs, socialinio draudimo kaip ir nėra. Ką daryti, kad viso to nebūtų, nežino niekas. Tiesa, kai kurie grįžta. Vieni prasigynę, kiti ne. Reikia skaitytis ir su antrąja tikimybe.

* * *

Buvusioje gimnazijoje, paverstoje vidurine mokykla ir populiariai vadinamoje *Salomejke* (S. Neries), prancūzų kalbą mums dėstė mokytoja, tiesa, mokslus baigusi Prancūzijoje, bet studijavusi... ekonomiką. Po skambučio, artėdama prie klasės, dar koridoriuje ji garsiai spiegdavo prancūziškai: „Mergaitės, kas yra Morisas Torezas?“ Mes choru skanduodavome: „Morisas Torezas yra Prancūzijos komunistų partijos generalinis sekretorius.“ Pamokos tokio lygio ir būdavo. Per savaitę (tada mokydavomės ir šeštadienį) du kartus. Ko čia stebėtis, kad prancūzų kalbos ir nepramokome. Liko atmintyje tik tas nelemtas Morisas Torezas.

* * *

Veislinio šuns turėjimas atveria neribotas galimybes pažintims megzti. Kai turėjau *bikolorinę* biglę (tai mažasis anglų skalikas, o dvispalvis – itin retai pasitaiko) Herą, įgijau daug pažįstamų. Išėjus pasivaikščioti tarsi artimi giminės šiltai sveikindavosi dobermano Suko, dalmatino Gordo, kokerspanielio Lauro, Čihuahua Figos

Vido Venslovio nuotrauka

šeimininkai. Jau nekalbant apie bokserio Kloso. Temų pokalbiams – aibė. Skiepai, šunų ligos, kuris veterinaras išmanantis, o kuris ne ir t. t. Nejučiomis pereinama prie savininkų darbo, profesijos, o paskui politikos. Savaimė pasitvirtina taisyklė: koks šuo, toks ir šeimininkas. Policijos šuns dobermano savininkas paaikšėjo esąs agresyvus ir kairiųjų pažiūrų, dalmatino – žioplokas, kokerspanielio – koketė, Figos – miela, smulkutė ir labai savarankiška mergaitė. O mano Hera? Aišku, neklusni, nepažįstanti autoritetų, nepaperkama, nors ėdri ir labai energinga bei

Gyvenimas kaip senas vynas

darbšti. Urvus kasė taip, kad oho! Mylėjo visą pasaulį, bet labiausiai policininkus. Ypač tuos iš apsaugos policijos, atvažiuodavusius, kai suveikdavo signalizacija.

* * *

Paskelbus Nepriklausomybę Kaune dar buvo daug rusų. Netoliese mano namų yra daugiabutis, kuriame tada gyveno sovietų karininkų šeimos. Parduotuvės tada dar buvo nedidelės, tad susitikdavome kamerinėje aplinkoje. Prisimenu, Baranausko g. esančioje krautuvėlėje dvi tokios karininkienės droviai ir nusigandusios manęs klausia: „O ką jūs dabar su mumis darysite? Ar irgi vešite į Sibirą?“ Ilgai aiškinau, kad Sibiras yra Rusija, o Lietuva yra Lietuva ir niekas jų netrems, nebent patys norėtų grįžti į savo tėvynę. „Viešpatie, apsaugok!“ – sušuko viena. Antroji pridūrė: „Mes esame Medvedevai, tai keisime pavardę į Meškauskus, vyras Vladimiras, tai jis į Vladą, o aš, laimei, esu Marija.“ Vis tik jų dabar nebematau. O ir tame name gyvena jau lietuviai. Matyt, patraukė namo lei. Ir gerai, nes žmogus turi gyventi savam krašte.

* * *

Visai sumenko mūsų LTV, o apie kitus kanalus ir kalbėti nėra ko. Transliuoja nei šiekias, nei tokias laidas. Tendencingas, sujaukiančias mūsų protą arba tokias, tarsi žiūrovai išpažintų senų voratinklų tvirtumo vertybes. Tokie yra „Nepaaiškinami faktai“, pavyzdžiui. Labiau nenustebčiau pamačiusi sloguojantį dramblių, negu tokias nesąmones. Bet ir tarp raugių pasitaiko kviečių. Štai kad ir „Lietuvos tūkstantmečio vaikai“. Žiūri ir stebiesi, kokie šaunūs, išprusę mūsų vaikai. Ir klasiškai apie savo draugus kalba šiltai, didžiuojasi jais. Jokios agresijos, pavydo. Aišku, tai geriausieji vaikai, paaugliai, jaunimas ir jų galbūt nėra labai daug. Bet yra! Apima džiaugsmas žiūrint į juos ir... noras pasufleruoti, kai klumpa.

Smagu buvo stebėti ir „Chorų karus“. Tai jau ne vien dainavimas it mieta prarijus, o mini spektakliai, nepri-trūkstantys išradingumo. Kažkas visai naujo ir neįprasto. Prieš 30 metų būtų neįsivaizduojama.

* * *

Biblioteka naudojuosi dažnai, bet imu specifinę literatūrą, reikalingą darbui. Nutiko, kad gerokai apsirgau. Truputį atkutusį, nuvažiauju ir paprašiau „lengvo žanro“ knygų. Sakau: „Duokite tai, ką dabar masiškai visi skaito.“ Man atnešė krūvą detektyvinių romanų. A. Kristi, D. Grišemas, A. Marinina. Galvoju sau: jei visi skaito, reik neatsilikti. Atidėjau A. Kristi, nes tai skaityta vaikystėje. Skaičiau aš tą A. Marininą ir nesupratau, kuo ji taip patraukia žmones. *Briedas*, kaip sako vaikai. D. Grišemas, nors tai ir „detektyvai“, betgi jau literatūra, rašyti, be jokios abejonės, moka. Smalsauju, ar dažnas skaito Dikensą, Hugo, Tolstojų, Zola, Mopasaną, Čechovą. Pasirodo, kad itin retas. Ehe, brolyčiai! Su šitom knygom mano karta išaugo ir daug kartų iki jos. Čia tau ne koks Džonas Irvingas. Gal todėl tos vertybės ir tapo panašios į sutrūnijusį voratinklį?

Va, parašiau ir pasijutau taip, lyg būčiau vyskupo podėlį apiplėšusi. Apmėtys mane akmenimis, oi, apmėtys. Kaip už straipsnį apie Hanemaną. Dar ir L. Tolstojų paminėjau, tas irgi buvo lyg ir masonas. Beje, nesiklausykite Mocarto muzikos, nes jo būta tikrų tikriausio masono. Kažkaip nemokame atskirti kūrybos, žmogiškosios raiškos nuo ideologijos.

Bijau, kad nuklydau nuo knygų prie masonų, tad laikas baigti.

Iki kito mėnesio, mano brangūs simpatizuojantieji ir nepatenkintieji skaitytojai! Vis vien myliu vienus ir kitus.

Šypsenos be raukšlių

– Petriuk, ar tave tėvas lupa?
– Ne. Aš mažiausias iš devynių brolių. Kai ateina mano eilė, tėvas jau būna pavargęs.

* * *

Vyrukas eina gatve, vesdamas šunį, ir sutinka pažįstamą.

– Jonai, ko sustojai, prieik arčiau!
– O tavo šuo nekanda?
– Vakar jį nusipirkau, kaip tik noriu išbandyt.

* * *

– Tėti, ar moki rašyti užsimerkęs?
– Gal ir moku, nebandžiau.
– Tai pabandyk. Užsimerk ir pasirašyk mano pažymių knygelėje.

* * *

Mechanikas ilgai gulėjo po automobiliu, apžiūrinėjo motorą, o paskui tarė savininkui:

– Žinote, jeigu čia būtų ne automobilis, o arklys, patarčiau jį nušauti.

* * *

Zoologijos parduotuvėje pirkejas paprašo kalbančios papūgos.

– Deja, kalbančias papūgas jau pardavėme. Galiu jums pasiūlyti tik genį.

– Ar genys moka kalbėti?
– Genys puikiai moka Morzės abėcėlę.

* * *

Jei tau žalia akyse, dar nereiškia, kad atėjo pavasaris.